42
5. L
6

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

S. FRANCISCI
ASISINATIS
V I T A

Digitized by Google

Digitized by Google

Angelo Rossi inu. e del. Gio Girolimo Frezza Sculp. Romæ 65.

Digitized by Google

Digitized by Google

S. FRANCISCI
ASISINATIS
ORDINIS.FRATRUM.MINORUM
INSTITUTORIS

V I T A

Per S. BONAVENTURAM
S.R.E. CARDINALEM . ET . DOCTOREM

Editio noviſsima

aeneis figuris exornata cura, & expenſis
JO. MARIAE . SALVIONI

ROMAE
Apud ROCCHUM . BARNABEJUM . MDCCX.
Approbatione et permiſſu.

Digitized by Google

D·N·CHRISTO·IESV

VNIGENITO . DEI . FILIO . DEO . ET
HOMINI . PRO . TOTIVS . HVMANI . GE
NERIS . REDEMPTIONE . EX . VIRGINE
NATO . QVI . DILECTVM . FAMVLVM
SVVM . FRANCISCVM . IN . SVMMITATE
MONTIS . ALVERNIAE . SACRATISSIMAE
SVAE . PASSIONIS . STIGMATIS . PRAE
SIGNAVIT . HAEC . IPSIVS . VIRI . SAN
CTI . GESTA . PER . SANCTVM . ITIDEM
VIRVM . BONAVENTVRAM . S. R. E. CAR
DINALEM . ET . DOCTOREM . CONSCRI
PTA . IOANNES . MARIA . SALVIONVS
ROMANVS . AD . PECCATORVM . SVO
RVM . EXPIATIONEM . MELIORI . QVA
POTVIT . FORMA . SVIS . EXPENSIS
ITERVM . IMPRESSA . HVMILI . CORDE
D D.

Digitized by Google

Reimprimatur.

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Sac. Apoſtolici Palatii Magiſtro.

D. de Zaulis Archiepiſcopus Theodoſiæ Vicesgerens.

Reimprimatur.

Fr. Jo. Baptiſta Carus Magiſter, & Reverendiſs. Patris Sac. Apoſt. Pal. Mag. Socius Ordinis Prædicatorum.

Digitized by Google

E L O G I A
IN SANCTUM PATREM
FRANCISCUM.

S. Joannes Apoſtolus & Evangeliſta.

ET *vidi alterum Angelum, aſcendentem ab ortu ſolis, habentem ſignum Dei vivi.* Apocal. 7. 2.

S. Bonaventura S. R. E. Cardinalis, Seraphicus Eccleſiæ Doctor.

Beatus Franciſcus, ſancti Apoſtoli & Evangeliſtæ vaticinatione veridicâ, ſub ſimilitudine Angeli aſcendentis ab ortu ſolis, ſignumque Dei vivi habentis, adſtruitur non immeritò deſignatus. Prolog. in vitam ſancti Franciſ. §. 2. & cap. 13. §. 11.

Bartholomæus Piſanus Ordinis Minorum. S. Theologiæ Doctor.

Sanctus Bonaventura, dum eſſet Ordinis Seraphici Miniſter Generalis; & in Conventu S. Mariæ de Portiun-

Digitized by Google

culâ concionaturus de S. Franciſco, locum illum Apocalypſis, Vidi alterum Angelum aſcendentem ab ortu ſolis, habentem ſignum Dei vivi; animo attento conſiderans, Deum ſupplex rogabat, ut indicaret ſibi, de quo intelligendus eſſet? Mox è cælo oraculum audivit hujuſmodi: FRATER BONAVENTURA, FIGURA ILLA LITTERALITER DICTA EST DE BEATO FRANCISCO. (Conformit. fruc. 1. & 31.)

S. Bernardinus à Senis Ordinis Minorum.

Meritò ergò Apocalypſis ſeptimo, in aperitione ſexti ſigilli, à Joanne Evangeliſtâ, beatus Franciſcus habere ſic ſacra ſtigmata deſcriptus eſt, cùm ait: Vidi alterum Angelum aſcendentem ab ortu ſolis, habentem ſignum Dei vivi. De Evangel. æterno, Serm. 60. de Stigmatib. S. Franc.

Indidem.

Huic ſententiæ atteſtatur aſſertio, quam fecit dominus Bonaventura in Capitulo Generali Pariſiis celebrato, cùm eſſet noſtri Ordinis Generalis Miniſter. Nam prædicans in ipſo Capitulo, cum maximo fervore aſſeruit, ſe certiſſimè ſcire per revelationes indubitabiles, & ſolemnes factas talibus perſonis, quæ de hoc non poterant dubitare, quòd beatus Franciſcus erat ſingulariter Angelus ſexti ſignaculi: & quòd ad literam de ipſo, atque illius ſtatu, & Ordine intellexit Evangeliſta Joannes, atque in ſpiritu eum vidit, quando protulit dicta verba; nec non & filiorum ſuorum perfectè imitantium Chriſtum, collegium, in omnibus ſenariis libri Apocalypſis, clariùs intellexit. De Evang. ætern. Ser. 60. c. 1. § 7.

Bernar-

Bernardinus à Buſtis Ordinis Minorum.

Eſt autem ſciendum, quòd B. Franciſcus fuit à Deo directus in mundum, ad inſtituendum tres Ordines, in aperitione ſexti ſigilli, ut ait S. Bonaventura in prologo majoris legendæ ipſius B. Franciſci; quod demonſtravit Joannes Evangeliſta Apocalypſis ſexto, & ſeptimo, ubi ait, quòd in aperitione ſexti ſigilli, fuit à Deo miſſus Angelus, id eſt; angelicus vir Franciſcus, habens ſignum Dei vivi, id eſt, ſtigmata Jeſu Chriſti. Et ipſe Dominus Jeſus revelavit ſancto Bonaventuræ, quòd B. Joannes intellexit in prædictâ prophetiâ de Sancto Franciſco, & hoc affirmavit ipſe Sanctus Bonaventura legens Pariſiis, & juravit ſic eſſe veritatem. Roſarii par. 2. Serm. 27. par. 2. §. h.

Leo Papa X.

Ad vineam ſuam excolendam, primo mane oriente jam ſole, miſit ipſe Pater familias Angelum illum aſcendentem ab ortu ſolis, habentem ſignum Dei vivi, beatum Franciſcum: qui comitantibus miræ ſanctitatis viris, prima vitis hujus jecêre fundamenta. Apud Gonzagam par. 1. de Origine Seraph. relig. in Bullâ unionis. cujus initium: Ite & vos in vineam meam.

Jacobus à Voragine, Ordinis Sancti Dominici Epiſcopus Januenſis.

Chriſtus ante primum adventum, qui erat miſericordiæ, præmiſit Angelum, ſcilicet beatum Joannem Baptiſtam: ante verò ſecundum adventum ſuæ juſtitiæ, præmiſit alterum Angelum, ſcilicet B. Franciſcum. Serm. 2. de S. Franc.

S. Bernardinus à Senis, Ordinis Minorum.

Præceſſerat ante S. Franciſcum angelicus vir, glorioſus Dominicus, in angelicâ vitâ pariter & doctrinâ: beatus enim Franciſcus eſt alter angelus in regulâ & in perſonâ, ſed idem in caritate, & fide, atque vitâ; qui propter facta angelus nuncupatur: tum propter ejus angelicam vitam; tum quia Dei nuncius fuit, ad renovandum in mundo Evangelium Chriſti. De Evangel. æterno, Serm. 60. in initio.

Ibidem.

Aſcendit ab ortu ſolis: quia ſui aſcenſus initium; & fundamentum incæpit à Romanâ ſede, quæ inter quinque Patriarchales Eccleſias principalis eſt, Sedes & civitas veri Solis, ſcilicet Chriſti, & fidei ejus. Vel ſic; Ab ortu ſolis aſcendit: quoniam per divinæ ſapientiæ exemplum, prædicationem, & ſenſum, cum ſuo Ordine, mundum irradiavit. Sicut enim Apocalypſis ſexto, obſcuratio ſolis, divinæ ſapientiæ ſubtractionem in mundo ſignificat, per quam generalis ruina ſtatuum, & perſonarum, & Eccleſiarum, ſurgit: ſic etiam ortus ſolis, divinæ ſapientiæ illuſtrationem ſignificat, quæ in ſexto Eccleſiæ ſtatu in Mendicantibus ortum ſumpſit, & crevit. Proinde Bonaventura in Illuminationibus ſuis, vocat prædictum tempus, Tempus illuminationis Scripturarum: *quòd hoc tempore mirabiliter declaratæ ſunt à Doctoribus Ordinum prædictorum.*

Jacobus à Voragine, Ordinis S. Dominici. Epiſcopus Januenſis.

Venit enim S. Franciſcus portans ſecum tres radios; ſcilicet, radium doctrinarum, per quem illuminavit obſcu-

obſcuros; radium exemplorum, per quem inflammavit tepidos; & radium miraculorum, per quem convertit obſtinatos. Ipſe enim excuſſit ignorantiam in erroneis, radio doctrinarum; negligentiam in tepidis, radio exemplorum; & duritiam in obſtinatis, radio miraculorum. Serm. 2. de S. Franciſco.

Henricus ab Urimariâ, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini.

Ipſe enim habuit tres radios, quibus totum mundum illuminavit: quia radio doctrinæ illuminavit obſcuros; radio beatorum exemplorum excitavit tepidos; & radio miraculorum illuſtravit & convertit obſtinatos. Et ideò de ipſo verificatur quod ſcribitur in Eccleſiaſtico: Tripliciter Sol exurens montes, radios igneos exſufflans, & refulgens. Nam radio doctrinæ fugavit ignorantiam; radio exemplorum in tepidis fugavit negligentiam; & radio miraculorum fugavit obſtinationem & duritiem. Ser. 3. de S. Franciſco.

Jacobus à Voragine, Ordinis S. Dominici, Epiſcopus Januenſis.

Habentem ſignum Dei vivi. Iſtud ſignum portavit in corde, per amoris vulnerationem; in corpore, per macerationem; in parte, per ſtigmatum impreſſionem. Serm. 2. de S. Franciſco.

Henricus ab Urimariâ, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini.

Per hoc enim conformabatur Deo vivo, quòd ſtigmata Jeſu Chriſti per biennium in corpore proprio portavit; quæ bene erant ſignum Dei vivi: quia per hæc Chriſtus oſten-

oſtendit diſcipulis, ſe verè vivere poſt paſſionem ſuam, cùm diceret: Videte manus meas, & pedes meos, quia ego ipſe ſum, quod quidem ſignum Dei, in hoc evidenter apparuit, quòd beatus Franciſcus fuit ſigillatus bullâ Summi Pontificis, & conſignatus vexillo, & charactere Summi Regis, per impreſſionem deifici ſtigmatis. Serm.3. de S. Franc.

S. Bernardinus à Senis, Ordinis Minorum.

Nec tantùm in ſpecie Seraphicâ [Chriſtus] *illi apparere debuit, ſed veluti cruci affixus: ut apertè innueretur, quòd non cæleſtis ſpiritus illa ſtigmata imprimebat, ſed ille, qui pro noſtrâ ſalute crucifixus eſt, atque ex Seraphico ardore cordis ejus, Chriſtum in crucifixi ſimilitudinem tranſformabat*. De Evan. æter. Ser.60. art.1. cap.1.

Indidem.

Nec recolo me legiſſe, nec reperiſſe aliquid aliud immediatè fabricatum à manibus Jeſu Chriſti, quod ab Eccleſiâ fuerit approbatum, niſi hos clavos, & ſtigmata hæc ſacra. Art.2. cap.3.

Pelbartus à Themeſvvar, Ordinis Minorum.

Signum magnum & ſingulare, omni veneratione dignum: utpotè digito Dei vivi deſcripta imago crucifixi, non in tabulis lapideis, ſed carneis, hoc eſt, in corpore beati Franciſci. Si enim Judæi venerabantur Moſen, & tabulas ejus lapideas, in quibus digito Dei, vel miniſterio angelico deſcripta erant præcepta Decalogi; quantò magis debemus nos venerari beatum Franciſcum, in cujus carne ipſe Chriſtus tam mirabiliter deſcripſit ſuorum vulnerum imaginem, ad ſalutarem utilitatem totius Eccleſiæ? Serm.2. de S. Franciſ.

Ale-

Alexander Papa IIII.

Hæc igitur mira & decora novæ demoſtrationis indicia, magnæ debent eſſe devotioni; divitiæ Chriſtianis; & inæſtimabiles Religionis deliciæ, in ſpiritualibus conviviis Eccleſiæ Ortodoxæ. In Bullâ de Stigmatib. S. Franc. cui initium: Benigna divinæ operatio voluntatis. in firmam trium Ordin. par.2.

Dionyſius à Riikel, Ordinis Carthuſiani.

Ego ſtigmata Domini Jeſu in corpore meo porto. Hæc verba S. Paulus in propriâ dixit perſonâ ad literam, quæ excellentiſſimo Confeſſori, beatiſſimo Patri Franciſco valdè ſublimiter competunt: quoniam quinque vulnerum Chriſti impreſſuras, ſeu ſtigmata, quæ erant realiter vera vulnera, in ſuo corpore accepit ac tulit. Serm. de S. Franciſco.

Robertus à Licio, Ordinis Minorum,
Epiſcopus Aquinatenſis.

Stigmata S. Franciſci fuerunt miraculoſa, ratione vitæ. Non enim potuiſſet per naturam vivere duobus annis, plagatus in quinque locis ſpaſmoſis, ex quibus continuò fluebat ſanguis, cum dolore vehementiſſimo, non ſolùm corporis, ſed & cordis, ex memoriâ paſſionis Dominicæ. Neque uſus eſt pro toto tempore illo, aliquo unguento vel medicinâ: ſed tantùm pannis reſtringebat ſanguinem emanantem, quem ſextâ feriâ liberè prodire ſinebat. Et, quod miraculum auget, erant illæ plagæ odore fragrantiſſimæ: ex quibus nulla unquam putredo, aut immunditia profluxit. Serm. de ſtigmatib. S. Franc. cap.2.

Joa-

Digitized by Google

Joachim Abbas Florenſis, Ordinis S. Benedicti

Prænunciavit beatum Franciſcum venturum, verbo non ſolùm, ſed etiam opere: quia eum depingi fecit in Eccleſia S. Marci Venetiis ſuper oſtium ſacriſtiæ, cum ſtigmatibus, ſicut cernentibus hodiernâ die apparet, & hoc, opere muſaico. Teſtatur Bartholom. Piſan. Conform. fruct. 1. Robert. à Licio Serm. de tribus excellentiis B.Fran.cap. 1. Gulielmus Pepin Ordinis S. Dominici atteſtatur, unà cum S. Franciſco, etiam S. Dominicum depictum ab eo eſſe. Et ſubjungit, *Nota quòd prædictus Abbas præceſſerit prædictos duos Sanctos, per annos centum, aut paulò plus.* Serm. de S. Franciſco.

Jacobus à Voragine, Ordinis S. Dominici, Epiſcopus Januenſis.

Chriſtus dedit beato Franciſco ſtigmata, tanquam arma ſua, vexilla ſua, & teſtimonia ſua: ipſe namque erat miles Chriſti, ſignifer Chriſti, legatus Chriſti, & præco Chriſti. Serm. 1. de ſtigmatibus S. Franciſ. ſive 3. de S. Franciſ.

Alexander Papa IIII.

Extremo jam inſtante ſæculi ſenectutis interitu, oſtendit exceſſus regis, militem, regis militaribus inſignitum: ut regis aciem jam labentem, jamque ab hoſtibus fugientem defenderet, & certamen victorioſum triumphatoris ſuperni, verbis & actibus hoſtibus aggredientibus prædicaret. Apud S. Bernardinum à Senis, de Evang. æter. Serm. 60, cap. 3. art. 1.

Henri-

Henricus ab Urimariâ, Ordinis Eremitarum
S. Auguſtini.

Fuit enim miles, & vexillifer ipſius Chriſti: & ideo præceſſit aciem expeditorum militum, fratrum ſcilicet, ſuam vitam & Regulam ſequentium, portans vexillum ſummi Regis, quo poteſtates aëreæ fugantur, & Chriſti milites in actibus bellicis confirmantur. Serm. 3. de S. Franciſco.

S. Bernardinus à Senis, Ordinis Minorum.

Tanto amore, tanto fervore, tantoque ardore tranſformatus in crucifixum Jeſum, ut miraculo omnibus inaudito ſæculis, benignitas Salvatoris in carne illius imprimeret ſimilitudinem ſuæ ſanctiſſimæ paſſionis: conſtituens eum vexilliferum in novâ remuneratione crucifixionis ejus. De Evang. æter. Serm. 60. initio.

Indidem.

Sicut beatus Franciſcus fuit vexillifer Jeſu Chriſti in Eccleſiâ militante, ſic poſt reſurrectionem (ſecundùm Doctores) remanentibus in corpore ſuo prædictis ſignis, vexillifer erit in Eccleſiâ triumphante. Art. 2. cap. 3.

Robertus à Licio, Ordinis Minorum,
Epiſcopus Aquinatenſis.

Nam ſicut de martyribus refert B. Auguſtinus, quòd reſurgent cum cicatricibus, quæ ad ornatum facient, & decorem corporum, non ad aliquam deformitatem: ita piè tenere poſſumus, quòd S. Franciſcus cum illis ſignis, cum quibus ex hac vitâ diſceſſit, ad vitam immortalem reſurget. Ser. de Stigmatib. S. Franc. cap. 2.

Digitized by Google

Caput draconis ultimum
Ultorem ferens gladium,
Adverſus Dei populum,
Excitat bellum ſeptimum.
Contra cælum erigitur,
Et nititur attrahere
Maximam partem ſiderum,
Ad damnatorum numerum.
Verùm de Chriſti latere
Novus legatus mittitur:
In cujus ſacro corpore
Vexillum crucis cernitur.
Franciſcus princeps inclytus
Signum regale bajulat.
Et celebrat concilium
Per cuncta mundi climata.
Contra draconis ſchiſmata,
Acies trinas ordinat
Expeditorum militum:
Ad fugandum exercitum,
Et tres catervas dæmonum,
Quas draco ſemper roborat.

Apud Bartholom. Piſanum Conformitate fructus ſecundi.

Jacobus à Voragine, Ordinis S. Dominici,
Epiſcopus Januenſis.

Quia erat præco Dei, dedit ei ſtigmata, tamquam ſigna, vel teſtimonia ſua: ut ab omnibus præco Dei cognoſceretur; & verba illius, quaſi ex ore Dei reciperentur. Serm. 3. de S.Franciſco, qui primus eſt de Stigmatib. ejus.

Philip-

Digitized by Google

Philippus Diez, Ordinis Minorum.

O ſi Deus nobis plurimos viros ſanctos, ſpiritualiſque ac cæleſtis ſapientiæ gnaros concederet: quantam in animabus noſtris operationem facerent! Unus olim concionator univerſum mundum convertebat: nunc autem vix tot Concionatorum proventum experimur. Seraphicus Pater noſter Franciſus tantâ ſpiritus efficaciâ dicitur prædicaſſe; ut aliquando contigerit, finitâ concione, ad eum triginta viros habitum ejus petituros ſeſe contuliſſe: quibus omnibus ipſe conceſſit. Et in quodam Capitulo, quod in Sanctâ Mariâ de Portiunculâ celebravit, tanto, tamque ferventi ſpiritu, de mundi contemptu concionatus eſt; ut illo ſermone innumeri ad hujus ſanctæ religionis habitum ſuſcipiendum fuerint converſi: peractâque concione, ex illis, quingentos novitios recepit. Conc.4. de S. Franciſco.

S. Antoninus, Ordinis S. Dominici, Archiepiſcopus Florentinus.

Quia videbatur extincta memoria paſſionis Chriſti in mentibus hominum, præ tepiditate: eorum voluit Dominus excitare, & incaleſcere hanc recordationem, per impreſſionem manifeſtam cicatricum in corpore Beati Franciſci. Hiſtor.par.3.tit.24.cap.1.§.3. Gulielmus Pepin. Serm. S. Franc.

Alexander Papa IIII.

Grande ac ſingulare miraculum, quo beatum Franciſcum, omnium Sanctorum ſplendor & gloria, Dominus Jeſus Chriſtus mirabiliter decoravit. In Bullâ, cui hoc idem initium. In firmam trium Ordin. trac.1. par.2.

Digitized by Google

Baptiſta Fulgoſius.

Quàm ingentem perfectæ virtutis prærogativam, atque minimè dubium argumentum, Franciſcus Aſiſio urbe natus, à Deo tulit! Nec verò id dico, quia in Sanctorum numerum relatus fuerit; id enim etiam ad alios pertinere videmus: ſed quòd præcipuo Dei munere dignus, & factus, & judicatus eſt, qui vivens in corpore ſuo veram, certamque vulnerum prætulerit formam, unde humani generis abſtersâ labe, vita prodiit mortalibus, quos primi parentis error in æternum peremerat. Ita autem fuiſſe, præterquam quòd res ipſa inſpiciebatur Alexander quoque Quartus Gregorius Nonus, Nicolaus Tertius, Apoſtolicâ auctoritate teſtati ſunt. O ſingulare munus, gratiaque divinitùs infuſa! O unica rerum excellentiſſimarum excellentia! Ferre Franciſcum in corpore ſuo, ita ut inſpici, tangique poſſent, ſigna illa; quibus pretium conferri nullum poteſt: in quibus juncta Divinitati humanitas, dum per ea mortem accepit, ſalutem, vitamque terrarum orbi peperit. Lib. 8. Factorum, dictorumque memorabil. c. 10.

Robertus Bellarminus, Societatis Jeſu. S. R. E. Cardinalis.

Hoc ſignum omnium maximum, ac ſingulare, & quaſi prodigium omnium prodigiorum, ſacra illa Stigmata fuerunt. Con. Lovanii habitâ, Dominica Sexageſima.

Marcus Marulus Spalatenſis.

Sed quid nunc de te Pater Franciſce dicam? Quantum tibi quoque adhuc in terra degenti tua contulit contemplatio? Vidiſti fulgentem Salvatoris noſtri crucem; vidiſti ſanctum Seraph, à quo Seraphicus dici meruiſti. Inde tibi ſingulari quodam privilegio, Dominicæ crucifi-

xionis

Digitized by Google

xionis cicatrices corporaliter vindicaſti: ut cujus paupertatem, manſuetudinem, humilitatem fueras imitatus, ejus etiam beatiſſimæ paſſionis ſigna in manibus, in latere, in pedibus referres; & cum Paulo gloriari poſſes, dicens: Chriſto confixus ſum cruci. Vivo autem jam non ego, vivit verò in me Chriſtus. Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo: ego enim ſtigmata Domini Ieſu in corpore meo porto. O felicem ſervum, cui Dominus tradidit quinque talenta! ut quibus ille perditum reparavit mundum, hic labentem repararet Eccleſiam! Lib.2. Dictorum factor. memorabilium cap.4.

Henricus ab Urimariâ, Ordinis Eremitarum S.Auguſtini.

Et ideo benè congruit B. Franciſco, quod ſcribitur de Abraham: Non eſt inventus ſimilis illi in gloriâ: quia inter omnes Sanctos nullus invenitur, cui ſit piæ evidenter impreſſa Bulla Summi Pontificis, & qui in corpore ſuo ſic ferret vexillum Summi Regis, ſicut fecit beatus Franciſcus. Serm.2. de S. Franc.

S. Antoninus Ordinis S. Dominici, Archiepiſcopus Florentinus.

Quoddam ſingulare conceſſum fuit beato Franciſco; quod nulli inter natos mulierum legitur fuiſſe donatum; & hoc eſt impreſſio ſtigmatum ſacrorum. Quamvis enim Paulus dicat de ſe ad Galatas: Ego ſtigmata Domini Ieſu in corpore meo porto; tamen nullus dicit, quòd habuerit corporaliter ſigna paſſionum in manibus, & pedibus, & latere: ſed dicuntur ſtigmata paſſiones multæ & afflictiones. Paulo pòſt hæc addit: *Dicitur etiam de aliquibus devotis hominibus, quòd ſenſerint magnum dolorem in manibus,*

bus, *& pedibus*, *& latere*, *ac ſi habuiſſent ibi vulnera*: *ſed tamen non ita impreſſa corporaliter*, *ut in B.Franciſco.* Hiſt. trit. par. tit.24. cap.1.§.3.

Gulielmus Pepin, Ordinis S. Dominici, Theologus Pariſienſis.

Dicitur de aliquibus devotis perſonis, *quòd ſenſerunt interdum maximum dolorem in manibus*, *pedibus*, *& latere*, *tamquam ibi habuiſſent vulnera*, *& ſtigmata Chriſti*: *ſed tamen non ita impreſſa corporaliter*, *ſeu viſibiliter*, *ſicùt factum eſt in corpore beati Franciſci*; *& hujus generis fuit Beata Catharina de Senis*: *quæ legitur rogaſſe Dominum*, *ut non apparerent exteriùs ſtigmata*. Serm. de S. Franciſco.

Robertus à Licio, Ordinis Minorum, Epiſcopus Aquinatenſis.

Sancta Catharina Senenſis, *cùm eſſet in civitate Piſanâ*, *& quodam mane in Eccleſiâ S. Chriſtinæ communicaſſet*; *ac juxta altare rapta maneret in ſpiritu*: *poſtquam diu ſic ſtetiſſet*, *vidit Chriſtum cruci adſixum*, *magno ſuper ſe cum lumine deſcendentem*, *radioſque ſanguineos ex ſuis quinque ſacratiſſimis cicatricibus emittentem*. *Cumque tunc*, *videntibus pluribus utriuſque ſexus ipſam expectantibus*, *virgo ſe erigeret*, *& ſuper genua ſua ſtans*, *facie rutilante brachia elevaſſet*, *ac manus*; *oraretque ne cicatrices in corpore apparerent exteriùs*: *tunc ex radiis ſanguineis in ſolares immutatis*, *à cicatricibus crucifixi procedentibus*, *& ad manus*, *pedes*, *& cor illius pervenientibus*, *valde extrinſecus dolor ſenſibilis in dictis partibus corporis eſt relictus*. *Ex quo cùm corpus ejus diu ſic ſtaret rigidum*, *& oculis clauſis*, *tandem cecidit*, *ac ſi fuiſſet lethaliter vulneratum*.

Digitized by Google

ratum. Poſt modicum ad ſe reducta, tanto dolore concutiebatur, ut à cunctis putaretur in brevi moritura. Dominicâ verò ſequente ibi communicans, à dolore extitit liberata. Ex viſione prætacta, in pleriſque locis nonnulli S. Catharinam ſuſcipientem ſtigmata à Chriſto depingi fecerunt: qui ſi eâ intentione id egerint, ut per viſibilia, inviſibilia cognoſcantur; & per picturam illam viſibilem, dolor ejus inviſibilis, licet ſenſibilis deſignetur: permitti poſſunt. Sed ſi hæc facta ſunt, ut ſic æquiparetur S. Franciſco, cui ſoli uſque in præſens, ſingulari modo ſtigmata divinitùs ſunt impreſſa: utique reprehenſibile eſt. Nam ut dixi in Sermone de ſacris ſtigmatibus B. Franciſci, inter miracula grandia noſtræ fidei, Franciſci conſignatio inſignem obtinet gradum. Fuerunt quippe ſtigmata & viſibiliter, & ſenſibiliter à Chriſto illi impreſſa: tulit illa duobus annis continuis; & in vitâ, & in morte, etiam à viris ſanctis, & graviſſimis viſa, & tacta. Summi Pontifices, Gregorius Nonus, Alexander Quartus, Benedictus, Nicolaus, & alii illa approbantes, fatentur ſingulari miraculo in Franciſci pedibus, manibus, & latere fuiſſe depicta ab eo artifice ſapientiſſimo, qui creavit cælum & terram. Quid verò de cetero ſit facturus, cujus arcana perſcrutari nequimus, ipſe novit. Unum ſcio, & quidem abſque ullo errore, quòd Beatus Franciſcus electus fuit à Domino *Ieſu Chriſto; ut in proprio corpore vexillum crucis, biennio antequam ſpiritum redderet Deo, deferret. &c.* Serm. de S. Catharina à Senis cap. 3.

Sibylla Erythræa.

Erit autem beſtia horribilis ab Oriente veniens, Stellæ quoque duæ ſurgent contra ipſam: & non obtinebunt, donec veniat abominatio, & voluntas Altiſſimi conſumetur.

Apud

Apud Barthol.Piſan.Confor.fruc.1. Robert. à Licio,Ser.2. de S. Franc. Gulielm.Pepin Serm. de S. Franc. & interpretantur beſtiam, Mahumetem : Stellas duas,Sanctos,Dominicum, & Franciſcum.

Humbertus,Generalis Ordinis Prædicatorum,
&
S.Bonaventura, Generalis Ordinis Minorum.

Hi ſunt (ut ad Gloriam Dei loquamur, non noſtram) duo magna luminaria, quæ lumine cæleſti, ſedentes in tenebris & umbrâ mortis, ubique terrarum illuminant, & miniſtrant. Hi ſunt duæ tubæ veri Moſis Chriſti Dei noſtri: quorum miniſterio multitudinem populorum jam ad ſuum principium convocavit. Hi ſunt duo Cherubim, pleni ſcientiâ mutuò ſe reſpicientes, dum idem ſentiunt; & alas ſuas extendentes ad populum, dum ipſum verbis, & exemplis protegunt, & diſcurrunt ſecundùm obedientiæ volatum, ſuper omnem populum diſſeminare ſcientiam ſalutarem.Hi ſunt ubera ſponſæ,ex quibus parvuli in Chriſto lac ſugunt, quo nutriantur, & augmenta recipiant in ſalutem. Hi ſunt duo filii olei ſplendoris, qui aſſiſtunt Dominatori univerſæ terræ: prompti ad ejus imperium, quocunque voluntas ejus eos duxerit ſuam legationem implere. Hi ſunt duo teſtes Chriſti, qui ſaccis amicti jam prædicant, & teſtimonium perhibent veritati. Hi ſunt illæ duæ ſtellæ lucidæ, quæ ſecundùm Sibyllinum vaticinium, habent ſpecies quatuor animalium,in diebus noviſſimis nomine Agni vociferantes,in directionem humilitatis,& voluntariæ paupertatis. Epiſtolâ ad omnes Prædicatores,& Minores apud Reverendiſſimum dominum Petrum Radulphium, lib.2. hiſtoriar. Seraph. Religion.

Thomas

Thomas Bozius, Congregationis Oratorii Presbyterorum.

Duo, hi Dominicus & Franciſcus, Ordinum religioſorum inter ſuos primi auctores & inſtitutores, meritò vocari poſſunt duæ olivæ, & duo candelabra in conſpectu Domini terræ ſtantia, de quibus in Apocalypſi: ab his enim verè dicta eſt Eccleſia Dei, domus ruinam quodammodo minans, inſtitutis ſuis, & cæleſtis vitæ innocentiâ ſuſtentari. Lib. 7. de ſignis Eccleſiæ Dei cap. 1.

Joannes Garzon, Bononienſis Orator.

Romæ cùm Dominicus noctu ſanctis orationibus indulgeret, Chriſtum intuitus eſt in peccatores irâ commotum: quòd eos de medio tollere inſtituiſſet: præter Mariam cæli reginam illi poſſe reſiſtere neminem. Hæc precibus obſecrabat, ne quos ſuo ſanguine redemerat, eos iret perditum: unum eſſe Dominicum, cujus virtute & ſanctimoniâ, plerique ſe ab erratis revocarent. Hæc, quamquam ita ſint, nequaquam tamen, inquit Chriſtus, ſejungendus eſt Franciſcus: cùm omnium ſit virtutum ſimulacrum; hic eam provinciam minimè recuſabit. Jam nox in diem inclinabat, cùm Dominicus, quæ conſpexerat cum animo ſuo conſiderans, ad templum iter ſuſcipiebat; fortè illi obvius fuit Franciſcus; confeſtim illum amplexus eſt, & deoſculatus: atque ita verba feciſſe fertur: Nos Chriſti optimi maximi munere ſocietatem invenimus: illud oneris pro religione Chriſtianâ ſuſcipiamus oportet; nec ullum defugiamus laborem, ut qui à Chriſto deficient, hos proſternamus, deleamuſque. Reprimenda erit eorum, qui præter rationem appetitui obtemperabunt, iniquitas atque inſolentia. Acceſſit Franciſcus Dominici ſententiæ. &c. Apud Aloyſium

Lipomanum, de Vitis Sanctorum par.2. in vitâ ſancti Dominici.

Theodoricus ab Apoldiâ, Ordinis S. Dominici:

Beatus Dominicus ſocium ſuum in hac viſione diligenter contemplans, ad id uſque tempus ignotum ſibi, poſterâ die in eccleſia inventum agnovit: ruenſque in ſancta oſcula, & ſinceros amplexus, ait: Tu es ſocius meus: tu mecum pariter curres.

STEMUS SIMUL;

& nullus adverſariorum vincet nos. Viſionem quoque, quam jam diximus, enarravit ei; atque ab illo die fuit illis cor unum, & anima una in Domino; quod etiam à ſucceſſoribus ſuis juſſerunt perpetuò obſervari. Apud Sur.to. 4. ad diem quinctam Auguſti lib.2. de S. Dominico cap. 1. S. Antonin. hiſt. par. 3. tit. 23. cap. 3. Hieron. Plat. lib. 1. de bono ſtatus relig. cap. 34.

S. Antoninus, Ordinis S. Dominici, Archiepiſcopus Florentinus.

Hi utique ſunt duæ Olivæ, pinguedine dilectionis & devotionis; & duo candelabra lucentia ante Dominum, orbem doctrinâ illuſtrantia. Hi duo Cherubim ſapientiâ plena, obumbrantia Propitiatorium; nec non & duo Seraphim, caritate ardentia, clamantia Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus, Deus Sabaoth; implentia omnem terram gloriâ ejus documentis & exemplis. Hi ſtatus Mendicantium, utrumque ſtatum videntur comprehendere, Prælatorum Eccleſiæ, Epiſcoporum, & aliorum, quo ad actum doctrinæ, & prædicationis, ſpectantis ad vitam Activam, & ſtatum Religioſorum, ſeu Monacho-

rum,

rum, deſervientium Contemplativæ; quo ad Cæremonias regulares, & officia; unde dici poteſt vita mixta, quam ut perfectiſſimam tenuit Chriſtus. Hiſt.par.3.tit.23. cap.1.

Item.

Primi patres inſtitutores ſtatus Mendicantium, fuérunt beatiſſimi Dominicus & Franciſcus, contemporanei: ſe fratres ad hoc ſimul deputatos, in Eccleſiâ S. Petri in urbe primò recognoſcentes, & in oſculo ſancto mutuò amplexantes. Et Dominicus Patriarcha Prædicatorum, prior quidem tempore, quoad mundi ingreſſum, & ex eo egreſſum; ac etiam ad converſationem Religionis, & actum prædicationis; nam per decem annos, antequam confirmationem Ordinis procuraret, in Hiſpaniâ, & Tolozanâ regione, jâm religioſus & pauper diſcurrebat. Patriarcha autem Minorum Franciſcus, prius confirmationem ſui Ordinis procuravit, non ſolemnem tamen, ſed ut permiſſionem pro tunc talis ſtatus, utpote vicinior Curiæ, ab Innocentio Tertio. Dominicus verò, ab eodem promiſſionem confirmationis habuit: ſed executionem à ſucceſſore ejus Honorio, ad Curiam reverſus accepit. Hiſtor. par.3, ubi ſuprà.

Rurſus.

Ex prædictis patet, quòd quantum ad quandam conceſſionem ſimplicem habitus, & modi illius vivendi, & quaſi permiſſionem, fuit priùs inſtitutus Ordo Minorum: quia per Innocentium Tertium, ut dictum eſt. Quantum verò ad ſolemnem approbationem per Bullas Apoſtolicas authenticè, fuit priùs Ordo Prædicatorum confirmatus: quia in principio Pontificatus Honorii; & poſt aliquod tempus

Ordo Minorum ſolemniter approbatus per litteras Apoſtolicas, & Regula approbata. S. Antonin. hiſtor. par. 3. tit. 24. cap. 7.

Hieronymus Platus Societatis Jeſu.

Et quidem quod litteris exſtet, Franciſcus primùm & Dominicus, ſeparatim uterque, ſuâ magis ſponte, quàm legis cujuſpiam coactu, Innocentio Tertio, inſtituti quod meditabantur, rationem, Pontificia poteſtate ſanciendam obtulerunt; quod cùm in Lateranenſis Concilii tempus incidiſſet; in eodem Concilio cautum ac ſcitum eſt, ut id in poſterum ſollemne eſſet ac perpetuum. Idemque non multis pòſt annis à Gregorio Decimo in Synodo Lugdunenſi renovatum, & deinde in univerſales Eccleſiæ mores receptum eſt. Lib. 1. De bono ſtatus relig. cap. 2.

M. Antonius Coccius Sabellicus.

Duo Chriſtianæ pietatis lumina terris affulſere, quibus multo maximâ parte orthodoxa crevit fides. Auctores incrementi hujus, Dominicus Calaguritanus Hiſpani generis, & Franciſcus Aſſiſias, in Umbriâ Italiæ regione ortus; æquales hi: uterque enim alterum vidit; & hic quidem ſanctitate clarus, & ille: ſed numeroſâ familiâ clarior Italus, quæ ex eo orta eſt. Ennead. 9. lib. 6.

S. Bernardinus à Senis, Ordinis Minorum.

Species quarti ſimilis Filio Dei. Fuit quippe quartus inter principales Levitas, Stephanum, Laurentium, Vincentium, beatus Franciſcus. Fuit etiam quartus inter Ordinum Patriarchas, videlicet Baſilium, Auguſtinum, Benedictum. De Evangel. æter. Ser. 60. art. 1. cap. 1.

Jaco-

Digitized by Google

Jacobus à Vitriaco, S. R. E. Cardinalis.

Tribus Eremitarum, Monachorum, & Canonicorum religionibus, ut regulariter viventium quadratura fundamenti in ſoliditate ſuâ firma ſubſiſteret addidit Dominus in diebus iſtis quartam religionis inſtitutionem, ordinis decorem, & regulæ ſanctitatem. Si tamen Eccleſiæ primitivæ ſtatum & ordinem diligenter attendamus: non tam novam addidit regulam, quàm veterem renovavit: relevavit jacentem, & penè mortuam ſuſcitavit religionem, in veſpere mundi tendentis ad occaſum, imminente tempore filii perditionis: ut contra Antichriſti periculoſa tempora novos athletas præpararet, & Eccleſiam premuniendo fulciret. Hæc eſt religio verè pauperum crucifixi; & Ordo prædicatorum, quos Fratres Minores appellamus. Verè minores, & omnibus hujus temporis regularibus in habitu & nuditate, & mundi contemptu, humiliores. Habent autem unum ſummum Priorem, cujus mandatis & regularibus inſtitutis reverenter obediunt minores Priores, ceterique ejuſdem Ordinis Fratres; quos per diverſas mundi provincias causâ prædicationis, & ſalutis animarum ipſe tranſmittit. Adeò autem primitivæ Eccleſiæ religionem, paupertatem, & humilitatem in ſe reformare diligenter procurant, puras Evangelici fontis aquas cum ſiti & ardore ſpiritus haurientes; quòd non ſolùm Evangelica præcepta, ſed & conſilia, vitam Apoſtolicam expreſſiùs imitantes, modis omnibus adimplere laborant, omnibus quæ poſſident renunciantes: ſeipſos abnegantes; crucem ſibi tollendo nudi nudum ſequentes; relinquentes pallium cum Joſeph, & hydriam cum Samaritanâ, expediti currunt, ambulant ante faciem ſuam & non revertuntur, &c. Hiſtoriæ Occidentalis, cap. 32.

S. Bir-

S. Birgitta, vidua.

Chriſtus inquit: Franciſcus amicus meus fuit, quaſi lapis ignitus, & igneus: quia habuit me in ſe, qui ſum ignis. Revelationum extravagantium, cap. 90.

Alibi eadem.

Ipſius Franciſci regula, quam ipſe incepit, non fuit dictata, & compoſita ab ipſius humano intellectu & prudentiâ, ſed à me, ſecundùm voluntatem meam: quodlibet enim verbum, quod in eâ ſcriptum eſt, à Spiritu meo ſibi fuit adſpiratum; & poſteà ipſe aliis regulam illam protulit & porrexit. Ita etiam omnes aliæ regulæ, quas amici mei inceperunt, non fuerunt dictatæ & compoſitæ ab ipſorum intellectu & humanâ ſapientiâ, ſed aſpiratione ejuſdem Spiritus ſancti. Lib. 7. Revelat. cap. 20.

Jacobus Bergomenſis, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini.

Franciſcus ex Aſſiſio ortus, novum mox Ordinem inſtituit; & velut ſol in orbe radians, Chriſtianam religionem plurimùm illuminavit. Supplement. Chronicor. lib. 13.

Raphael Volaterranus.

Actus exinde paulatim Ordo, & ut cunctis poſteà multitudine virorum præſtiterit, & Sacerdotio, & doctrinâ; & ſanctitate præcellentium. Lib. 21. Anthropolog.

M. Antonius Coccius Sabellicus.

Raro, ac neſcio an unquam veriùs dixerim, ullum humanæ pietatis inſtitutum majora ſenſit incrementa:

totum

totum orbem terrrarum una hæc implevit familia. Ennea. 9. lib. 6.

Ludovicus Granatenſis, Ordinis S. Dominici.

Tantum abſuit ut à beato Franciſco inſtitutus Ordo, inopiâ cogente, defecerit; ut ob hoc ipſum ſupra omnes alios Ordines auctus, ac dilatatus fuerit. Exiguis namque expenſis monaſterium humile exſtruitur: quo exſtructo, facilè monachi ſine ullis redditibus, quæ ſunt ad pauperem ac tenuem vitam neceſſaria ſibi comparant. Hinc factum eſt, ut unicus beatiſſimi Patris Franciſci Ordo, plura fortaſſe intra ſe cœnobia, quàm reliqui omnes omnium aliorum Ordinum, contineat. Con. de S. Franc. 2.

Hieronymus Platus Societatis Jeſu.

Atque hæc, quamquam ita ſunt glorioſa & honorifica Religioſis, nihil tamen præclarius aut glorioſius, quàm totius novi orbis converſio: quæ quantacunque eſt, tota eſt Religioſorum. Ipſi enim primi Evangelium in oras illas intulerunt; ipſi fidem plantarunt, ipſi deinde rigarunt, iidemque adbuc excolere, & propagare non deſiſtunt. Primos omnium, qui tantam hanc provinciam aggreſſi ſunt, Franciſcanos fuiſſe legimus; atque eoſdem etiam in iis regionibus inveniendis, cùm anteà ne de nomine quidem auditæ eſſent, magnopere contuliſſe. Cùm enim Chriſtophorus Columbus de eâ navigatione inſtituendâ apud Ferdinandum Hiſpaniæ regem ageret; nec ei, ut in re tam novâ atque incertâ, multum fidei haberetur: Patres duo Franciſcani valde eum juviſſe dicuntur; tum ipſum animando, tum etiam Regem impellendo, ut eam occaſionem omnino tentaret. Itaque cùm impetratâ claſſe Columbus Mexicana regna feliciter aperuiſſet, atque in Hiſpaniam tam lætæ rei nuncius

rever-

revertiſſet: ſtatim aliquot familiæ ejus patres in ea loca navigarunt, annum circiter à Chriſto nato milleſimum quadringenteſimum, nonageſimum tertium. Atque eodem penè tempore, ad Occidentalem Indiam, Emanuelis Luſitani regis auſpiciis à Vaſco Gama patefactam, anno videlicet milleſimo quingenteſimo, miſſi ſunt Evangelii causâ, ex eâdem familiâ viri octo, tum doctrinâ tum pietate præſtantes. Ab his initiis, hic Ordo per eas regiones diffuſus, multiplicatis brevi tempore domiciliis, treſdecim (ut ipſi vocant) Provincias inſtituére, in quibus magnam Chriſtianæ rei operam navarunt, & adhuc navant. Lib.2. De bono ſtat. relig. cap.30.

Franciſcus Gonzaga, Ordinis Minorum, Epiſcopus Mantuanus.

Anno à Chriſti nativitate milleſimo quingenteſimo, religioſiſſimos octo Fratres Miniſter [Portugalliæ Provinciæ] *cum ſecundâ invictiſſimi Luſitanorum regis Emanuelis claſſe, ad Orientales Indos tranſmiſit: quatenus eos, poſtpoſito quocunque vitæ diſcrimine, ſuis prædicationibus, atque exhortationibus Chriſto lucrifacerent. Quorum anteſignanus atque Pater, F. Henricus à Conimbriâ, cùm ſolus, aliis ſeptem ſociis diverſimodè ab illis barbaris, oppreſſis, atque glorioſo martyrio coronatis, ex tam famoſo certamine ſuperfuiſſet: plurimis exantlatis laboribus, S. Thomæ Cuſtodiam erigere, atque plantare cœpit; quæ adeò excrevit, ut plurimis provinciis æquiparari, imò potiùs præferri optimo jure poſſit; quâ etiam de causâ, in Generali Toletanâ Congregatione anno Domini 1483. celebrata, à patribus decretum fuit, ut Provinciæ dignitate honeſtaretur.* De orig. Seraph. Relig. part.3. initio deſcriptionis provinciæ Portugalliæ. Item par.4. initio deſcri-

deſcriptionis provinciæ S. Thomæ apud Indos Orientales.

Chriſtophorus à Capite Fontium, Ordinis Minorum, Archiepiſcopus Cæſarienſis.

In Indias etiam Orientales, quæ hodie regi Portugalliæ parent, primi & ipſi Franciſcani prædicandæ fidei causâ, longiſſimâ & periculòſiſſimâ navigatione trajecêre: ubi multis ad finem converſis populis, ædificatiſque Eccleſiis, & monaſteriis quamplurimis, multa regna, oppida, provincias, & urbes Chriſti imperio ſubjugarunt; idque antequam Sodalium nominis Jeſu inſtituta religio foret; quibus ſi primam illarum gentium converſionem quiſquam attribuere vellet, ſummâ noſtros, alioſque Mendicantes religioſos injuriâ, debitam illis ſuffurando laudem, afficeret: jam enim per quadraginta ad minus annos, antequam quiſpiam illuc perveniſſet Jeſuita, gentes illas Chriſto noſtri verbi Dei falce metebant; qui, ſi quanta per eos Deus ad illarum gentium converſionem fecit, non ſcripſerunt; non minùs tamen vera ſunt quæ dico. Epiſt. ante Compendium privilegiorum Fratrum Minorum.

Franciſcus Gonzaga, Ordinis Minorum, Epiſcopus Mantuanus.

Ut paucis multa perſtringam, Quicquid in Indiâ Orientali, per quadraginta continuos annos, laboris fuit, ſive in infirmis curandis, ſive infidelibus convertendis, ſive in Cathecumenis inſtruendis, ſive in converſis in officio continendis, ſive in Sacramentis adminiſtrandis, ſive etiam in aliis operibus caritatis exercendis: id totum ex Franciſcanorum humeris pependit. De orig. Seraph. Relig. part. 4. in deſcriptione provinciæ S. Thomæ apud Indos Orientales.

Raphael Volaterranus.

Franciſcus Aſiſinas, tamquam novum ſidus in terris apparuit, teſte Bonaventurâ, qui ejus vitam exſequitur: Conſervatoris noſtri ferè per omnia typum geſſit. Lib. 21. Anthropol.

Joannes Oſorius Societatis Jeſu.

Solet pictoris ars in multis oſtendi, præcipuè verò in depingendo corpore nudo. Facile enim eſt pictori hominem veſtitum depingere: at difficillimè admodum nudum pingit. Tanta enim in corpore humano ſunt, & adeò diverſa, ut perfectè effigiari non poſſint, niſi à ſupremo artifice. Ad hunc modū, gratiæ quidem munus eſt, depingere in hominum animis Chriſtum Dominum. Hinc Paulus: Filioli quos iterum parturio, donec formetur Chriſtus in vobis: quia conformes nos fieri vult imagini Filii ſui. Sed in quibuſdam gratia divina pingit Chriſtum indumentis ornatum; & id facilè gratia præſtat; in aliis verò depingit Chriſtum nudum, ut in Franciſco; & id quidem difficile admodum eſt, & niſi eximia gratia id non præſtat; ut enim homo omnibus ſe expoliet, maximâ indiget gratiâ. Concion. de S. Franciſco.

Barptolomæus Piſanus Ordinis Minorum.

Sanctus Franciſcus paupertatem diligenter, & ſummo affectu quæſivit per vicos & plateas: id eſt, inter homines qui tunc vivebant. Et quia obliterata erat paupertatis ſemita & memoria, non invenit. Per nobiles quæſivit & potentes, nec invenit: quia omnes à majore uſque ad minimum divitiis inhiabant & avaritiæ. Hæc ſiquidem paupertas, etſi primo homini adhæſit cùm eſſet conditus,

quia

Digitized by Google

quia nudus : tamen peccando, & tunicâ pelliceâ induto, ac labori manuum tradito, ab ipſo receſſit. A Patribus veteris teſtamenti abiit : quia terram fluentem lac & mel in promiſſione acceperunt. Sed Domino Ieſu Chriſto deſcendente de monte ſuæ majeſtatis, per carnis aſſumptionem, hanc ſecum de cœlo ad terram devexit : & cum ipſo, naſcendo, vivendo, & moriendo eſt commorata fideliter & indiſſolubiliter. Hanc commendavit ſuis diſcipulis, & grata illis fuit, & multis aliis fidelibus. Beatus Franciſcus montem Domini aſcendit, Patrem cœleſtem exorando, ut eam ſibi in ſponſam, ſociam, & dominam mittere dignaretur. &c. Confor. fruc. 16.

Iuſtus Lipſius.

Quot viri boni beatique paupertatem appetiere ultro! Litteræ ipſæ divinæ eam nobis conciliant, ut rectam ad cœlos viam. Centu. 1. epiſt. 19.

Gulielmus Pepin Ordinis S. Dominici.

Ut vitis in luxurioſo ſolo degenerat, fit verò in arente nobilior : ſic inſtituta monaſtica & Ordines proficiunt, & firmantur ab illa rerum virtutumque ſervatrice inopia. contra, copia & opes pleraque talia everterunt & evertent tardè aut citò, ut occaſio aut ingenia ſe dabunt. Ex Ser. de S. Franciſco.

Ioannes Trithemius Ordinis S. Benedicti, Abbas Spanhemius.

Franciſcus Ordinis Minorum inſtitutor & princeps, natione Italus, ex Aſiſio civitate Italiæ oriundus fuit; vir ſanctiſſimæ converſationis, & Evangelicæ paupertatis ardentiſſimus ſectator : qui verbo & exemplo multos ab ini-

quitate convertit, & in viam juſtitiæ Catholicæ direxit: Tantus amator Chriſti exſtitit, ut in contemptu mundi, & conſolationis tranſitoriæ parem vix habuerit. In cujus Ordine multi jam deinceps doctiſſimi viri claruerunt, qui ad utilitatem fidelium, innumera penè compoſuerunt opuſcula. Ipſe autem Franciſcus ſcripſit brevem.

Regulam Minorum. Lib. I. *Regula & vita.*

Teſtamentum breve. Lib. I. *Dominus dedit mihi.*

Claruit ſub Frederico Imperatore Secundo. Anno Dom. M. CCXX.

Præter iſta alia quoque exſtant S. Franciſci monumenta, quæ apud nos habentur: ut ſunt

Admonitiones ejus. Lib. I. *Franciſcus in admonitionibus.* *Orationes piæ ad diverſos.*

✠ *Epiſtolæ variorum argumentorum.* quibus tum fratres ſui inſtituti, tum omnes Chriſtianos ad caritatem, virtutes, & ſummum honorem Sacroſanctæ Euchariſtiæ habendum, efficaciſſimè adhortatur. Hæc in manibus noſtrorum, & opportunè citamus in noſtro ad vitam S. Franciſci Commentario. Forſitan audebunt aliquando videre lucem.

Elogia in S. Franciſcum.

hæc quæ habui; exemplum tibi erit, latiora cùm inveneris, qui noſtra augeas, & magis ornes. Nunc etiam encomiis aliquot magnorum virorum illuſtrabo.

Hiſtoriam vitæ S. Franciſci.

à Sancto Bonaventurâ S. R. E. Cardinale Epiſcopo piè & graviter, tum etiam magnâ cum laude conſcriptam.

S. Anto-

Digitized by Google

S. Antoninus Ordinis S. Dominici, Archiepiſcopus Florentinus.

S. Bonaventura ſtilo mirabili vitam Beati Franciſci compilavit: ipſamque diffuſam ad compendioſiorem formam reduxit; in qua nihil poſuit niſi certum, & probatum teſtibus fide dignis. Hiſtor. par. tertiâ. tit. 24. cap. 8.

Joannes Clichtovæus.

Vitam beati Franciſci ſanctus Bonaventura cum magnâ pietate, & ſinceritate conſcripſit. Conc. de S. Franc.

Ludovicus Granatenſis Ordinis S. Dominici.

Quiſquis beati Franciſci vitam, quam ſanctiſſimus Bonaventura conſcripſit, diligenter attenderit: inveniet planè pulcherrimum quoddam certamen inter Deum ipſumque Franciſcum interceſſiſſe. Vir enim ſanctus, Dei voluntatem in omnibus exſequi nitebatur: Deus contrà, ſancti viri voluntati omnibus in rebus obſequebatur. Ille abjectione ſui, Dei gloriam fidèliſſimè quærebat: Deus contrà, ſervi honorem modis omnibus amplificabat. Ille totus divinæ voluntatis obedientiæ traditus erat: contrà verò Deus creaturas omnes, atque adeò ſemetipſum, obedientem illi exhibebat. Ille omnia propter Deum reliquerat: at Deus omnia illi rurſus centuplum aucta rependebat; hoc ita eſſe deprehendet, quiſquis (ut modò dixi) ejus vitam, & res ab eo geſtas perlegerit. Nihil enim in eâ non ſummum; nihil non novum, & mirabile inveniet. Conc. 4. de S. Franciſco.

Aloiſius Lyppomanus Epiſcopus Veronenſis.

Hanc divi Franciſci vitam, beatus ille Bonaventura

S. R. E.

S. R. E. Cardinalis; & Epiſcopus Albanenſis, Franciſcani inſtituti non ſolùm ſectator, verùm & inſtaurator & rector; vir in divinis Scripturis eruditiſſimus, de quo præceptor ejus Alexander ab Hales dicere ſolebat, In Bonaventurâ Adam peccaſſe non videtur; puro ac ſimplici ſtilo deſcripſit, tantâ rerum copiâ, & ſententiarum gravitate refertam, ut totus mundus ejus lectione inſtrui poſſit, & ad amorem Dei, per beati Franciſci exemplum inſtaurari. Ego (ut verum fatear) cùm S. Franciſci vitam lego, non ſolùm accendor, ſed in ejus meditatione totus exardeſco: utpote in quo tanta divini amoris claritas effulſerit; ut Angelus potiùs, atque ex ſupremo ordine, qui ardor & incendium dicitur, magis quàm homo dici poſſe videatur. Semper enim beatiſſimus iſte, cogitatione in cœlo verſabatur; ſemper felix ejus anima ſummo Auctori puriſſimè & intentiſſimè inhærebat: adeò, ut præ amoris magnitudine (quod hominibus plerumque ardentiſſimè amantibus contingere ſolet) alienatus à ſenſibus, atque extra ſe eſſe videretur.

Accede & tu benigne lector, accede ad ſanctum iſtum ignem: certò ſcio caleſces plus ſatis.

Illu-

Digitized by Google

Illuſtrium vel ſanctitate, vel doctrina Virorum de hoc Opere judicium.

L*Egendam hanc compilavit Seraphicus Eccleſiæ Doctor S. Bonaventura anno* 1261. *Pariſiis, nihil ſacræ admiſcens hiſtoriæ, niſi probatum, & certum candidis teſtimoniis aſſertum. Mirabili ſtylo hanc ſcripſiſſe legendam teſtatur Antoninus tit.*24. *c.*8. *ſed & eam mirificè plerique commendant, præcipue Aloiſius Lyppomanus Epiſcopus Veronenſis in prol. Vitæ S. Franciſci, qui* puro ac ſimplici ſtylo deſcriptam, *ait*, tantâ rerum copiâ, & ſententiarum gravitate refertam, ut totus mundus ejus lectione inſtrui poſſit; & ad amorem Dei per Beati Franciſci exemplum inſtaurari. *Et de ſe ipſo fatetur*, quod quoties hanc vitam legerit, toties non ſolum accenſus ſit, ſed in ejus meditatione totus exarſerit. *Leonardus Aretinus vetuſtus author, eruditionis, & eloquentiæ laude clarus, cum legendam hanc ſtudiosè legiſſet, ſententiam rogatus, dixit*: in illo ſcribendi genere à nemine illum ſuperari poſſe. *Neque id mirum planè ſcriptam, quam inter divinas meditationes, & raptus cœleſtes potius dictatam, quam humanâ induſtriâ elaboratam indicet ſequens eventus. D. Thomas Aquinas, qui eadem tempeſtate pari virtute claruit, & doctrinâ, cum Bonaventuram ſummâ ſibi charitate conjunctum, tunc ſummo affectu ſtudentem in contemplando, & concinnando quam diximus, vitam inviſeret; per rimulas oſtii proſpiciens; vidit illum in contemplatione raptum, & à terrâ mirificè ſublevatum: tum retrocedens ad ſuos*: fina-

mus,

mus; *inquit*, ſanctum; quia laborat pro Sancto. *Magni viri magnum profectò teſtimonium, quo viventem amicum Sanctum appellavit, & rectè ſcribentem commendavit. Locus, ubi hoc contigit, adhuc Pariſiis in æde Minorum extat inſtar ſacelli, tamquam rei mirabiliter geſtæ monumentum. Legendam hanc obtulit triennio poſt in Comitiis Piſanis Patribus Ordinis, quam reverenter cum gratiarum actione, ſuppreſſis aliis quibuſque legendis, admiſerunt.*

Ex Wading. tom.2.Annal. Minorum ad ann.1260. n.18.

Digitized by Google

INDEX
Capitum cum Prologo Operis.

Prologus. pag. 3

CAPUT I.

De converſatione ejus in habitu ſæculari. 9

CAPUT II.

De perfecta converſione ejus ad Deum, & de reparatione trium Eccleſiarum. 15

CAPUT III.

De Inſtitutione Religionis, & approbatione Regulæ. 22

CAPUT IV.

De profectu Ordinis ſub manu ipſius: & confirmatione Regulæ prius adprobatæ. 31

CAPUT V.

De auſteritate vitæ ejus; & quomodò Creaturæ præbebant ei ſolatium. 41

CAPUT VI.

De humilitate ejus, & obedientiâ; & de condeſcenſionibus ei factis ad nutum. 51

CAPUT VII.

De amore paupertatis, & mirâ ſuppletione defectuum. 61

CAPUT VIII.

De pietatis adfectu, & quomodò ratione carentia adfici videbantur ad ipſum. 71

CAPUT IX.

De fervore caritatis ejus; & deſiderio Martyrii. 82

CAPUT X.

De ſtudio, & virtute orationis. 91

CAPUT XI.

De intelligentiâ Scripturarum, & ſpiritu Prophetiæ. 98

CAPUT XII.

De efficaciâ prædicandi, & gratiâ ſanitatum. 108

CAPUT XIII.

De Stigmatibus Sacris. 118

CAPUT XIV.

De patientiâ ipſius; & tranſitu mortis. 128

CAPUT XV.

De canonizatione ipſius, & translatione corporis ſacri. 134

CAPUT XVI.

Miracula aliquot à S. Franciſco poſt ejus obitum edita. 140

§. 1.

De virtute Sacrorum Stigmatum. ibidem.

§. 2.

De Mortuis ſuſcitatis. 147

§. 3.

De his, quos à mortis periculo liberavit. 151

§. 4.

De liberatis à naufragio. 158

§. 5.

De liberatis à vinculis, & carceribus. 161

§. 6.

De liberatis à periculo partus. 164

§. 7.

De Cæcis illuminatis. 168

§. 8.

§. 8.
De liberatis à variis infirmitatibus. 172
§. 9.
De non obſervantibus feſtum, & non honorantibus Sanctum. 176
§. 10.
De quibuſdam aliis miraculis diverſorum generum. 178

Digitized by Google

Digitized by Google

Effigie di S. Francesco d'Aſsisi

Digitized by Google

PROLOGUS.

Incipit Legenda major compoſita per S. Bonaventuram de Vitâ Beati Patris Noſtri FRANCISCI.

APPARUIT gratia Dei Salvatoris noſtri, diebus iſtis noviſſimis in Servo ſuo Franciſco; omnibus verè humilibus, & ſanctæ paupertatis amicis: qui ſuperaffluentem in eo Dei miſericordiam venerantes, ipſius erudiuntur exemplo, impietatem & ſæcularia deſideria funditus abnegare, Chriſto conformiter vivere, & ad beatam ſpem deſiderio indefeſſo ſitire. In ipſum namque ut verè pauperculum & contritum, tantâ Deus excelſus benignitatis condeſcenſione reſpexit; quod non ſolùm de mundialis converſationis pulvere ſuſcitavit ege-

num; verùm etiam Evangelicæ perfectionis profeſſorem, ducem, atque præconem effectum, in lucem dedit credentium: ut teſtimonium perhibendo de lumine, viam lucis & pacis ad corda fidelium Domino præpararet. Hic etenim *quaſi ſtella matutina in medio nebulæ*, claris vitæ micans & doctrinæ fulgoribus, ſedentes in tenebris & umbrâ mortis, irradiatione præfulgidâ direxit in lucem. Et tanquam *arcus refulgens inter nebulas gloriæ*, ſignum in ſe Dominici fœderis repræſentans, pacem & ſalutem evangelizavit hominibus, exiſtens & ipſe Angelus veræ pacis. Secundùm imitatoriam quoque ſimilitudinem præcurſoris deſtinatus à Deo, ut viam parans in deſerto altiſſimæ paupertatis, tam exemplo quàm verbo pœnitentiam prædicaret: primùm ſupernæ gratiæ præventus donis, dehinc virtutis invictæ adauctus meritis; prophetali quoque repletus ſpiritu, necnon & Angelico deputatus officio, incendioque Seraphico totus ignitus,& ut vir Hierarchicus curru igneo ſurſum vectus, ſicut ex ipſius vitæ decurſu luculenter apparet: rationabiliter comprobatur veniſſe in ſpiritu & virtute Eliæ. Ideoque alterius amici ſponſi, Apoſtoli & Evangeliſtæ Joannis vaticinatione veridicâ, ſub ſimilitudine Angeli aſcendentis ab ortu ſolis, ſignumque Dei vivi habentis, aſtruitur non immeritò deſignatus. Sub apertione namque ſexti ſigilli, *Vidi*, ait Joan. in Apocalipſi,*alterum Angelum aſcendentem ab ortu ſolis, habentem ſignum Dei vivi.* Hunc Dei nuncium amabilem Chriſto, imitabilem nobis, & admirabilem mundo; ſervum Dei fuiſſe Franciſcum indubitabili fide colligimus, ſi culmen in eo eximiæ ſanctitatis advertimus: quâ inter homines vivens, imitator fuit puritatis Angelicæ; quâ & poſitus eſt perfectis Chriſti ſectatoribus in exemplum.

Ad

Ad quod quidem fideliter ſentiendum & piè, non ſolùm inducit officium, quod habuit vocandi ad fletum, & planctum, calvitium, & cingulum ſacci; ſignandique *Thau ſuper frontes virorum gementium, & dolentium*, ſigno pœnitentialis crucis, & habitus cruci conformis: verùm etiam irrefragabili veritatis teſtificatione, confirmat ſignaculum ſimilitudinis Dei viventis, Chriſti videlicet Crucifixi, quod in corpore ipſius fuit impreſſum, non per naturæ virtutem, vel ingenium artis, ſed potiùs per admirandam potentiam ſpiritus Dei vivi. Ad hujus tàm venerabilis Viri vitam, omni imitatione digniſſimam deſcribendam, indignum & inſufficientem me ſentiens, id nullatenus attentaſſem; niſi me fratrum fervens incitaſſet affectus: generalis quoque Capituli concors induxiſſet inſtantia. Et ea, quam ad Sanctum Patrem habere teneor, devotio compuliſſet: utpote qui per ipſius invocationem & merita, in puerili ætate (ſicut recenti memoriâ teneo) à mortis faucibus erutus; ſi præconia laudis ejus tacuero, ſceleris timeo argui ut ingratus. Eſt & hæc penes me cauſſa præcipua hunc aſſumendi laborem: ut ego, qui vitam corporis & animæ à Deo mihi conſervatam recognoſco per ipſum, & virtutem ejus in me ipſo expertus agnovi; vitæ illius virtutes, actus, & verba, quaſi fragmenta quædam partim neglecta, partimque diſperſa, quamquam plenè non poſſem, utcumque colligerem: ne morientibus iis, qui cum famulo Dei convixerant, deperirent. Ut igitur Vitæ ipſius veritas ad poſteros tranſmittenda, certiùs mihi conſtaret & clariùs: adiens locum originis, converſationis, & tranſitus viri ſancti; cùm familiaribus ejus adhuc ſuperviventibus, collationem de iis habui frequentem ac diligentem. Et maximè cum quibuſdam qui ſanctitatis ejus,

& con-

& conſcii fuerunt, & ſectatores præcipui: quibus propter agnitam veritatem, probatamque virtutem, fides eſt indubitabilis adhibenda. In deſcriptione autem eorum, quæ per ſervum ſuum Deus dignanter effecit, curioſum ſtyli ornatum negligendum eſſe putavi: cùm legentis devotio plus ſimplici ſermone, quàm phalerato proficiat. Nec ſemper hiſtoriam ſecundùm ordinem temporis texui, propter confuſionem vitandam: ſed potiùs ordinem ſervare ſtudui magis aptæ juncturæ, ſecundùm quod eodem peracta tempore, diverſis materiis, vel diverſis patrata temporibus, eidem materiæ congruere videbantur. Initium autem vitæ ipſius, progreſſus, & conſumatio, quindecim diſtincta Capitulis deſcribuntur inferiùs adnotatis.

Agitur enim primo, de Converſatione ipſius in habitu ſæculari.

Secundo, de perfectâ Converſione ejus ad Deum. & de Reparatione trium Eccleſiarum.

Tertio, de Inſtitutione Religionis. & Approbatione Regulæ.

Quarto, de Profectu Ordinis ſub manu ipſius. & Confirmatione Regulæ priùs approbatæ.

Quinto, de Auſteritate vitæ. & quomodo creaturæ præbebant ei ſolatium.

Sexto, de Humilitate, & Obedientiâ. & de Condeſcenſionibus divinis ſibi factis ad nutum.

Septimo, de amore Paupertatis. & mirâ Suppletione defectuum.

Octavo, de Pietatis affectu. & quomodo ratione carentia affici videbantur ad ipſum.

Nono, de fervore Charitatis. & deſiderio Martyrii.

Decimo, de ſtudio & virtute Orationis.

Unde-

Undecimo, de Intelligentiâ Scripturarum. & ſpiritu Prophetiæ.

Duodecimo, de Efficaciâ prædicandi. & Gratia ſanitatum.

Decimotertio, de Stigmatibus ſacris.

Decimoquarto, de Patientia ipſius. & Tranſitu mortis.

Decimoquinto, de Canonizatione. & Translatione ipſius. Poſtremo, de Miraculis poſt tranſitum ejus felicem oſtenſis aliqua ſubnectuntur.

Digitized by Google

De Converſatione ejus in habitu ſæculari.

CAPUT I.

VIR erat in Civitate Aſſiſii Franciſcus nomine, cujus memoria in benedictione eſt: pro eo quòd Deus ipſum in benedictionibus dulcedinis benignè præveniens, & de præſentis vitæ periculis clementer eripuit, & cæleſtis gratiæ donis affluenter implevit. Etenim cùm inter vanos fuerit hominum filios, juvenili ætate nutritus in vanis; & poſt aliqualem litterarum notitiam, lucrativis mercationum deputatus nego-

Digitized by Google

negotiis : ſuperno tamen ſibi aſſiſtente præſidio, nec inter laſcivos juvenes, quamvis effuſus ad gaudia, poſt carnis petulantiam abiit; nec inter cupidos mercatores, quanquam intentus ad lucra, ſperavit in pecuniâ & theſauris. Inerat namque juvenis Franciſci præcordiis, divinitus indita quædam ad pauperes miſeratio liberalis: quæ ſecum ab infantia creſcens, tantâ cor ipſius benignitate repleverat, ut jam Evangelii non ſurdus auditor, omni proponeret ſe petenti tribuere, maximè ſi divinum allegaret amorem.

Cùm autem ſemel negotiationis intentus tumultibus, pauperem quendam, pro amore Dei petentem eleemoſynam, præter morem ſolitum, vacuum repuliſſet: ſtatim ad cor reverſus, cucurrit poſt ipſum; & eleemoſynâ illi clementer impenſâ, promiſit Domino Deo, quòd nunquam ex tunc, dum adeſſet poſſibilitas, perentibus pro amore Domini ſe negaret: quod uſque ad mortem indefeſsâ pietate obſervans, copioſa in Deum dilectionis & gratiæ incrementa promeruit. Ajebat enim pòſt, cùm jam perfectè Chriſtum induerat, quòd etiam exiſtens in habitu ſæculari, vocem divini expreſſivam amoris audire vix unquam ſine cordis immutatione valebat. Porrò manſuetudinis lenitas, cum elegantiâ morum, patientia, & tractabilitas ſupra humanum modum, munificentiæ largitas ultra ſuppetentiam facultatum; quibus bonæ indolis adoleſcens certis florere conſpiciebatur indiciis; quædam videbantur eſſe præludia, quòd copioſior ſuper eum foret in poſterum divinæ benedictionis abundantia diffundenda.

Quidam ſanè vir de Aſſiſio valde ſimplex (ut creditur, eruditus à Deo) cùm aliquando per civitatem eunti obviaret

obviaret Franciſco; deponebat pallium, ſternebat ipſius pedibus veſtimentum; aſſerens omni fore Franciſcum reverentiâ dignum: utpote qui eſſet in proximo magna facturus; & ob hoc ab univerſitate fidelium magnificè honorandus. Ignorabat autem adhuc Franciſcus circa ſe conſilium Dei: pro eo quòd tam juſſione patris, ad exteriora diſtractus, quàm corruptione naturalis originis ad inferiora depreſſus, nondum didicerat contemplari cæleſtia, nec aſſueverat deguſtare divina. Et quia ſpirituali auditui dat intellectum inflicta vexatio: facta eſt ſuper eum manus Domini, & immutatio dexteræ excelſi; diutinis languoribus ipſius corpus affligens, ut coaptaret animam ad ſancti ſpiritus unctionem. Cumque reſumtis corporis viribus, ſibi veſtimenta decentia more ſolito præparaſſet: obvium habuit militem quendam generoſum quidem, ſed pauperem, & malè veſtitum; cujus pauperiem pio miſeratus affectu, illum protinus, ſe exuto, veſtivit; ut ſimul in uno geminum impleret pietatis officium, quò & nobilis militis verecundiam tegeret, & pauperis hominis penuriam relevaret.

Nocte verò ſequenti, cùm ſe ſopori dediſſet; palatium ſpecioſum & magnum, cum militaribus armis crucis Chriſti ſignaculo inſignitum, clementia ſibi divina monſtravit: ut miſericordiam pro ſummi Regis amore, pauperi exhibitam militi, præoſtenderet incomparabili compenſandam eſſe mercede. Unde & cùm quæreret, cujus eſſent illa omnia: ſua fore, militumque ſuorum, ſupernâ fuit aſſertione reſponſum. Evigilans itaque manè, cùm nondum haberet exercitatum animum ad divina perſcrutanda myſteria: neſciretque per viſibilium ſpecies tranſire ad contuendam inviſibilium veritatem: magnæ fore pro-

ſperitatis indicium æſtimabat inſolitam viſionem. Diſpoſuit itaque, divinæ adhuc diſpoſitionis ignarus, in Apuliam ad quendam liberalem Comitem ſe conferre: in ipſius ſperans obſequio decus adipiſci militiæ; ut oſtenſa ſibi viſio prætendebat. Cumque paulò pòſt iter aggreſſus, iviſſet uſque ad proximam civitatem;audivit in nocte Dominum familiari ſibi allocutione dicentem: Franciſce, quis poteſt meliùs facere tibi? Dominus,an ſervus? dives, an pauper? Cui cùm Franciſcus reſpondiſſet, quòd tam Dominus quàm dives facere meliùs poteſt: intulit ſtatim: Cur ergo relinquis pro ſervo Dominum, & pro paupere homine divitem Deum? Et Franciſcus, Quid me vis, Domine facere? Et Dominus ad eum: Revertere in terram tuam: quia viſio quam vidiſti, ſpiritualem præfigurat effectum; non humanâ, ſed divinâ in te diſpoſitione complendum. Mane itaque facto, cum feſtinatione revertitur Aſſiſium, ſecurus & gaudens: & jam exemplar obedientiæ factus, exſpectebat Domini voluntatem. Ex tunc, à publicæ negotiationis tumultu ſe ſubtrahens, ſupernam devotè precabatur clementiam: ut quid ſibi foret agendum, oſtendere dignaretur. Cùm autem ex frequenti orationis uſu, flamma deſiderii cæleſtis in eo vehementer ſuccreſceret;& jam pro amore ſupernæ patriæ,terrena omnia deſpiceret quaſi nihil; theſaurum ſentiebat ſe reperiſſe abſconditum; ac, velut prudens negotiator, margaritam inventam excogitabat, venditis omnibus, comparare. Adhuc tamen qualiter id ageret, ignorabat: niſi quia ipſius ſuggerebatur ſpiritui, quòd ſpiritualis mercatio à mundi contemptu ſumat initium; *Chriſtique militia ſit à ſui ipſius victoriâ inchoanda*.

Quâdam itaque die, dum equitaret per planitiem, quæ

quæ ſubjacet civitati Aſſiſii; leproſum quendam habuit obvium: cujus inopinatus occurſus, ei non parvum incuſſit horrorem. Recurrens autem ad perfectionis mente jam conceptæ propoſitum;& recolens quòd ſeipſum oporteret primùm devincere, ſi vellet effici Chriſti miles: ad deoſculandum eum, equo lapſus adcurrit. Cui cùm manum, quaſi aliquid accepturus, leproſus protenderet; pecuniam cum oſculo reportavit. Statim autem equum aſcendens, & ſe circumquaque convertens; cùm campus pateret undique liber; leproſum illum minimè vidit. Admiratione itaque repletus & gaudio, laudes cœpit Domino decantare devotè; proponens ex hoc ſemper ad majora conſcendere.

Solitaria proinde loca quærebat, amica mœroribus: in quibus dum gemitibus inenarrabilibus inceſſanter intenderet, poſt longam precum inſtantiam, à Domino meruit exaudiri. Dum enim unâ dierum ſic ſequeſtratus oraret; & præ nimietate fervoris, totus eſſet abſorptus in Deum; apparuit ei Chriſtus Jeſus, veluti cruci confixus: ad cujus conſpectum liquefacta eſt anima ejus: & memoria paſſionis Chriſti, viſceribus cordis ipſius adeò impreſſa medullitus, ut ab illâ horâ, cùm Chriſti crucifixio veniret in mentem, vix poſſet à lacrymis & gemitibus exteriùs contineri: ſicut ipſe poſtmodum familiariter retulit, cùm appropinquaret ad finem. Intellexit per hoc nempe vir Dei, illud Evangelicum ſibi dici: *Si vis venire poſt me, abnega temetipſum, & tolle crucem tuam, & ſequere me.* Induit ex tunc ſpiritum paupertatis, humilitatis ſenſum, & affectum intimæ pietatis. Nam cùm priùs, leproſorum non ſolùm conſortium, verùm etiam longinquum contuitum vehementer horreret: jam propter Chriſtum crucifixum,

fixum ; qui juxta verbum Propheticum, contemptibilis ut leproſus apparuit ; ut ſemetipſum plenè contemneret, humilitatis & humanitatis obſequia leproſis beneficâ pietate præſtabat. Viſitabat enim frequenter domos ipſorum : liberaliter eis eleemoſynas erogabat : & cum multo compaſſionis affectu, manus eorum oſculabatur & ora. Pauperibus etiam mendicantibus non ſolùm ſua, verùm etiam ſeipſum cupiebat impendere : aliquando veſtimenta exuens, aliquando diſſuens, aliquando ſcindens, ad largiendum eis, cùm præmanibus alia non haberet. Sacerdotibus etiam pauperibus reverenter ſubveniebat & piè, præcipuè in ornamentis altaris : quò & cultus divini particeps fieret, & cultorum inopiæ ſupplementa præberet.

Cùm autem religioſâ devotione, tunc temporis, limina viſitaret Apoſtoli Petri : conſpectâ multitudine pauperum ante fores Eccleſiæ ; partim pietatis ductus dulcedine, partim paupertatis allectus amore ; uni ex eis magìs egenti proprias largitus eſt veſtes, & ſemicinctiis contectus illius, diem illum in medio pauperum cum inſolitâ ſpiritus jucunditate tranſegit : ut & ſæcularem gloriam ſperneret, & ad perfectionem Evangelicam gradatim conſcendendo perveniret. Mortificationi carnis invigilabat attentiùs : ut Chriſti crucem, quam interiùs ferebat in corde, exteriùs etiam circumferret in corpore. Agebat autem hæc omnia Vir Dei Franciſcus, nondum habitu, vel convictu ſequeſtratus à mundo.

De

De perfectâ Converſione ejus ad Deum; & de Reparatione trium Eccleſiarum.

CAPUT II.

QUONIAM autem Servus Altiſſimi, doctorem non habebat aliquem in hujuſmodi, niſi Chriſtum: addidit adhuc ipſius clementia eum in gratiæ viſitare dulcedine. Dum enim die quâdam egreſſus ad meditandum in agro, deambularet juxta Eccleſiam S. Damiani, quæ minabatur præ nimiâ vetuſtate ruinam; & in eam, inſtigante ſe ſpiritu, cauſsâ orationis intraſſet: proſtratus ante Imaginem Crucifixi, non modicâ fuit in orando ſpiritus conſolatione repletus. Cumque lacrymoſis oculis intenderet in dominicam Crucem; vocem de ipsâ Cruce dilapſam ad eum, corporeis audivit auribus ter dicentem; *Franciſce, vade, & repara domum meam, quæ, ut cernis, tota deſtruitur.* Tremefactus Franciſcus, cùm eſſet in Eccleſiâ ſolus, ſtupet ad tam mirandæ vocis audi-

tum;

Digitized by Google

tum; cordeque percipiens Divini virtutem eloquii, mentis alienatur exceſſu. In ſe tandem reverſus, ad obediendum ſe parat; & totum ſe recolligit ad perficiendum mandatum, de materiali Eccleſiâ reparandâ: licet principalior intentio verbi ad eam ferretur, quam Chriſtus ſuo ſanguine acquiſivit: ſicut eum Spiritus Sanctus edocuit, & ipſe poſtmodum fratribus revelavit. Surrexit proinde, ſigno Crucis ſe muniens; & aſſumptis pannis venalibus, ad civitatem, quæ Fulgineum dicitur, feſtinus acceſſit: ibique venditis quæ portaverat, equum cui tunc inſederat, felix mercator, aſſumto pretio, dereliquit. Redienſque Aſſiſium, Eccleſiam, de cujus reparatione mandatum acceperat, reverenter intravit: & invento illic Sacerdoti pauperculo reverentiam decentem exhibuit; & ad reparationem Eccleſiæ, & pauperum uſum pecuniam obtulit: & ut ſecum ſe morari pateretur ad tempus, humiliter requiſivit. Acquievit Sacerdos de morâ ipſius: ſed timore parentum pecuniam non recepit, quam verus pecuniarum contemtor in quandam feneſtram projiciens, abjectam velut pulverem vilipendit.

Moram autem faciente ſervo Dei cum Sacerdote prædicto; cùm hoc intellexiſſet pater ipſius; perturbatus animo cucurrit ad locum. At ipſe, quia novus Chriſti erat athleta; cùm audiret perſequentium minas, & eorum præſentiret adventum: dare locum iræ volens, in quâdam occultâ foveâ ſe abſcondit: in quâ diebus aliquibus latitando, rogabat Dominum inceſſanter, lacrymarum imbre perfuſus, ut liberaret de manibus perſequentium animam ſuam: & pia, quæ inſpiraverat, vota benigno favore compleret. Igitur exceſſivâ quadam completus lætitiâ, cœpit de puſillanimitatis ignaviâ ſemetipſum arguere: relictâque

ctâque foveâ, & abjecto pavore, verſus Civitatem Aſſiſii iter aggreſſus eſt. Quem cùm cives cernerent facie ſqualidum, & mente mutatum; ac per hoc alienatum putarent à ſenſu: luto platearum, & lapidibus impetebant; & tanquam inſano & dementi, clamoſis vocibus inſultabant. Famulus autem Domini nullâ fractus aut mutatus injuriâ, ut ſurdus in omnibus pertranſibat. Cumque clamorem hujuſmodi pater audiſſet, ſtatim accurrens, non ad liberandum eum, ſed potiùs ad perdendum: omni miſeratione ſubtractâ, pertractum domi primò verbis, deinde verberibus & vinculis angit. Ipſe autem ad exſequendum quod cæperat, promptior ex hoc & validior reddebatur: recolens illud Evangelii verbum: *Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam: quoniam ipſorum eſt regnum cælorum*.

Poſt modicum verò tempus, patre à patriâ diſcedente, mater ejus factum mariti non approbans; & inflexibilem filii conſtantiam emolliri poſſe non ſperans: à vinculis abſolutum abire permiſit. At ipſe gratias omnipotenti Deo referens, ad locum in quo priùs fuerat, eſt reverſus. Rediens autem pater, & eum non inveniens domi, convitiis illatis uxori, fremens cucurrit ad locum: ut ſi eum revocare non poſſet, ſaltem de provinciâ effugaret. Franciſcus verò confortatus à Deo, obvium ultrò ſe obtulit patri furenti, liberâ voce clamans, ſe pro nihilo ducere vincula & verbera ejus: inſuper & conteſtans, ſe pro Chriſti nomine gaudenter mala omnia ſubiturum. Videns itaque pater quòd eum revocare non poſſet, ad extorquendam pecuniam ſe convertit: quâ tandem inventâ in feneſtrenulâ quadam, aliquantulum ipſius mitigatus eſt furor, avaritiæ ſiti utcunque per hauſtum pecuniæ temperatâ.

 Ten-

Tentabat deinde pater carnis, filium gratiæ, pecuniâ jam nudatum ducere coram Epiſcopo civitatis: ut in ipſius manibus, facultatibus renunciaret paternis, & omnia redderet quæ habebat. Ad quod faciendum, ſe promtum exhibuit verus paupertatis amator. Perveniensſque coram Epiſcopo, nec moras patitur, nec cunctatur de aliquo, nec verba expectat, nec facit: ſed continuò depoſitis omnibus veſtimentis, reſtituit ea patri. Inventus eſt autem tunc vir Dei cilicium habere ad carnem, ſub veſtibus delicatis. Inſuper ex admirando fervore, ſpiritu ebrius, rejectis etiam femoralibus, totus coram omnibus denudatur, dicens ad patrem: *Uſque nunc vocavi te patrem in terris, amodò autem ſecurè dicere poſſum, Pater noſter qui es in cælis: apud quem omnem theſaurum repoſui, & omnem ſpei fiduciam collocavi.* Hoc cernens Epiſcopus, & admirans tam excedentem in viro Dei fervorem, protinus exſurrexit: & inter brachia ſua illum cum fletu recolligens, uti erat vir pius & bonus; pallio quo erat amictus operuit; præcipiens ſuis, ut aliquid ſibi darent ad membra corporis contegenda. Oblatus eſt autem ei mantellus pauper & vilis, cujuſdam agricolæ ſervientis Epiſcopo: quem ipſe gratanter ſuſcipiens, cum cæmento quod ſibi occurrit, ad modum crucis manu propriâ conſignavit; operimentum formans ex eo crucifixi hominis, & pauperis ſeminudi. Sic igitur ſervus Regis altiſſimi nudus relictus eſt, ut nudum ſequeretur crucifixum Dominum, quem amabat: ſic utique cruce munitus, ut animam ſuam ligno ſalutis committeret; per quod de mundi naufragio ſalvus exiret.

Solutus exinde mundi contemtor à vinculis mundanarum cupidinum; civitate relictâ, ſecurus & liber ſecre-

tum

tum ſolitudinis petiit: ut ſolus & ſilens, ſupernæ audiret allocutionis arcanum. Dumque per ſilvam quandam iter faciens, laudes Domino linguâ Francorum, vir Dei Franciſcus decantaret cum jubilo: latrones ſuper eum ex abditis irruerunt. Quibus ferali animo, quis eſſet interrogantibus; vir Dei confidentiâ plenus, Propheticâ voce reſpondit: Præco ſum magni Regis. At illi percutientes eum, in defoſſum locum plenum nivibus projecerunt, dicentes: Jace ruſtice, præco Dei. Ipſe verò, recedentibus illis, exſilivit de foveâ: magnoque exhilaratus gaudio, altiori cœpit voce per nemora laudes Creatori omnium perſonare: & veniens ad quoddam vicinum cœnobium, eleemoſynam petiit ut mendicus: & recepit ut incognitus & deſpectus. Inde verò progrediens, devenit Eugubium: ubi à quodam amico priſtino agnitus & ſuſceptus, paupere tuniculâ, ut Chriſti pauperculus, eſt contectus. Exinde, totius humilitatis amator ſe tranſtulit ad leproſos: eratque cum eis, diligentiſſimè ſerviens omnibus propter Deum. lavabat ipſorum pedes, ligabat ulcera, educebat plagarum putredinem, & ſaniem abſtergebat. Oſculabatur etiam ex mirandâ devotione ulceroſas plagas ipſorum, Evangelicus medicus mox futurus. Propter quod tantam eſt à Domino conſequutus virtutem, ut in ſpiritualibus & corporalibus morbis mirabiliter expurgandis, mirabilem efficaciam obtineret.

Referam unum de multis, quod accidit, viri Dei famâ poſtmodum latiùs clareſcente. Cùm enim cujuſdam de comitatu Spoletano, os pariter & maxillam, morbus quidam horribilis depaſcendo corroderet; nec ſubveniri poſſet eidem aliquo medicinæ remedio: contigit ut propter ſanctorum expoſcenda merita, Apoſtolorum viſitatis

liminibus, de peregrinatione rediens, Servo Dei occurreret. Cumque præ devotione vellet ipſius oſculari veſtigia: vir humilis hoc non ferens, oſculari volenti pedes, oſculum oris dedit. Dum autem leproſorum ſervus Franciſcus, mirabili pietate, illam plagam horribilem ore ſacro contingeret: omni fugato morbo, ſubitò æger ille ſanitatem recuperavit optatam. Neſcio quod horum magis ſit meritò admirandum: an humilitatis profunditas in oſculo tam benigno; an virtutis præclaritas, in miraculo tam ſtupendo.

Fundatus jam in Chriſti humilitate Franciſcus, ad memoriam reducit obedientiam ſibi è Cruce injunctam, de S. Damiani Eccleſiâ reparandâ; & tanquam verus obediens Aſſiſium rediit: ut ſaltem mendicando, voci divinæ parêret. Depoſitaque omni verecundia, propter amorem pauperis Crucifixi, mendicabat apud eos, inter quos abundare ſolebat; debile corpus, attritum jejuniis, oneribus lapidum ſupponendo. Prædictâ igitur Eccleſiâ, juvante ſe Domino, & devotione civium aſſiſtente, refectâ: ne poſt laborem corpus torperet ignaviâ, tranſtulit ſe ad reparandam Eccleſiam quandam B. Petri, longiùs à Civitate diſtantem: ob devotionem ſpecialem, quam ad Apoſtolorum principem, ſynceræ fidei puritate, gerebat. Hac tandem Eccleſiâ conſummatâ, pervenit ad locum qui Portiuncula dicitur: in quo Eccleſia Beatiſſimæ Virginis Genitricis Dei antiquitus fabricata extiterat, ſed deſerta tunc à nemine curabatur. Quam cùm Vir Dei ſic derelictam conſpiceret, ob devotionem ferventem, quam habebat ad Dominam mundi; cœpit illic aſſiduè, pro ipſius reparatione morari. Sentiens autem, juxta nomen ipſius Eccleſiæ, quo ab antiquo, S. Maria de Angelis voca-

caba-

cabatur, Angelicarum ibi viſitationum frequentiam: pedem fixit ibidem, propter reverentiam Angelorum, amoremque præcipuum Matris Chriſti.

Hunc locum Vir ſanctus amavit præ ceteris mundi locis. Hîc etenim humiliter cœpit: hîc virtuosè profecit: hîc feliciter conſummavit: hunc in morte fratribus, tanquam Virgini chariſſimum, commendavit. De hoc, frater quidam Deo devotus, ante converſionem ſuam, viſionem viderat relatione condignam. Innumeros cernebat homines cæcitate percuſſos, facie in cælum directâ, & genibus flexis, in hujus Eccleſiæ ſtare circuitu: qui omnes protenſis manibus in altum, lacrymabiliter clamabant ad Deum, miſericordiam poſtulantes, & lumen. Et ecce ingens de cælo ſplendor advenit, ſe per omnes diffundens: qui lumen unicuique tribuit, & ſalutem deſideratam conceſſit. Hic eſt locus, in quo Fratrum Minorum Ordo à S. Franciſco, per divinæ revelationis inſtinctum inchoatus eſt. Divinæ namque providentiæ nutu, quâ Chriſti Servus dirigebatur in omnibus, tres materiales erexit Eccleſias, antequam Ordinem inchoans, Evangelium prædicaret: ut non ſolùm à ſenſibilibus ad intelligibilia, à minoribus ad majora, ordinato progreſſu conſcenderet; verùm etiam, ut quid eſſet facturus in poſterum, ſenſibili foris opere, myſterialiter præſignaret. Nam inſtar reparatæ triplicis fabricæ, ipſius ſancti Viri ducatu; ſecundùm datam ab eo formam, regulam, & doctrinam, Chriſti triformiter renovanda erat Eccleſia, trinaque triumphatura militia ſalvandorum; ſicut & nunc cernimus eſſe completum.

De Inſtitutione Religionis; & Approbatione Regulæ.

CAPUT III.

IN Eccleſiâ igitur Virginis matris Dei, moram faciente ſervo ipſius Franciſco: & apud eam, quæ concepit Verbum plenum gratiæ & veritatis, continuis inſiſtente gemitibus, ut fieri dignaretur Advocata ipſius: meritis Matris miſericordiæ concepit ac peperit ſpiritum Evangelicæ Veritatis. Dum enim die quodam Miſſam de Apoſtolis devotus audiret: perlectum eſt Evangelium illud, in quo Chriſtus Diſcipulis ad prædicandum mittendis, formam tribuit Evangelicam in vivendo; *ne videlicet poſſideant aurum, vel argentum, nec in zonis pecuniam, nec peram in via, nec duas tunicas habeant, nec calceamenta deferant, neque virgam*: Quod audiens & intelligens, ac memoriæ commendans Apoſtolicæ paupertatis amicus, indicibili mox perfuſus lætitiâ; Hoc eſt, inquit, quod cupio: hoc quod totis præcor-

cordiis concupiſco. Solvit proinde calceamenta de pedibus, deponit baculum, peram rejicit, & pecuniam execratur, unaq; contentus tuniculâ, rejectâ corrigiâ, pro cingulo funem ſumit, omnem ſolicitudinem cordis apponens, qualiter audita perficiat, & Apoſtolicæ rectitudinis regulæ per omnia ſe coaptet. Cœpit ex hoc vir Dei, divino inſtinctu, Evangelicæ perfectionis æmulator exiſtere, & ad pœnitentiam ceteros invitare. Erant autem ipſius eloquia non inania, nec riſu digna, ſed virtute Spiritus Sancti plena, medullas cordis penetrantia: ut in vehementem ſtuporem audientes converterent. In omni prædicatione ſuâ, pacem annuncians, dicendo: *Dominus det vobis pacem*; populum in ſermonis exordio ſalutabat. Hanc quippe ſalutationem, Domino revelante, didicerat: ſicut ipſe poſtmodum teſtabatur. Unde factum eſt, ut juxta ſermonem Propheticum, & ipſe Prophetarum ſpiritu afflatus, annunciaret pacem, prædicaret ſalutem; ac ſalutaribus monitis fœderaret plurimos veræ paci, qui diſcordes à Chriſto priùs, exſtiterant à ſalute longinqui.

Innoteſcente itaque apud multos viri Dei tam doctrinæ ſimplicis veritate, quàm vitæ: cœperunt ipſius exemplo viri quidam ad pœnitentiam animari, & eidem, rejectis omnibus, habitu vitaque conjungi. Quorum primus extitit vir venerabilis Bernardus; qui vocationis Divinæ particeps factus, Patris beati primogenitus eſſe promeruit, tam prioritate temporis quàm privilegio ſanctitatis. Hic enim Servi Chriſti ſanctitate compertà: ipſius exemplo diſponens perfectè contemnere mundum, ab eodem qualiter id perficeret, conſilium requiſivit. Quo audito, Dei famulus, pro primæ prolis conceptu, Sancti

Spi-

Spiritus conſolatione repletus: à Deo eſt, inquit, hoc conſilium requirendum. Intraverunt proinde Eccleſiam Sancti Nicolai, manè jam facto: & oratione præmiſſa, cultor Trinitatis Franciſcus, ter Evangeliorum librum aperuit, trino expoſcens à Deo teſtimonio, ſanctum Bernardi propoſitum confirmari. In primâ libri aperitione illud occurrit, *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus*. In ſecundâ: *Nihil tuleritis in via*. In tertiâ verò: *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Hæc eſt, ait Vir ſanctus, vita & Regula noſtra, omniumque, qui noſtræ voluerint ſocietati conjungi. Vade igitur, ſi vis perfectus eſſe, & perfice quæ audiſti.

Non multò poſt, vocatis eodem ſpiritu quinque viris, filiorum Franciſci ſenarius numerus completus eſt, inter quos tertium ſortitus eſt locum ſanctus Pater Ægidius, vir utique Deo plenus, & celebri memoriâ dignus. Hic etenim poſtmodum, virtutum ſublimium exercitatione præclarus, (ſicut famulus Domini de ipſo prædixit) quanquam eſſet idiota, & ſimplex, ad excelſæ contemplationis ſublimatus eſt verticem. Nam per multa curricula temporum, ſurſum actionibus inceſſanter intentus, adeò crebris in Deum rapiebatur exceſſibus: (quemadmodum & ego ipſe oculatâ fide conſpexi) ut magis cenſeretur inter homines vitam Angelicam agere, quàm humanam.

Illo quoque tempore, cuidam Sacerdoti Civitatis Aſſiſii, nomine Silveſtro, honeſtæ converſationis viro, quædam à Domino fuit oſtenſa viſio non tacenda. Cùm enim modum, & vitam Franciſci, fratrumque ſuorum humano ſpiritu abhorreret: ne periclitaretur pro temeritate

tate judicii , reſpectu fuit ſupernæ gratiæ viſitatus. Videbat namque in ſomnis, totam Aſſiſii civitatem à dracone magno circundari: præ cujus magnitudine nimiâ, tota regio videbatur exterminio ſubjacere. Contuebatur poſt hæc, crucem quandam auream ex ore procedentem Franciſci, cujus ſummitas cælos tangebat, cujuſque brachia protenſa in latum, uſque ad mundi fines videbantur extendi; ad cujus etiam aſpectum præfulgidum, draco ille teter & horridus, penitus fugabatur. Hoc dum ſibi tertiò monſtraretur, divinum æſtimans eſſe oraculum, viro Dei & fratribus ſuis per ordinem enarravit: ac non multo poſt tempore, mundum relinquens, veſtigiis Chriſti ſic perfectè adhæſit, quòd vita ipſius in ordine, authenticam reddidit eam, quam in ſæculo habuerat viſionem. Ex hujus viſionis auditu, vir Dei non in gloriâ eſt elatus humanâ: ſed bonitatem Dei in ſuis beneficiis recognoſcens, fortiùs animatus eſt ad hoſtis antiqui fugandam verſutiam, & Crucis Chriſti gloriam prædicandam.

Quâdam autem die, dum in quodam ſolitario loco annos ſuos in amaritudine recogitans deploraret: ſancti Spiritus in eum ſuperveniente lætitiâ, certificatus eſt de remiſſione plenariâ omnium delictorum. Raptus deinde ſupra ſe, ac in quoddam mirandum lumen totus abſorptus: dilatato mentis ſinu, quæ circa ſe, & filios ſuos futura erant, luculenter aſpexit. Poſt hoc reverſus ad fratres, Confortamini, ait, cariſſimi, & gaudete in Domino; nec quia pauci eſtis, efficiamini triſtes, neque vos terreat mea vel veſtra ſimplicitas: quoniam ſicut mihi à Domino in veritate oſtenſum eſt, in magnam multitudinem faciet nos Deus creſcere, ſuæque benedictionis gratiâ multipliciter dilatabit.

Eodem quoque tempore, quodam alio bono viro religionem intrante, ad ſeptenarium numerum, viri Dei ſoboles benedicta pervênit. Tunc pius pater omnes ad ſe filios convocavit: & plura eis de regno Dei, de contemtu mundi, de abnegatione propriæ voluntatis, corporiſque caſtigatione pronuncians; propoſitum ſuum, de mittendo illos in quatuor partes orbis, aperuit. Jam enim ſterilis, & paupercula ſimplicitas Sancti Patris, pepererat ſeptem filios: & deſiderabat univerſitatem fidelium ad pœnitentiæ lamenta vocatam, Chriſto Domino parturire. Ite, inquit, dulcis pater ad filios, annunciantes hominibus pacem: prædicate pœnitentiam in remiſſionem peccatorum. Eſtote in tribulationibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus ſtrenui, in ſermonibus modeſti, in moribus graves, & in beneficiis grati: quia pro his omnibus regnum vobis præparatur æternum. At illi coram ſervo Dei humiliter ſe proſternentes in terram, cum gaudio ſpiritus ſuſpiciebant obedientiæ ſanctæ mandatum. Ipſe verò dicebat unicuique ſigillatim, *Jacta cogitatum tuum in Domino, & ipſe te enutriet*. Hoc verbum dicere ſolitus erat, quotieſcunque fratrem aliquem ad obedientiam dirigebat. Tunc & ipſe ſciens ſe datum aliis in exemplum, ut priùs faceret, quam doceret: cum uno ſociorum verſus unam orbis partem perrexit, reliquis ſex ad modum Crucis, tribus aliis mundi partibus deputatis. Modico autem elapſo poſt tempore, benignus pater caræ prolis exoptans præſentiam, cùm in unum eos per ſe convocare non poſſet: per eum orabat hoc fieri, qui diſperſiones congregat Iſraelis. Sicque factum eſt, ut abſque humanâ vocatione, omnes ex inſperato, poſt modicum temporis, juxta ejus deſiderium, divi-

divinâ operante clementiâ, non ſine ipſorum admiratione, pariter convenirent. Illis quoque diebus, quatuor ſibi adhærentibus viris honeſtis, ad duodenarium numerum excreverunt.

Cernens autem famulus Chriſti, paulatim accreſcere numerum fratrum, ſcripſit ſibi & fratribus ſuis, ſimplicibus verbis formulam vitæ: in quâ Sancti Evangelii obſervantiâ pro fundamento indiſſolubili collocatâ, pauca quædam alia inſeruit, quæ ad uniformem vivendi modum neceſſaria videbantur. Deſiderans autem per ſummum Pontificem approbari quæ ſcripſerat: diſpoſuit cum illo ſimplicium cœtu, Apoſtolicæ Sedis adire præſentiam, de ſolâ confiſus directione divinâ. Cujus deſiderium Deus ex alto reſpiciens, ſociorum animos ſimplicitatis ſuæ conſideratione perterritos, oſtensâ viro Dei viſione hujuſmodi, confortavit. Videbatur ſiquidem ei, quòd per quandam viam incederet, juxta quam ſtabat arbor celſitudinis magnæ: ad quam cum appropinquaſſet, & ſub eâ ſtans ipſius altitudinem miraretur; ſubitò tantùm divinâ virtute levabatur in altum, ut cacumen contingeret arboris, ejuſque ſumma facillimè curvaret ad ima. Hujus viſionis præſagium, vir Deo plenus, intelligens referri ad condeſcenſionem Apoſtolicæ dignitatis, exhilaratus eſt ſpiritu: fratribuſque ſuis in Domino confortatis, iter cum eis aggreſſus eſt. Cùm autem ad Romanam Curiam perveniſſet, & adduceretur ante conſpectum Summi Pontificis; eſſetque Chriſti Vicarius in Palatio Lateranenſi, in loco qui dicitur Speculum, deambulans, altiſſimis occupatus meditationibus; Chriſti famulum tanquam ignotum repulit indignanter. Quo humiliter foras egreſſo, ſequenti nocte, hujuſmodi revela-

tio facta eſt à Deo, ipſi Summo Pontifici. Videbat namque inter pedes ſuos palmam paulatim ſuccreſcere, & in arborem pulcherrimam elevari. Et eo mirante, quid hæc viſio vellet oſtendere: divina lux impreſſit menti ipſius Chriſti Vicarii, quòd hæc palma illum pauperem, quem in præcedenti die repulerat, deſignabat. Et mane ſequenti mandavit per ſuos famulos, per urbem, dictum pauperem quæri. Quem inventum juxta Lateranum, in hoſpitali Sancti Antonii, ante conſpectum ſuum celeriter juſſit adduci. Cumque introductus eſſet ante conſpectum Summi Pontificis, expoſuit ſuum propoſitum: petens humiliter & inſtanter, ſupradictam ſibi vivendi Regulam approbari. Videns autem Chriſti Vicarius, Dominus Innocentius Tertius, vir utique ſapientiâ clarus; admirandam in viro Dei, ſimplicis animi puritatem, propoſiti conſtantiam, ignitumque voluntatis ſanctæ fervorem; Chriſti pauperem mentis amore complectens, inclinatus eſt animo, ut pium ſupplicanti præberet aſſenſum. Diſtulit tamen perficere, quod Chriſti poſtulabat pauperculus: pro eo quòd aliquibus de Cardinalibus novum aliquid, & ſupra vires humanas arduum videretur.

Aderat autem inter Cardinales vir venerandus, Dominus Joannes de Sancto Paulo, Epiſcopus Sabinenſis, omnis ſanctitatis amator, & adjutor pauperum Chriſti: qui divino ſpiritu inflammatus, Summo Pontifici dixit; & fratribus ſuis: Si petitionem pauperis hujus, tanquam nimis arduam novamq. refellimus, cùm petat confirmari ſibi formam Evangelicæ vitæ; cavendum eſt nobis, ne in Chriſti Evangelium offendamus. Nam ſi quis intra Evangelicæ perfectionis obſervantiam, & votum ipſius, dicat contineri aliquid novum, aut irratio-

rationabile, vel impoſſibile ad ſervandum : contra Chriſtum Evangelii auctorem blaſphemare convincitur. Quibus propoſitis, ſucceſſor Apoſtoli Petri converſus ad pauperem Chriſti, dixit; Ora fili ad Chriſtum, ut ſuam nobis per te voluntatem oſtendat: quâ certiùs cognitâ, tuis piis deſideriis ſecuriùs annuamus. Omnipotentis autem Dei famulus, totum ſe conferens ad orandum; precibus devotis obtinuit, & quod exteriùs ipſe proferret, & quid interiùs Papa ſentiret. Nam cùm parabolam de divite Rege, cum muliere formosâ & paupere contrahente gratanter; & de prole ſuſceptâ præferente generantis Regis imaginem; ac per hoc educandâ de menſâ ipſius, ſicut à Deo acceperat, retuliſſet: ex illius interpretatione ſubjunxit: Non eſt formidandum, quòd fame pereant æterni Regis filii, & hæredes, qui ad imaginem Regis Chriſti, per Spiritus Sancti virtutem de paupere matre nati, & ipſi per ſpiritum paupertatis ſunt in Religione pauperculâ generandi. Si enim Rex cælorum imitatoribus ſuis regnum promittit æternum: quantò magis illa ſubminiſtrabit, quæ communiter largitur bonis, & malis? Hanc ergo parabolam, & intellectum ipſius, Chriſti Vicarius cùm diligenter audiſſet, miratus eſt valde: & indubitanter Chriſtum loquutum in homine recognovit. Sed & viſionem, quam tunc temporis è cælo perceperat, in hoc viro fore complendam, Spiritu divino ſuggerente firmavit. Videbat namque in ſomnis (ut retulit) Lateranenſem Baſilicam fore proximam jam ruinæ: quam quidam homo pauperculus, modicus & deſpectus, proprio dorſo ſubmiſſo, ne caderet, ſuſtentabat: *Verè*, inquit, *hic eſt ille*, *qui opere & doctrinâ*, *Chriſti ſuſtentabit Eccleſiam*. Inde præcipuâ devo-

devotione repletus, petitioni ejus ſe per omnia inclinavit: ac Chriſti famulum, ſpeciali ſemper amore dilexit. Proinde poſtulata conceſſit, & adhuc concedere plura promiſit. Approbavit Regulam: dedit de pœnitentiâ prædicandâ mandatum, & laicis fratribus omnibus, qui Servum Dei fuerant comitati, fecit coronas parvulas fieri, ut verbum Dei liberè prædicarent.

De profectu Ordinis ſub manu ipſius: & confirmatione Regulæ priùs adprobatæ.

CAPUT IV.

FRETUS exinde Franciſcus ſupernâ gratiâ, & auctoritate Papali; cum fiduciâ multâ verſus vallem Spoletanam iter arripuit: ut Evangelium Chriſti faceret & doceret. Dum autem in viâ conferret cum ſociis, qualiter Regulam quam ſuſceperant, ſincerè ſervarent; qualiter in omni ſanctitate, & juſtitiâ coram Deo incederent; qualiter in ſeipſis proficerent, & eſſent aliis in exemplum: diutiùs collatione protractâ, hora pertranſiit. Et cùm jam laſſati eſſent ex diuturnitate laboris, eſurientes in quodam loco ſolitudinis ſubſtiterunt. Sanè cùm omnis via deeſſet, quâ poſſent ſibi de victu neceſſario providere: ſtatim affuit providentia Dei. Nam ſubitò apparuit homo, afferens panem in manu, quem pauperculis Chriſti dedit: ſubitoque diſ-

paruit,

paruit, incognitus unde venerit, aut quò iret. Cognoſcentes autem per hoc pauperes fratres, ſupernum ſibi in comitatu viri Dei adeſſe præſidium: magis dono liberalitatis divinæ, quàm cibo carnis propriæ ſunt refecti. Inſuper divinâ conſolatione repleti, ſtatuerunt firmiter, & irrevocabiliter confirmaverunt, nullius inediæ aut tribulationis impulſu, à ſanctæ paupertatis reſilire promiſſo.

Exinde in vallem Spoletanam cum ſancto propoſito redeuntes, tractare cœperunt; utrum inter homines converſari deberent, an ad loca ſolitaria ſe conferre. Sed Chriſti ſervus Franciſcus, non de ſuâ vel ſuorum confidens induſtriâ: per orationis inſtantiam, divinæ ſuper hoc voluntatis beneplacitum requiſivit. Supernæ igitur revelationis illuſtratus oraculo: intellexit ſe ad hoc miſſum à Domino, ut Chriſto lucraretur animas, quas diabolus conabatur auferre. Ideoq. magis omnibus, quàm ſibi ſoli vivere prælegit: illius provocatus exemplo, qui unus pro omnibus mori dignatus eſt. Recollegit itaque ſe vir Dei cum ceteris ſociis, in quodam tugurio derelicto juxta civitatem Aſſiſii; in quo ſecundùm ſanctæ paupertatis formam, in labore multo, & inopiâ victitabant: magis lacrymarum, quàm delitiarum panibus refici ſatagentes. Vacabant enim ibidem divinis precibus inceſſanter, mentaliter potiùs quàm vocaliter, ſtudio intendentes orationis devotæ: pro eo quòd nondum Eccleſiaſticos libros habebant, in quibus poſſent horas Canonicas decantare. Loco tamen illorum, librum Crucis Chriſti continuatis aſpectibus, diebus ac noctibus revolvebant, exemplo Patris & eloquio eruditi, qui jugiter faciebat eis de Cruce Chriſti ſermonem.

Rogantibus autem fratribus, ut eos doceret orare, dixit; cùm orabitis, dicite, Pater noſter: & Adoramus te Chriſte, ad omnes Eccleſias tuas, quæ ſunt in toto mundo, & benedicimus tibi: quia per Crucem tuam ſanctam redemiſti mundum. Docuit inſuper eos, Dominum laudare in omnibus, & ex omnibus creaturis: honorare præcipuâ reverentiâ ſacerdotes: fidei quoque veritatem, ſecundùm quod Sancta Romana tenet & docet Eccleſia, & firmiter credere, & ſimpliciter confiteri. Servabant illi Patris Sancti documenta per omnia: & ad omnes Eccleſias & Cruces, quas è longinquo videre poterant, juxta datam ſibi formam orantes, ſe humiliter proſternebant.

Contrahentibus autem fratribus moram in loco præfato: vir ſanctus, die quadam Sabbathi civitatem Aſſiſii intravit, prædicaturus manè diei Dominicæ, ut moris erat, in Eccleſia cathedrali. Cumque in quodam tugurio, ſito in horto Canonicorum, vir Deo devotus, in oratione Dei, more ſolito pernoctaret, corporaliter abſentatus à filiis: ecce ferè mediâ noctis horâ, quibuſdam ex fratribus quieſcentibus, quibuſdam perſeverantibus in orando; currus igneus mirandi ſplendoris per oſtium domus intrans, huc atque illuc per domicilium tertiò ſe convertit: ſuper quem globus lucidus reſidebat, qui Solis habens aſpectum, noctem clarere fecit. Obſtupefacti ſunt vigilantes, excitati ſimul & exterriti dormientes: & non minùs ſenſerunt cordis claritatem, quàm corporis; dum ex virtute mirandi luminis, alterius alteri conſcientia nuda fuit. Intellexerunt namque concorditer omnes, videntibus invicem univerſis in cordibus ſingulorum, Sanctum Patrem abſentem corpore, præſentem

ſpiritu , tali transfiguratum effigie , ſupernis irradiatum fulgoribus , & ardoribus inflammatum , ſupernaturali virtute , in curru ſplendente ſimul, & igneo , ſibi demonſtrari à Domino , ut tanquam veri Iſraelitæ poſt illum incederent ; qui virorum ſpiritualium , ut alter Elias , factus fuerat à Deo currus & auriga . Credendum ſanè , quòd ille horum ſimplicium aperuit oculos , ad preces Franciſci , ut viderent magnalia Dei : qui oculos quondam aperuerat pueri , ad videndum montem plenum equorum , & igneorum curruum in circuitu Eliſæi . Regreſſus autem vir ſanctus ad fratres , cœpit conſcientiarum ipſorum ſecreta rimari , confortare ipſos de viſione illâ mirabili , & de profectu Ordinis multa futura prædicere . Cumque patefaceret plurima , quæ ſenſum tranſcendebant humanum : verè cognoverunt fratres , ſuper ſervum ſuum Franciſcum , Spiritum Domini in tantâ plenitudine quieviſſe , quòd poſt ipſius doctrinam & vitam , erat eis proficiſci tutiſſimum .

Poſt hæc puſilli gregis paſtor Franciſcus , ad ſanctam Mariam de Portiunculâ , duodenarium illum fratrum numerum , ſupernâ gratiâ præeunte , deduxit : ut ubi meritis matris Dei Minorum ſumpſerat Ordo initium , ipſius illic ſuſciperet auxiliis incrementum . Ibi quoque factus Evangelicus præco , civitates circuibat & caſtra : *non in doctis humanæ ſapientiæ verbis* , ſed in virtute ſpiritus annuncians regnum Dei . Videbatur intuentibus homo alterius ſæculi : quippe qui mente ac facie in cælum ſemper intentus , omnes ſurſum trahere conaretur . Cœpit ex hoc , Chriſti vinea germinare germen odoris Domini , & productis ex ſe floribus ſuavitatis , honoris , & honeſtatis , uberes fructus afferre . Nam prædica-

dicationis ipſius fervore ſuccenſi quamplurimi utriuſque ſexus, in conjugali pudicitiâ Domino famulantes, ſecundùm formam à Dei viro acceptam, novis ſe pœnitentiæ legibus vinciebant: quorum vivendi modum idem Chriſti famulus, Ordinem fratrum de pœnitentiâ nominari decrevit. Nimirum, ſicut in cælum tendentibus, pœnitentiæ viam omnibus conſtat eſſe communem: ſic & hic Status, Clericos & laicos, virgines & conjugatos in utroque ſexu admittens, quanti ſit apud Deum meriti, ex pluribus per aliquos ipſorum patratis miraculis, innoteſcit.

Convertebantur etiam virgines ad perpetuum cælibatum: inter quas virgo Deo cariſſima Clara, ipſarum plantula prima, tanquam flos vernans & candidus, odorem dedit, & tanquam ſtella præfulgida radiavit. Hæc nunc glorificata in cælis, ab Eccleſiâ dignè veneratur in terris: quæ filia fuit in Chriſto Sancti Patris Franciſci pauperculi, & mater pauperum dominarum. Multi etiam non ſolùm devotione compuncti, ſed & perfectionis Chriſti deſiderio inflammati: omni mundanorum vanitate contemtâ, Franciſci veſtigia ſequebantur. Qui quotidianis ſuccreſcentes profectibus, uſque ad fines orbis terræ celeriter pervenerunt. Faciebat namque ſancta paupertas, quam ſolam deferebant pro ſumtibus, ipſos ad omnem obedientiam promptos, robuſtos ad labores, & ad itinera expeditos. Et quia nihil terrenum habebant, nihil amabant, nihilque timebant amittere: ſecuri erant ubique, nullo pavore ſuſpenſi, nullâ curâ diſtracti; tanquam qui abſque mentis turbatione vivebant, & ſine ſolicitudine diem craſtinum, & ſerotinum hoſpitium exſpectabant.

Digitized by Google

Multa quidem eis in diverſis partibus orbis, inferebantur convitia, tanquam perſonis deſpicabilibus & ignotis: verùm amor Evangelii Chriſti, adeò ipſos patientes effecerat, ut quærerent potiùs ibi eſſe, ubi perſecutionem paterentur in corpore, quàm ubi, cognitâ ſanctitate ipſorum, mundano poſſent gloriari favore. Ipſa quoque rerum penuria ſuperabundans eis videbatur ubertas: dum juxta conſilium Sapientis, *pro magno ipſis minimum complacebat*. Sanè cùm ad infidelium partes, aliqui ex fratribus perveniſſent, contigit, ut quidam Saracenus pietate commotus, pecuniam eis offerret pro neceſſario victu: illis autem recuſantibus accipere, admiratus eſt homo, cernens quòd inopes eſſent. Intellecto tandem, quòd pauperes effecti amore Dei, pecuniam poſſidere nolebant: tantâ eſt eis affectione conjunctus, ut offerret ſe ad miniſtrandum omnia neceſſaria, quamdiu facultatum ſibi aliquid ſupereſſet. O inæſtimabilis pretioſitas paupertatis! cujus mirandâ virtute mens feritatis barbaricæ, in tantam miſerationis eſt immutata dulcedinem! Horrendum eſt proinde ac nefarium ſcelus, ut hanc margaritam nobilem vir Chriſtianus conculcet, quam tantâ veneratione extulit Saracenus.

Eo tempore religioſus quidam de ordine Cruciferorum, Moricus nomine, in hoſpitali quodam prope Aſſiſium, languore tam gravi, tamque prolixo laborans, ut jam morti foret adjudicatus à medicis; viro Dei ſupplex factus, per nuncium poſtulabat inſtanter, ut pro ſe ad Dominum intercedere dignaretur. Cui beatus pater benignè aſſentiens, oratione præmiſsâ, panis micas accepit: & cum oleo accepto de lampade, quæ coram Virginis ardebat altari, commiſcens, quaſi quoddam ele-

ctua-

ctuarium, per manus fratrum infirmanti tranſmiſit, dicens; Medicinam hanc fratri noſtro deferte Morico: quia ipſum Chriſti virtus, non ſolùm plenè ſanitati reſtituet, verùm etiam robuſtum bellatorem effectum, aciei noſtræ perſeveranter adjunget. Statim autem ut antidotum illud, Sancti Spiritus adinventione confectum, æger homo guſtavit; ſanus exſurgens tantum mentis & corporis à Deo vigorem obtinuit, ut paulo poſt, viri Sancti Religionem ingreſſus, & unicâ tantùm operiretur tuniculâ, ſub quâ longo tempore loricam portabat ad carnem; & crudis duntaxat cibariis, herbis videlicet, leguminibus, fructibuſque contentus, per plura temporum luſtra, nec panem guſtaret, nec vinum, fortis tamen & incolumis perſeverans.

Creſcentibus quoque virtutum meritis in parvulis Chriſti: odor opinionis bonæ circumquaque diffuſus, ad præſentiam Sancti Patris videndam, plurimos è diverſis mundi partibus attrahebat. Inter quos quidam ſæcularium cantionum curioſus inventor, qui ab Imperatore propter hoc fuerat coronatus, & exinde Rex verſuum dictus; virum Dei contemptorem mundialium adire propoſuit. Cumque apud caſtrum Sancti Severini, eum prædicantem reperiſſet in monaſterio quodam: factâ manu Domini ſuper ſe, vidit eumdem Crucis Chriſti prædicatorem Franciſcum, duobus tranſverſis enſibus valde fulgentibus, in modum Crucis ſignatum: quorum unus à capite ad pedes, alius à manu in manum per pectus tranſverſaliter tendebatur. Non noverat facie ſervum Chriſti: ſed tanto monſtratum miraculo mox agnovit. Subitò ſtupefactus ad viſum, incipit meliora proponere: tandemque verborum ipſius compunctus virtute,

tan-

tanquam ſi eſſet gladio ſpiritus ex ejus ore procedente transfixus, ſæcularibus pompis omnino contemtis, beato Patri profeſſione cohæſit. Propter quod, videns ipſum vir ſanctus ab inquietudine ſæculi, ad Chriſti pacem perfectè converſum, fratrem Pacificum appellavit. Hic poſtmodum in omni ſanctitate proficiens; antequam fieret miniſter in Franciâ: (ſiquidem primus ibidem Miniſterii geſſit officium) meruit iteratò magnum Thau in fronte Franciſci videre. quod colorum varietate diſtinctum, faciem ipſius miro venuſtabat ornatu. Hoc quippe ſignum vir ſanctus magno venerabatur affectu, frequenti commendabat eloquio: & in eis quas dirigebat litterulis, manu propriâ ſubſcribebat: tanquam ſi omne ipſius ſtudium foret ſignare Thau, juxta dictum propheticum, ſuper frontes virorum gementium & dolentium, ad Chriſtum Jeſum veraciter converſorum.

Proceſſu quoque temporis, multiplicatis jam fratribus, cœpit eos paſtor ſolicitus in loco Sanctæ Mariæ de Portiunculâ, ad Generale Capitulum convocare: ut in funiculo diſtributionis divinæ, in terrâ paupertatis eorum, unicuique tribueret obedientiæ portionem. Vbi licet omnium neceſſariorum eſſet penuria, fratrumque multitudo ultra quinque millia conveniret aliquando: divinâ tamen opitulante clementiâ, & victus ſufficientia ſuberat, & ſalus comitabatur corporea, & ſpiritualis jucunditas affluebat. Capitulis verò Provincialibus, quia corporalem præſentiam exhibere non poterat, per ſolicitam curam regiminis, inſtantiam precis, & efficaciam benedictionis, ſpiritu præſens erat; quamvis aliquando, mirâ Dei faciente virtute, viſibiliter appareret. Dum enim egregius Prædicator qui & nunc Chriſti præclarus con-

confeſſor Antonius, de titulo crucis Jeſus Nazarenus Rex Judæorum, in Arelatenſi Capitulo fratribus prædicaret: quidam frater probatæ virtutis Monaldus nomine, ad oſtium Capituli divinâ commonitione reſpiciens; vidit corporeis oculis beatum Franciſcum: in aëre ſublevatum, extenſis velut in Cruce manibus benedicentem fratres. Tantâ verò, & tam inſolitâ fratres omnes conſolatione ſpiritus repletos ſe fuiſſe ſenſerunt; ut de verâ Sancti Patris præſentiâ, certum eis intra ſe ſpiritus teſtimonium perhiberet. Licet poſtmodum id non ſolùm per evidentia ſigna, verùm etiam per ejuſdem Sancti Patris verba, exteriori fuerit atteſtatione compertum. Credendum ſanè, quòd omnipotentis Dei virtus, quæ Ambroſium pium & ſacrum Antiſtitem, tumulationi glorioſi conceſſit intereſſe Martini, ut pium Pontificem pio veneraretur officio; etiam ſervum ſuum Franciſcum, prædicationi præſentavit veracis ſui præconis Antonii: ut approbaret veritatis eloquia, præcipuè crucis Chriſti, cujus erat bajulus & miniſter.

Cùm autem dilatato jam Ordine, vivendi formam per Dominum Innocentium approbatam, diſponeret per ſucceſſorem ipſius Honorium, in perpetuum facere roborari: hujuſmodi fuit à Deo revelatione commonitus. Videbatur quidem ſibi, de terrâ micas panum ſubtiliſſimas collegiſſe, multiſque famelicis fratribus ipſum circunſtantibus debere tribuere. Cumque micas tam tenues diſtribuere formidaret, ne fortè inter manus exciderent, vox ei deſuper ait: Franciſce, unam de micis omnibus hoſtiam facito, & manducare volentibus tribue. Quo id agente, quicunque illud non devotè recipiebant, aut receptum contemnebant donum; mox leprâ infecti, notabiles

biles apparebant. Recitat manè vir ſanctus hæc omnia ſociis, dolens ſe non percipere myſterium viſionis. Sequenti verò die, cùm vigil in oratione perſiſteret, hujuſmodi vocem de cælo delapſam audivit, Franciſce, micæ præteritæ noctis verba Evangelica ſunt: hoſtia, regula; lepra, iniquitas. Volens igitur confirmandam Regulam ex verborum Evangelii aggregatione profuſiùs traditam, ad compendioſiorem formam, juxta quod dictabat viſio monſtrata, redigere: in montem quendam cum duobus ſociis, Spiritu ſancto ducente, conſcendit; ubi pane tantùm contentus & aquâ jejunans conſcribi eam fecit, ſecundùm quod oranti ſibi, divinus Spiritus ſuggerebat. Quam, cùm de monte deſcendens, ſervandam ſuo Vicario commiſiſſet; & ille paucis elapſis diebus aſſereret per incuriam perditam: iteratò ſanctus vir ad locum ſolitudinis rediit, eamque inſtar prioris, ac ſi ex ore Dei verba ſuſciperet, illicò reparavit: & per ſupradictum Dominum Papam Honorium, octavo Pontificatus illius anno, ſicut optaverat, obtinuit confirmari. Ad cujus obſervantiam fratres ferventer inducens, dicebat, ſe nihil ibi poſuiſſe ſecundùm induſtriam propriam: ſed omnia ſic ſcribi feciſſe, ſicut ſibi fuerant divinitùs revelata. Quod ut certiùs conſtaret teſtimonio Dei, paucis admodum evolutis diebus, impreſſa ſunt ei Stigmata Domini Jeſu, digito Dei vivi, tanquam Bulla Summi Pontificis Chriſti: ad confirmationem omnimodam Regulæ, & commendationem auctoris. Sicut poſt ſuarum enarrationem virtutum, ſuo loco inferiùs deſcribetur.

CA-

De Auſteritate vitæ ejus. & quomodo creaturæ præbebant ei ſolatium.

CAPUT V.

CUM igitur cerneret vir Dei Franciſcus, ſuo exemplo ad Crucem Chriſti bajulandam, ferventi ſpiritu plurimos animari: animabatur & ipſe, tanquam bonus dux exercitus Chriſti, ad palmam victoriæ, per culmen invictæ pervenire virtutis. Attendens enim illud Apoſtoli verbum, *Qui autem ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis*; ut Crucis armaturam ſuo ferret in corpore, tantâ diſciplinæ rigiditate ſenſuales appetitus arcebat, ut vix neceſſaria ſumeret ſuſtentationi naturæ. *Difficile namque fore dicebat, neceſſitati corporis ſatisfacere, & pronitati ſenſuum non parêre*: propter quod cocta cibaria ſanitatis tempore vix admittebat, & rarò. admiſſa verò aut conficiebat cinere, aut condimenti ſaporem admixtione aquæ ut plurimùm reddebat inſipidum. De potu vi-

Digitized by Google

ni quid dicam? cùm & de aquâ frigidâ, dum ſitis æſtuaret ardore, vix ad ſufficientiam biberet. Modos adinveniebat abſtinentiæ potioris, & quotidie exercitatione creſcebat: licetque jam perfectionis culmen attingeret, tanquam incipiens ſemper aliquid innovabat, afflictionibus carnis puniendo libidinem. Egrediens tamen exteriùs, propter verbum Evangelii; conformabat ſe ſuſcipientibus ipſum in qualitate ciborum: cùm tamen ad interiora regreſſus, diſtrictè ſervaret rigidam abſtinentiæ parcitatem. Sicque ſeipſum auſterum ſibi, humanum proximo, ſubjectum Evangelio Chriſti, per omnia reddens; non ſolùm abſtinendo, verùm etiam manducando, præbebat ædificationis exemplum. Nuda humus, ut frequentiùs, lectus erat laſſato corpuſculo: & ſæpius ſedens, ligno vel lapide ad caput poſito, dormiebat, unicâ paupere contentus tuniculâ, in nuditate Domino ſerviebat, & frigore.

Interrogatus aliquando quomodo veſtitu tam tenui, ſe poſſet ab hiemalis algoris aſperitate tueri; in ſpiritûs fervore reſpondit: ſi ſupernæ patriæ flammâ, per deſiderium contingeremur interiùs; frigus iſtud exterius facilè portaremus. Veſtis horrebat molliciem, aſperitatem amabat; aſſerens propter hoc Joannem Baptiſtam ore divino fuiſſe laudatum. Si quando verò in datâ ſibi tunicâ lenitatem ſentiret, chordulis eam contexebat interiùs: quia non in caſulis pauperum, ſed in palatiis principum, juxta veritatis verbum, veſtimentorum dicebat requirendam eſſe molliciem. Experientiâ enim certâ didicerat, dæmones aſperitate terreri: delitioſis autem & mollibus ad tentandum fortiùs animari. Unde cùm nocte quadam, propter infirmitatem capitis & oculorum, præter

ter ſolitum morem, cervical de plumâ poſitum haberet ad caput: dæmon in illud ingreſſus, ipſum uſque ad horam matutinalem, inquietatum multimodè, à ſanctæ orationis ſtudio perturbavit; donec vocato ſocio, pulvinar cum dæmonio fecit extra cellulam longiùs exportari. Egreſſus autem cum pulvinari frater de cellâ, membrorum omnium vires amiſit & uſum: quouſque ad vocem ſancti Patris hoc cognoſcentis in ſpiritu, vigor priſtinus cordis & corporis ſibi fuit plenariè reſtitutus.

Rigidus in diſciplinâ ſuper cuſtodiam ſuam ſtabat: curam permaximam gerens de utriuſque hominis puritate ſervandâ. Quapropter circa converſionis ſuæ primordia, tempore hiemali, in foveam glacie plenam ſeipſum plerunque mergebat: ut & domeſticum ſibi hoſtem perfectè ſubigeret, & candidum veſtimentum pudoris à voluptatis incendio præſervaret. Tolerabilius viro ſpirituali fore incomparabiliter aſſerebat, magnum ſuſtinere frigus in carne, quàm ardorem carnalis libidinis vel modicum ſentire in mente. Cùm autem apud eremum de Sarthiano, nocte quadam orationi vacaret in cellulâ; vocavit eum hoſtis antiquus tertiò, dicens: Franciſce, Franciſce, Franciſce. Cui cùm quid quæreret, reſpondiſſet, fallaciter ille ſubjunxit: Nullus eſt in mundo peccator, cui ſi converſus fuerit, non indulgeat Deus: ſed quicunque ſemetipſum pœnitentiâ durâ necaverit, miſericordiam non inveniet in æternum. Statim vir Dei per revelationem cognovit hoſtis fallaciam, quo modo niſus fuerit eum ad tepida revocare: nam hoc ſequens indicavit eventus. Continuò enim poſt hoc, ad inſufflationem illius, *cujus halitus prunas ardere facit*; gravis ipſum carnis tentatio apprehendit. Quam ut præſen-

ſit caſtitatis amator, depoſitâ veſte, chordâ cœpit ſe verberare fortiſſimè; Eja, inquiens, frater Aſine, ſic te decet manere, ſic ſubire flagellum. Tunica Religioni deſervit, ſanctitatis ſignaculum præfert: furari eam libidinoſo non licet. ſi quò vis pergere, perge. Inſuper & mirando fervore ſpiritûs animatus, apertâ cellâ foras exivit in hortum; & in magnam demergens nivem corpuſculum jam nudatum, ſeptem ex eâ plenis manibus cœpit compingere maſſas: quas ſibi proponens, ſuo ſic exteriori homini loquebatur: Ecce, inquit, hæc major, uxor tua eſt; quatuor iſtæ, duo filii & duæ filiæ; reliquæ duæ, ſervus & ancilla, quos ad ſerviendum habere oportet. Feſtina igitur omnes induere: quoniam frigore moriuntur. Si verò eorum multiplex ſolicitudo moleſtat; uni Domino ſolicitè ſervi. Illicò tentator victus abſceſſit, & vir ſanctus cum victoriâ in cellam rediit: quia dum benè pœnaliter arſit foris, ardorem interiùs ſic extinxit libidinis, ut deinceps tale aliquid minimè ſentiret. Quidam autem frater, qui tunc orationi vacabat, hæc omnia, Lunâ clariùs incedente, proſpexit. Comperto vir Dei, quòd hæc ille nocte vidiſſet; reſerans ei tentationis proceſſum, præcepit ut quamdiu ipſe viveret, nulli viventi rem quam viderat, propalaret.

Non ſolùm autem mortificari debere docebat vitia carnis, & ejus incentiva frenari: verùm etiam exteriores ſenſus, per quos mors intrat ad animam, ſummâ vigilantiâ cuſtodiri. Mulierum familiaritates, colloquia & aſpectus, quæ multis ſunt occaſio ruinæ, ſolicitus evitari jubebat; aſſerens per hujuſmodi, debilem frangi, & fortem ſæpe ſpiritum infirmari. Harum contagionem evadere converſantem cum eis, niſi probatiſſimum virum, tam

facilè

facilè dixit, quàm juxta Scripturam, *in igne ambulare, & non comburere plantas*. Siquidem ipſe adeò averterat oculos ſuos, ne hujuſmodi vanitatem viderent: quòd (ſicut aliquando ſocio dixit) quaſi nullam recognoſcebat in facie. Non enim ſecurum eſſe putabat, earum formarum introrſus haurire imagines, quæ poſſunt aut edomitæ carnis reſuſcitare igniculum, aut pudicæ mentis maculare nitorem. Aſſerebat etiam frivolum eſſe mulieris colloquium, exceptâ ſolâ confeſſione, vel inſtructione breviſſimâ: juxta quod & ſaluti expedit, & congruit honeſtati. Quæ ſunt, inquit, religioſo cum muliere tractanda negotia? niſi cùm ſanctam pœnitentiam, vel melioris vitæ conſilium, religioſâ petitione depoſcit? Ex nimiâ ſecuritate, minùs cavetur hoſtis. Et diabolus, ſi de ſuo capillum poteſt habere in homine, citò excreſcere facit in trabem.

Otium autem omnium malarum cogitationum ſentinam, docebat ſummopere fugiendum: exemplo demonſtrans, rebellem carnem & pigram, diſciplinis continuis, & fructuoſis laboribus eſſe domandam. Unde corpus ſuum, fratrem aſinum appellabat; tanquam laborioſis ſupponendum oneribus, crebris cædendum flagellis, & vili pabulo ſuſtentandum. Si quem verò cernebat otioſum, & vagum, aliorum velle manducare labores, fratrem muſcam nominandum cenſebat: eò quòd talis nihil boni faciens, ſed benefacta inficiens, vilem & abominabilem ſe omnibus reddat. Propter quod dixit aliquando, Volo fratres meos laborare & exercitari: ne otio dediti, per illicita, corde aut linguâ vagentur. Evangelicum ſiquidem volebat à fratribus obſervari ſilentium: ut videlicet ab omni otioſo verbo, omni tempore, abſti-

ne-

nerent ſolicitè; tanquam reddituri in die judicii de hujuſmodi rationem. Sed & ſi quem inveniſſet fratrem verbis aſſuetum inanibus, acriter arguebat; taciturnitatem modeſtam, & puri cordis affirmans cuſtodiam, & non modicam eſſe virtutem: pro eo quòd *mors & vita fore dicuntur in manibus linguæ*, non tam ratione guſtûs, quàm ratione loquelæ.

Licet autem pro viribus, ad vitam auſteram fratres induceret: non tamen ei placebat diſtrictionis ſeveritas, quæ pietatis non induit viſcera, nec eſt diſcretionis ſale condîta. Cùm enim quadam nocte, unus ex fratribus, præ nimietate abſtinentiæ admodum fame cruciatus, nullam poſſet habere quietem; intelligeretque pius paſtor ovi ſuæ imminere periculum: vocavit fratrem, appoſuit panem. Et ut ruborem illi tolleret, cœpit ipſe prior comedere, eumque ad manducandum dulciter invitare. Depoſuit frater verecundiam, ſumſit cibum, gaviſus quamplurimùm, quòd per circunſpectam condeſcenſionem paſtoris; & corporis evaſiſſet diſpendium, & non modicum accepiſſet ædificationis exemplum. Mane facto, fratribus convocatis in unum, vir Dei referens quod acciderat nocte providâ commonitione ſubjunxit; Sit vobis fratres, non cibus, ſed charitas in exemplum. Docuit inſuper eos diſcretionem ſequi, ut aurigam virtutum: non eam quam caro ſuadet, ſed quam edocuit Chriſtus: cujus ſacratiſſimam vitam, expreſſum conſtat eſſe perfectionis exemplar.

Et quoniam Agnum ſine maculâ Chriſtum crucifixum, non eſt poſſibile homini carnis infirmitate circundato ſic perfectè ſectari, quin aliquas contrahat ſordes: ideo documento certo firmabat eos, qui perfectioni vitæ

invi-

invigilant & intendunt, quotidianis debere ſe lacrymarum emundare fluentis. Licet enim jam eſſet adeptus cordis & corporis puritatem mirabilem: non ceſſabat tamen lacrymarum imbribus jugiter oculos expiare mentales, corporeorum luminum non ponderando jacturam. Cùm enim ex continuo fletu, infirmitatem oculorum incurriſſet graviſſimam; ſuadente ſibi medico, quòd abſtineret à lacrymis, ſi corporis viſus cæcitatem vellet effugere: Vir ſanctus reſpondit: Non eſt, frater medice, ob amorem luminis, quod habemus commune cum muſcis, viſitatio lucis æternæ repellenda vel modicum: quia non ſpiritus propter carnem, ſed caro propter ſpiritum, beneficium lucis accepit. Malebat ſiquidem corporalis viſûs lumen amittere, quàm lacrymas (quibus oculus mundatur interior, ut Deum videre valeat) repreſsâ devotione ſpiritûs impedire.

Cùm autem ſemel daretur conſilium à medicis, & inſtanter ſuaderetur à fratribus, ut pateretur ſibi per remedium ſubveniri coctura; humiliter vir Dei aſſenſit: quia ſalutiferum hoc ſimul & aſperum eſſe cernebat. Vocatus itaque venit Chirurgus, inſtrumentum ferreum igni ſummittens ad faciendam cocturam. At Chriſti ſervus, corpus jam horrore concuſſum confortans, ſicut amicum, cœpit ignem alloqui, dicens: mi frater ignis, præ ceteris rebus æmulandi decoris, virtuoſum, pulchrum & utilem te creavit Altiſſimus: eſto mihi hac horâ propitius, eſto curialis. Precor magnum Dominum qui te creavit, ut tuum mihi calorem temperet: quo ſuaviter urentem valeam ſuſtinere. Oratione finitâ, contra igne candeſcens ferreum inſtrumentum ſignum crucis edidit: ac deinceps intrepidus perſiſtebat. Profundatum eſt cre-

pitans

pitans ferrum in tenerâ carne: & ab aure uſque ad ſupercilium coctura protracta. Quantum irrogaverit ignis ille dolorem, vir ipſe ſanctus expreſſit: Laudate, inquit ad fratres, Altiſſimum: quia verè dico vobis, nec ignis ardorem ſenſi, nec carnis ullum dolorem. Et converſus ad medicum; ſi non eſt, inquit, caro bene decocta, imprime iterum. Expertus medicus in invalidâ carne virtutem ſpiritûs tam potentem, miratus eſt: & divinum hoc miraculum extulit, dicens: Dico vobis, fratres, vidi miracula hodie. Quia enim ad tantam pervenerat puritatem, ut caro ſpiritui, & ſpiritus Deo, harmoniâ mirabili concordarent: divinâ ordinatione fiebat, ut creatura Creatori ſuo deſerviens, voluntati & imperio ejus mirabiliter ſubjaceret. Alio enim tempore, apud eremum S. Urbani, Servo Dei ægritudine graviſſimâ laborante; cùm ipſe naturæ defectum ſentiens, vini poculum poſtulaſſet; nihilque de vino, quod ſibi dari poſſet, reſponderetur adeſſe: juſſit aquam adferri, & allatam ſigno crucis edito benedixit. Mox vinum efficitur optimum, quod fuerat aqua pura: & quod deſerti loci paupertas non potuit, viri ſancti puritas impetravit. Ad ejus guſtum tantâ protinus facilitate convaluit, ut ſaporis novitas, & innovatio ſanitatis, guſtabile a guſtantem ſupernaturaliter innovantes, perfectam in ipſo expoliationem veteris hominis, & induitionem novi duplici atteſtatione firmarent.

Non ſolùm creatura Servo Dei ſerviebat ad nutum: ſed & Creatoris ubique providentia condeſcendebat ad placitum. Cùm enim tempore quodam, ex multarum infirmitatum concurſu, aggravato corpore, ad jucunditatem ſpiritûs excitandam, alicujus audiendi ſoni harmo-

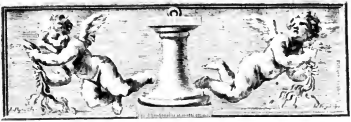
moniaci deſiderium habuiſſet; nec id honeſtatis decentia per miniſterium fieri pateretur humanum : adfuit Angelorum obſequium , ad viri ſancti placitum adimplendum. Nocte etenim quadam vigilante ipſo, & meditante de Domino ; repentè inſonuit cithara quædam harmoniæ mirabilis, & ſuaviſſimæ melodiæ . Non videbatur aliquis : ſed tranſitum & reditum citharœdi, ipſa hinc inde auditûs volubilitas innuebat . Spiritu in Deum directo, tantâ fuit in illo dulciſono carmine ſuavitate perfruitus, ut aliud ſe putaret ſæculum commutaſſe. Hoc & fratres ſibi familiares, non latuit: qui per certa frequenter conſpiciebant indicia, eum tam exceſſivis, & crebris conſolationibus à Domino viſitari, ut nec ipſas omnino occultare valeret.

Alio quoque tempore, viro Dei prædicationis causâ inter Lombardiam , & Marchiam Terviſinam iter agente cum fratre ſocio juxta Padum; tenebroſa noctis ſupervenit obſcuritas . Cumque via eſſet expoſita periculis magnis & multis, propter tenebras, fluvium, & paludes; dixit ſocius ad virum ſanctum : Ora pater, ut de inſtantibus periculis liberemur : Cui vir Dei cum fiduciâ multâ reſpondit: Potens eſt Deus, ſi placet ſuæ dulcedini , tenebrarum effugatâ caligine , beneficium nobis impendere lucis. Vix ſermonem compleverat; & ecce tanta lux illicò cœpit circa eos ſupernâ radiare virtute: ut nocte aliis exiſtente obſcurâ, ipſi luce clarâ viderent non ſolùm viam , verùm etiam plurima circunquaque. cujus lucis ducatu corporaliter directi, & ſpiritualiter confortati, uſque ad locum hoſpitii , per non modicum viæ ſpatium, cum divinis hymnis & laudibus, incolumes pervenerunt. Perpende quàm miran-

dæ fuerit vir iſte mundiciæ, quantæque virtutis; ad cujus nutum, ſuum ignis ardorem contemperat; aqua ſaporem commutat; Angelica præbet melodia ſolatium; & lux divina ducatum: ut ſic ſanctificatis viri ſancti ſenſibus, omnis probetur mundi machina deſervire.

De

De Humilitate ejus & Obedientiâ. & de Condeſcenſionibus ei factis ad nutum.

CAPUT VI.

OMNIUM virtutum cuſtos, & decor humilitas, copioſâ virum Dei ubertate repleverat. In propriâ quidem reputatione nihil erat, niſi peccator: cùm in veritate ſpeculum eſſet, & ſplendor omnimodæ ſanctitatis. Super hanc ſtuduit ædificare ſeipſum, ut ſapiens architectus fundamentum præjaciens, quod à Chriſto didicerat. Dicebat propter hoc, filium Dei de altitudine ſinûs paterni ad noſtra deſpicabilia deſcendiſſe: ut tam exemplo quàm verbo, Dominus & magiſter humilitatem doceret. Propter quod ſtudebat, tanquam Chriſti diſcipulus, in oculis ſuis & aliorum vileſcere: à ſummo dictum eſſe magiſtro commemorans; *Quod altum eſt apud homines abominatio eſt apud Deum*. Sed & verbum hoc dicere ſolitus erat; *Quantum homo eſt in*

oculis Dei; tantum eſt, & non plus. Stultum proinde judicans mundanis extolli favoribus, gaudebat de opprobriis, & de laudibus triſtabatur. Malebat quidem de ſe vituperium audire, quàm laudem: ſciens quòd hoc ad emendandum inducetet, illa impelleret ad cadendum. Et ideo ſæpe cùm populi, merita in eo ſanctitatis extollerent: præcipiebat alicui fratri, ut in contrarium, verba ipſum vilificantia ſuis auribus inculcando proferret. Cumque frater ille licet invitus, eum ruſticum, & mercenarium, imperitum, & inutilem diceret: exhilaratus tam mente quàm facie reſpondebat; Benedicat tibi Dominus, fili cariſſime: quia tu veriſſima loqueris, & talia filium Petri Bernardonis decet audire.

Ut autem ſe ceteris deſpicabilem redderet, non parcebat rubori: quin in prædicatione coram omni populo, proprios manifeſtaret defectus. Accidit ſemel ut infirmitate gravatus, rigorem abſtinentiæ pro recuperandâ ſanitate modicum relaxaret. Viribus autem corporis utcunque reſumptis, verus ſui contemptor, ad propriæ carnis animatus opprobrium; Non eſt, inquit, conveniens, ut populus abſtinentem me credat: & ego è contrario carnaliter reficiar in occulto. Surrexit propterea ſanctæ humilitatis ſpiritu inflammatus: & in plateâ civitatis Aſſiſii populo convocato, ſolenniter cum fratribus multis, quos ſecum adduxerat, majorem introivit Eccleſiam: ſuneque ad collum ligato, nudum cum femoralibus ſolis, in oculis omnium ſe trahi præcepit uſque ad lapidem, in quo malefactores puniendi conſueverant collocari. Super quem conſcendens, licet quartanarius eſſet & debilis; acerbi frigoris tempore, cum multo vigore animi prædicavit. Audientibuſque cunctis, aſſeruit ſe, non tan-

quam

quam ſpiritualem honorandum fore : quinimo tanquam carnalem , & glutonem , ab omnibus contemnendum . Igitur qui convenerant, tam ingenti viſo ſpectaculo admirati ſunt : & quia ipſius auſteritatem jam noverant, devotione compuncti , humilitatem hujuſmodi magis admirabilem, qnàm imitabilem proclamabant. Licet autem id magis videatur portentum fuiſſe , inſtar prophetalis vaticinii, quàm exemplum : tamen verè documentum exſtitit humilitatis perfectæ : quo Chriſti ſectator inſtruitur , tranſitoriæ laudis præconium debere contemnere , tumentis quoque jactantiæ comprimere faſtum, & fraudulentæ ſimulationis mendacium confutare. Multa quidem in hunc modum ſæpiùs faciebat : ut exteriùs tanquam vas perditum fieret, & ſanctificationis ſpiritum interiùs poſſideret.

Studebat bona Domini ſui arcano pectoris condere: nolens patère gloriæ , quod poſſet occaſio eſſe ruinæ. Nam ſæpe cum beatificaretur à pluribus, verbum hujuſmodi proferebat : Filios & filias adhuc habere poſſem, nolite laudare nondum ſecurum . *Nemo laudandus cujus incertus eſt exitus* . Iſta quidem laudantibus. Ad ſe autem ſic : Latroni ſi tanta contuliſſet Altiſſimus, gratior te foret, Franciſce. Dicebat fratribus ſæpe ; De omni eo , quod peccator poteſt, nemo ſibi debet iniquo applauſu blandiri. Peccator, ait, jejunare poteſt, orare, plangere , carnemque propriam macerare : hoc ſolum non poteſt, Domino ſcilicet ſuo eſſe fidelis. In hoc itaque gloriandum, ſi ſuam Domino gloriam reddimus : ſi fideliter ſervientes, ipſi, quicquid donat, fideliter adſcribimus.

Ut autem pluribus modis negotiator hic Evangelicus

cus lucraretur, ac totum præſens tempus conflaret in meritum: non tam præeſſe voluit, quàm ſubeſſe, nec tam præcipere, quàm parère. Idcirco Generali cedens officio, Guardianum petiit, cujus voluntati per omnia ſubjaceret. Tam enim uberem aſſerebat ſanctæ Obedientiæ fructum, ut eis qui jugo ipſius colla ſubmitterent, nil temporis ſine lucro tranſiret: unde & fratri, cum quo erat ſolitus ire, ſemper obedientiam promittere conſueverat, & ſervare. Dixit aliquando ſociis: Inter alia, quæ dignanter pietas mihi divina conceſſit, hanc gratiam contulit; quòd ità diligenter novitio unius horæ obedirem, ſi mihi Guardianus daretur: ſicut antiquiſſimo, & diſcretiſſimo fratri. Subditus, inquit, Prælatum ſuum non hominem conſiderare debet: ſed illum, pro cujus eſt amore ſubjectus. Quantò enim contemptibilior præſidet, tantò magis humilitas obedientis placet.

Cùm verò vice quadam quæreretur ab eo, quis eſſet verus obediens judicandus; corporis mortui ſimilitudinem pro exemplo propoſuit. Tolle, inquit, corpus exanime, & ubi placuerit pone: videbis non repugnare motum, non murmurare ſitum, non reclamare dimiſſum. Quòd ſi ſtatuatur in cathedrâ, non alta, ſed ima reſpiciet. Si collocetur in purpurâ, duplò palleſcet. Hic, ait, verus obediens eſt, qui cur moveatur, non dijudicat; ubi locetur non curat; ut tranſmutetur non inſtat: evectus ad officium ſolitam tenet humilitatem. Plus honoratus, plus reputat ſe indignum. Dixit aliquando ſocio ſuo; Non mihi videor frater Minor, niſi fuero in ſtatu, quem tibi deſcripſero. Ecce Prælatus exiſtens fratrum, vado ad Capitulum: prædico & commoneo fratres, & in fine dicitur contra me; non convenis nobis,

quia

quia illitteratus es, elinguis, idiota & ſimplex. Tandem ejicior cum opprobrio, vili penſus ab omnibus. dico tibi, niſi eodem vultu, eâdem mentis lætitiâ, & eodem ſanctitatis propoſito, hæc verba audiero; frater Minor nequaquam ſum. Et addebat: *In prælatione caſus, in laude præcipitium; in humilitate ſubditi animæ lucrum eſt*. Cur ergo periculis plus quàm lucris attendimus, cùm acceperimus tempus ad lucrum?

Hac igitur de cauſsâ, humilitatis formâ Franciſcus fratres ſuos voluit vocari Minores, & Prælatos ſui ordinis dici Miniſtros: ut & verbis uteretur Evangelii, quod obſervare promiſerat; & ex ipſo nomine diſcerent diſcipuli ejus, quòd ad diſcendam humilitatem, ad ſcholas humilis Chriſti veniſſent. Magiſter ſiquidem humilitatis Jeſus Chriſtus ut informaret diſcipulos ad humilitatem perfectam, dixit: *Quicunque voluerit inter vos major fieri, ſit veſter miniſter: Et quicunque voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſervus*. Cùm autem requireret ab eo Dominus Hoſtienſis, Ordinis Minorum Protector & promotor præcipuus (qui poſtmodum, juxtà quod idem vir ſanctus prædixerat, ad ſummi Pontificatûs ſublimatus honorem, Gregorius Nonus eſt dictus) utrùm ſibi placeret, quòd fratres ſui promoverentur ad Eccleſiaſticas dignitates, reſpondit: Domine, Minores ideo vocati ſunt fratres mei, ut majores fieri non præſumant. Si vultis, ait, ut faciant fructum in Eccleſiâ Dei, tenete illos, & conſervate in ſtatu vocationis eorum: & ad prælationes Eccleſiaſticas nullatenus aſcendere permittatis.

Et quoniam humilitatem, tam in ſe quàm in ſubditis, cunctis præferebat honoribus, amator humilium

Deus,

Deus, altioribus ipſum dignum judicabat faſtigiis: ſecundùm quod uni fratri viro virtutis & devotionis præcipuæ, viſio cælitùs oſtenſa monſtravit. Cùm enim eſſet in comitatu viri Dei, & unà cum ipſo in quadam Eccleſiâ deſertâ, ferventi oraret affectu, in ecſtaſi factus; vidit inter multas in cælo ſedes, unam ceteris digniorem, pretioſis ornatam lapidibus, & omni gloriâ refulgentem. Miratus intra ſe præcelſi refulgentiam throni; anxiâ cœpit cogitatione perquirere, quis ad illum deberet aſſumi. Audivit inter hæc, vocem dicentem ſibi: Sedes iſta unius de ruentibus fuit, & nunc humili ſervatur Franciſco. Reverſus demum frater ad ſe, ab orationis exceſſu, virum beatum exteriùs prodeuntem ſolito fuit more ſequutus. Cumque incedentes per viam, de Deo invicem loquerentur: frater ille viſionis ſuæ non immemor, ſolerter ab eo quæſivit, quid de ſeipſo ſentiret. Ad quem humilis Chriſti ſervus; *Videor*, *ait*, *mihi maximus peccatorum*. Cui cùm frater diceret ex adverſo, quòd hoc non poſſet ſanâ conſcientiâ dicere, nec ſentire; ſubjunxit: Si quantumcunque ſceleratum hominem tanta fuiſſet Chriſtus miſericordiâ proſequutus; arbitror ſanè, quòd multò quàm ego Deo gratior eſſet. Confirmatus fuit frater ex tam admirabilis humilitatis auditu, de veritate viſionis oſtenſæ: Evangelio ſacro teſtante cognoſcens, quòd ad excellentiam gloriæ, de quâ ſuperbus ejicitur, verè humilis exaltetur.

Alio quoque tempore, cùm in deſertâ quadam oraret Eccleſiâ, in Provinciâ Maſſæ, apud montem Caſalem; intellexit per ſpiritum, ſacras ibidem remanſiſſe reliquias: quas cùm longo jam tempore, defraudatas honorificentiâ debitâ, non ſine mœrore conſpiceret, præcepit

cepit fratribus, ut eas cum reverentiâ deferrent ad locum. Sed cùm poſcente cauſsâ diſceſſiſſet ab eis; mandati Patris immemores filii, obedientiæ meritum neglexerunt. Die verò quadam, cùm ſacra celebrare vellent myſteria, ſuperiori altaris operimento ſubmoto, oſſa pulcherrima & redolentia nimis, non ſine admiratione reperiunt: intuentes reliquias, quas non hominis manus, ſed Dei virtus attulerat. Reverſus paulo poſt vir Deo devotus, diligenter cœpit exquirere, ſi quod de reliquiis mandaverat, eſſet impletum. Verùm neglectæ obedientiæ culpam fratres confitentes humiliter, cum pœnâ veniam meruerunt. Et ait vir ſanctus: Benedictus Dominus Deus meus, qui per ſeipſum implevit, quod vos facere debuiſtis. Conſidera diligenter divinæ providentiæ curam circa pulverem noſtrum: & humilis Franciſci excellentem in oculis Dei perpende virtutem. Nam cujus juſſis non paruit homo, votis obedivit Deus.

Quodam tempore deveniens Imolam, civitatis Epiſcopum adiit: humiliterque popoſcit, ut cum ipſius beneplacito poſſet populum ad prædicationem vocare. Cui Epiſcopus durè reſpondens: Sufficit, inquit, frater, quòd ego prædicem populo meo. Inclinavit caput verus humilis: & foras egreſſus, poſt modicam horam regreditur intrò. A quo cùm Epiſcopus quaſi turbatus requireret, quid iteratò petere vellet: humili tam corde, quàm voce reſpondit: Domine, ſi pater filium uno repulerit oſtio, alio ſibi reintrandum eſt. Humilitate victus Epiſcopus, alacri vultu eum amplexatus eſt, dicens: Tu, & omnes fratres tui de cetero, in Epiſcopatu meo, generali meâ licentiâ prædicetis: quia illud humilitas ſancta promeruit.

H Conti-

Contigit ipſum aliquando Aretium devenire, cùm tota civitas inteſtino bello quaſſata, propinquum ſui minabatur excidium. Hoſpitatus verò in ſuburbio, vidit ſupra civitatem exſultantes dæmones; ac perturbatos cives ad cædem mutuam ſuccendentes. Ut autem ſeditioſas illas effugaret aëreas poteſtates, fratrem Silveſtrum columbinæ ſimplicitatis virum, quaſi præconem præmiſit dicens: Vade ante portam civitatis; & ex parte Dei omnipotentis, dæmonibus in virtute obedientiæ præcipe, ut exeant feſtinanter. Accelerat verus obediens Patris juſſa perficere: & præoccupans in laudibus faciem Domini, ante portam civitatis cœpit clamare valenter. Ex parte omnipotentis Dei, & juſſu Servi ejus Franciſci, procul hinc diſcedite dæmones univerſi. Redit ad pacem continuò civitas: & civilitatis in ſe jura cives omnes cum magna tranquillitate reformant. Expulsâ quippe dæmonum furibundâ ſuperbiâ, quæ civitatem illam velut obſidione vallaverat, ſuperveniens ſapientia pauperis, videlicet Franciſci humilitas, pacem reddidit, urbemque ſalvavit. Humilis enim Obedientiæ arduâ promerente virtute, ſuper ſpiritus illos rebelles atque protervos, tam poteſtativum fuerat aſſecutus imperium; ut & ipſorum feroces protervias premeret, & importunas violentias propulſaret. Fugiunt quidem ſuperbi dæmones, excelſas virtutes humilium: niſi cùm interdum ad humilitatis cuſtodiam, divina eos clementia colaphizari permittit; ſicut & Paulus Apoſtolus de ſeipſo ſcribit, & Franciſcus experimento probavit. Rogatus enim à Domino Leone Cardinale Sanctæ Crucis, ut ſecum aliquantulum moraretur in Urbe: acquievit humiliter ob ipſius reverentiam & amorem. Primâ igitur nocte, cum poſt orationem vellet

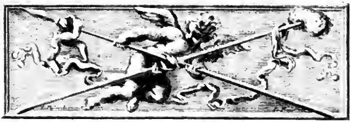
vellet quieſcere, ſupervenerunt dæmones in Chriſti militem atrociter inſurgentes. Quem cùm diu verberaſſent ac durè, ad ultimum quaſi ſeminecem reliquerunt. Diſcedentibus illis, ſocius vocatus advênit; cui cùm vir Dei rei narraſſet eventum, ſubjungens ait; Credo frater, quòd dæmones, qui nihil poſſunt, niſi quantum providentia ſuperna diſponit; ideo in me nunc tam ferociter irruerunt, quia non bonam ſpem præfert manſio mea in Curiâ magnatum. Fratres mei, qui in locis pauperculis commorantur, audientes me cum Cardinalibus eſſe; ſuſpicabuntur forſitan implicari mundanis, efferri honoribus, & delitiis abundare. Ideo melius judico, eum qui ponitur in exemplum, fugere Curias, & humiliter inter humiles, in locis converſari humilibus: ut ſuſtinentes penuriam, fortes efficiat, ſimilia ſuſtinendo. Veniunt ergo mane, & humili excuſatione propoſitâ, vale faciunt Cardinali.

Abhorrebat nempe vir ſanctus ſuperbiam omnium malorum originem, & inobedientiam ipſius peſſimam prolem: ſed non minùs humilitatem pœnitentiæ acceptabat. Accidit ſemel, ut eidem præſentaretur quidam frater, qui contra legem obedientiæ aliquid fecerat, diſciplinâ juſtitiæ corrigendus. Videns autem vir Dei, fratrem illum per ſigna evidentia veraciter eſſe compunctum: ad indulgendum ei, amore fuit humilitatis inductus. Ne tamen facilitas veniæ incentivum eſſet aliis delinquendi, juſſit ablatum fratri capitium in medio flammarum projici: ut omnes adverterent, quantâ qualique vindictâ, offenſa ſit inobedientiæ percellenda. Cumque per moram, capitium fuiſſet in medio ignis: præcepit ipſum flammis detrahi, reddique fratri humiliter pœnitenti.

Mirabile dictu ! Extrahitur capitium de medio flammarum , nullum habens aduſtionis veſtigium : ſicque factum eſt , ut hoc uno Deus miraculo , & ſancti Viri virtutem , & humilitatem pœnitentiæ commendaret . Dignè itaque ſectanda eſt Franciſci humilitas , quæ tam miram in terris etiam dignitatem obtinuit , ut Deum inclinaret ad votum , & hominis immutaret affectum : dæmonum protervitatem ſuo juſſu propelleret , & flammarum voracitatem ſolo nutu refrenaret . Re vera hæc eſt , quæ poſſeſſores ſuos exaltans , dum omnibus reverentiam exhibet, ab omnibus promeretur honorem .

De

De amore paupertatis, & mirâ ſuppletione defectuum.

CAPUT VII.

INTER cetera chariſmatum dona, quæ à largo datore Franciſcus obtinuit; prærogativâ quadam ſpeciali promeruit in divitias ſimplicitatis excreſcere per altiſſimæ paupertatis amorem. Hanc Filio Dei, Vir ſanctus familiarem attendens, & jam quaſi toto orbe repulſam, caritate ſic ſtuduit deſponſare perpetuâ, quòd non ſolùm pro eâ patrem matremque reliquit, verùm etiam quæ habere potuit, univerſa diſperſit. Nemo tam auri, quàm ipſe cupidus paupertatis: nec theſauri cuſtodiendi ſolicitior ullus, quàm iſte hujus Evangelicæ margaritæ. In hoc præcipuè ſuus offendebatur aſpectus, ſi quicquam videret in fratribus, quod paupertati non per omnia conſonaret. Re vera ipſe à principio Religionis uſque ad mortem, tunicâ, chordulâ, & femoralibus dives, iis contentus fuit. Chriſti Jeſu pauper-

Digitized by Google

paupertatem & matris, frequenter cum lacrymis revocabat ad mentem: inde, hanc virtutum aſſerens eſſe reginam, quia in Rege Regum, & in Reginâ matre ipſius, tam præſtanter effulſit. Nam & fratribus in conclavi quærentibus, quæ virtus magìs amicum redderet Chriſto: quaſi ſecretum ſui cordis aperiens, reſpondebat; *Paupertatem noveritis fratres, ſpecialem viam eſſe ſalutis*; tanquam humilitatis fomentum, perfectioniſque radicem: cujus eſt fructus multiplex, ſed occultus. Hæc enim eſt *Evangelici agri theſaurus abſconditus*: pro quo emendo vendenda ſunt omnia, & quæ vendi non poſſunt, illius comparatione ſpernenda. Ad hujus, inquit, culmen qui cupit attingere, non ſolùm mundanæ prudentiæ, verùm etiam litterarum peritiæ, renunciare quodammodo debet: ut tali expropriatus poſſeſſione, introeat in potentias Domini, & nudum ſe offerat brachiis Crucifixi: *Nequaquam enim ſæculo perfectè renunciat, qui proprii ſenſus loculos intra cordis arcana reſervat.*

Sæpe verò de paupertate ſermonem faciens, ingerebat fratribus Evangelicum illud, *Vulpes foveas habent, & volucres cæli nidos: Filius autem hominis non habet, ubi caput ſuum reclinet.* Propter quod docebat fratres, ut pauperum more, pauperculas caſulas erigerent: quas non inhabitarent ut proprias; ſed ſicut peregrini & advenæ alienas. Leges namque peregrinorum eſſe dicebat, ſub alieno colligi tecto, ſitire ad patriam, pacificè pertranſire. Mandabat dirui aliquando domos erectas, aut fratres exinde amoveri: ſi aliquid in eis perciperet, quod ratione appropriationis vel ſumptuoſitatis, contrarium eſſet Evangelicæ paupertati. *Hanc ſui dicebat Ordinis fundamentum*: cui ſubſtrato primariè ſic omnis ſtructura religionis

inni-

innititur, ut ipſius firmitate firmetur, & everſione funditùs evertatur.

Docebat proinde, ſicut revelatione didicerat, ſacræ Religionis ingreſſum, ab illo fore inchoandum Evangelico verbo; *Si vis perfectus eſſe; vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus*. Ideoque non niſi expropriatos, & nihil penitùs retinentes admittebat ad ordinem tum propter verbum ſancti Evangelii, tum etiam, ne forent in ſcandalum loculi reſervati. Unde in Marchiâ Anconitanâ cuidam petenti ad Ordinem recipi, verus pauperum Patriarcha reſpondit: Si vis Chriſti pauperibus jungi, pauperibus tua diſtribue. Quo audito perrexit homo, & ductus amore carnali, ſua ſuis reliquit, nilque pauperibus. Verùm cùm hoc, illo referente, Vir ſanctus audiſſet, durâ eum increpatione feriens, dixit: Vade viam tuam frater muſca: quoniam nondum exiſti de domo & cognatione tuâ: conſanguineis tuis tua dediſti, & defraudaſti pauperes: dignus non es pauperibus ſanctis ſociari. Incepiſti à carne; ruinoſum fundamentum ſpirituali fabricæ collocaſti. Rediit animalis homo ad ſuos, & repetiit ſua: quæ pauperibus relinquere nolens, virtutis propoſitum citiùs dereliquit.

Alio quoque tempore, cùm in loco Sanctæ Mariæ de Portiunculâ, tanta eſſet inopia, quod non poſſet hoſpitibus fratribus ſupervenientibus, ſecundùm neceſſitatis exigentiam provideri; adiit Virum Dei Vicarius ſuus, allegans penuriam fratrum, & petens, ut intrantium novitiorum res aliquas reſervare liceret, ad quas expendendas recurrere poſſent fratres, tempore opportuno. Ad quem Vir ſanctus, ſuperni conſilii non ignarus; Abſit, inquit, à nobis, frater cariſſime, ut pro quovis homine

impiè

impiè agamus in Regulam. Malo te Altare Virginis glorioſæ nudare, cùm neceſſitas id requirit, quàm contra paupertatis votum, & obſervantiam Evangelii, aliquid vel modicum attentare: Gratiùs enim habebit beata Virgo, ſancti Evangelii perfectè ſervato conſilio, ſuum altare detegi, quàm altari ſuo ornato, filii ſui promiſſum conſilium prætermitti.

Tranſiens autem quodam tempore Vir Dei, cum ſuo ſocio per Apuliam juxta Barum: invênit in viâ burſam magnam, quaſi plena eſſet denariis, tumeſcentem, quam uſitato vocabulo, Fundam appellant. Monetur à ſocio pauper Chriſti, & inſtanter inducitur, ut burſa tollatur à terrâ, & pecunia pauperibus erogetur. Renuit homo Dei, commentum affirmans fore diaboli in bursâ inventâ: & fratrem non ſuadere rem meriti, ſed peccati, aliena ſcilicet ſurripere ac donare. Recedunt de loco, feſtinant iter perficere cœptum. Sed nondum quieſcit frater, vacuâ pietate deluſus, virum Dei moleſtans, quaſi qui de relevandâ pauperum penuriâ non curaret. Acquievit tandem vir mitis, redire ad locum: non ut fratris voluntatem perficeret, ſed ut detegeret diabolicam fraudem. Reverſus eſt ergo ad Fundam cum fratre, & juvene quodam qui erat in viâ. Oratione præmiſsâ, jubet ſocio illam levare. Tremefactus frater obſtupuit, diabolicum jam præſentiens monſtrum: propter obedientiæ tamen ſanctæ mandatum, dubietatem abigens cordis, manum extendit ad burſam. Et ecce ſerpens non modicus de burſâ exſiliens, ſimulque cum ipsâ ſubitò evaneſcens, diabolicam deceptionem fratri monſtravit. Hoſtilis itaque verſutiæ deprehensâ fallaciâ, dixit Vir ſanctus ad ſocium; Pecunia Servis Dei, ò frater, nihil aliud eſt, quàm diabolus, & coluber venenoſus.

Acci-

Accidit poſt hæc, quoddam mirabile Viro ſancto, dum ſe ad civitatem Senenſem, cauſsâ exigente, transferret. Tres quidem mulieres pauperculæ, ſtaturâ, ætate, ac facie per omnia ſimiles, in quadam ei magnâ planitie, inter Campilium & ſanctum Quiricum occurrerunt; novum ſalutationis munuſculum ei offerentes; Bene veniat, inquiunt, domina paupertas. Quo audito, verus paupertatis amator indicibili repletus eſt gaudio: utpote qui nihil in ſe ſalutandum ab hominibus tam libenter haberet, quàm quod illæ decreverant. Subitò diſparentibus illis, conſiderantes fratres ſocii tam admirabilem in eis ſimilitudinem, ſalutationis, occurſûs, & diſparentiæ novitatem; myſticum aliquid deſignari circa Virum ſanctum non irrationabiliter perpenderunt. Sanè per illas tres, ut videbatur, mulieres pauperculas, ſic uniformi facie occurrentes, ſic ſalutantes inſolitè, ſic ſubitò diſparentes, Evangelicæ perfectionis formoſitas, quantum ad caſtitatem ſcilicet, obedientiam & paupertatem, ſatis convenienter oſtenditur in Viro Dei, pari formâ perfectè fulſiſſe: licet gloriari prælegerit in privilegio paupertatis, quam modò matrem, modò ſponſam, modò dominam nominare ſolebat. In hac ceteros cupiebat excedere, qui ex ipsâ didicerat inferiorem ſe omnibus reputare. Si quando igitur pauperiorem ſe quempiam, ſecundùm exteriorem habitum cerneret, ſemetipſum protinus arguens excitabat ad ſimile: tanquam ſi æmulâ paupertate concertans, vinci ſe timeret in illo. Accidit enim, ut pauperculum quemdam obvium haberet in viâ: cujus cùm nuditatem aſpiceret, compunctus corde, lamentabili voce dixit ad ſocium: Magnam verecundiam intulit nobis hujus inopia: quia nos pro magnis divitiis

paupertatem elegimus : & ecce magis relucet in iſto.

Propter ſanctæ paupertatis amorem, omnipotentis Dei famulus, eleemoſynis oſtiatim quæſitis utebatur multo libentiùs, quàm oblatis. Si quando enim invitatus à magnis perſonis, menſis eſſet profuſioribus honorandus: prius per propinquas vicinorum domos, panum fragmenta petebat, ac deinde ſic ditatus inopiâ diſcumbebat. Et cùm aliquando id feciſſet, invitatus à Domino Hoſtienſi, qui pauperem Chriſti præcipuo complexabatur affectu, conquerenti Epiſcopo, quòd ſuo derogaſſet honori: utpote qui in ejus comeſturus domo, pro eleemoſynis iſſet; Servus Dei reſpondit, Magnum, mi domine, vobis honorem exhibui, dum majorem Dominum honoravi; ſiquidem beneplacitum eſt Domino in paupertate, & eâ maximè, quæ voluntaria pro Chriſto mendicitas eſt. Hanc dignitatem regalem, quam pro nobis Dominus Jeſus egenus factus aſſumpſit, ut ſuâ nos ditaret inopiâ, ac verè pauperes ſpiritu, regni Cælorum reges inſtitueret, & hæredes; nolo relinquere pro feudo divitiarum falſarum, nobis ad horam conceſſo.

Nonnunquam fratres ad petendum eleemoſynam hortans, verbis utebatur hujuſmodi; Ite, inquit, quoniam hac noviſſimâ horâ Fratres Minorum commodati ſunt mundo, ut electi in eis impleant, undè à Judice commendentur: illud audientes ſuaviſſimum verbum; *Quandiu feciſtis uni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis*. Jucundum proinde dicebat, ſub Fratrum Minorum titulo mendicare, quem in retributione juſtorum, Evangelicæ veritatis Magiſter, ore ſuo tam ſignanter expreſſit. In feſtis quoque præcipuis, ubi opportunitas aderat, mendicare ſolitus erat: dicens in ſanctis pau-

pauperibus Propheticum illud impleri, *Panem Angelorum manducavit homo*; illum ſanè panem Angelicum eſſe dicebat, quem pro Dei petitum amore, & beatis ſuggerentibus Angelis, pro ipſius caritate largitum, ſancta paupertas colligit oſtiatim. Unde cùm ſemel die ſancto Paſchæ, moram faceret in eremitorio quodam adeò ab hominum habitatione remoto, quòd commodè mendicare non poſſet: memor illius, qui diſcipulis euntibus in Emaus, ipſo die in ſpecie peregrini apparuit; ab ipſis fratribus eleemoſynam petiit, ut peregrinus & pauper. Quam cùm accepiſſet humiliter, ſacris eos informavit eloquiis: quòd tranſeuntes per mundi deſertum, tanquam peregrini & advenæ, verique Hebræi, Paſcha Domini, hoc eſt, tranſitum ex hoc mundo ad Patrem, in paupertate ſpiritûs, continuè celebrarent.

Et quoniam in petendis eleemoſynis, non quæſtûs agebatur cupidine, ſed ſpiritûs libertate: pater pauperum Deus ſpecialem de ipſo curam gerere videbatur. Accidit enim, ut infirmitate gravatus Domini ſervus in loco Noceriæ, reduceretur Aſſiſium per ſolennes nuncios, ad hoc Aſſiſinatis populi devotione tranſmiſſos. Qui Chriſti famulum deducentes, ad villam quandam devenerunt pauperculam, nomine Sarthianum: ubi cùm fames & hora cibum expeterent, euntes & nihil invenientes venale, vacui redierunt. Ad quos Vir ſanctus: ideo nihil inveniſtis, quia plus in muſcis veſtris quàm in Domino confiditis. Muſcas nempe denarios vocavit. Sed revertimini, ait, per domos quas circuiſtis, & amorem Dei offerentes pro pretio, humiliter eleemoſynam poſtulate. Nec falsâ id æſtimatione verecundum putetis aut vile: quoniam univerſa in eleemoſyna poſt pecca-

tum, dignis & indignis, eleemoſynarius ille magnus. largifluâ pietate conceſſit. Deponunt erubeſcentiam milites: & eleemoſynam ſponte petentes, plura pro Dei amore quàm denariis emunt. Siquidem divino nutu, corde compuncti pauperes incolæ, non ſolùm ſua, ſed & ſeipſos liberaliter obtulerunt. Sicque factum eſt, ut inopiam, quam pecunia relevare non poterat, Franciſci pauperies opulenta ſuppleret.

Tempore quo infirmus jacebat in eremitorio prope Reate; medicus quidam oportuno eum frequentabat officio. Cùm autem Chriſti pauper impotens eſſet ad rependendam mercedem labori condignam: liberaliſſimus Deus, ne ipſum ſine præſenti remuneratione dimitteret, pium ejus obſequium, hoc novo beneficio, vice pauperis compenſavit. Hujus enim medici domus, quam tunc temporis ex omni lucro ſuo de novo conſtruxerat; parietum patulâ ſciſſione, à ſummo uſque deorſum, adeò de proximo minabatur ruinam, quòd non videbatur per humanæ artis induſtriam poſſibile ipſius caſui obviare. Ipſe verò de ſancti Viri meritis plenè confidens; cum magnæ fidei devotione petivit à ſociis ejus aliquid ſibi concedi, quod idèm Vir Dei manibus contrectaſſet. Cum igitur modicum de capillis ipſius, multâ precum obtentum inſtantiâ, poſuiſſet de ſero intra muri ſciſſuram: mane conſurgens tantâ invênit aperturam illam ſoliditate concluſam, ut nec reliquias ibi poſitas poſſet extrahere, nec ſciſſuræ prioris veſtigium aliquod invenire. Factumque eſt, ut qui ruinoſo corpuſculo Servi Dei ſedulè miniſtrarat, ruituræ domus propriæ periculo præcaveret.

Alio quoque tempore, Vir Dei ad quandam eremum

mum transferre ſe volens, ut ibi liberiùs contemplationi vacaret; quia debilis erat, cujuſdam viri pauperis vectabatur aſello. Cumque diebus æſtivis, famulum Chriſti ſequendo, vir ille montana conſcenderet, aſperioris & longioris viæ itinere fatigatus, nimioque ſitis ardore deficiens: inſtanter cœpit clamare poſt ſanctum: En morior, inquit, ſiti, niſi poculi alicujus beneficio continuò refociller. Abſque morâ Vir Dei proſilivit de aſino: & fixis in terrâ genibus, palmas tetendit in cælum, orare non ceſſans, donec ſe intellexit auditum. Oratione tandem finitâ; Feſtina, inquit viro, ad petram, & illic aquam vivam invenies: quam tibi hac horâ, miſericorditer Chriſtus de lapide bibendam produxit. Stupenda Dei dignatio! quæ ſervis ſuis tam facilè ſe inclinat. Bibit ſitiens homo aquam de petrâ, orantis virtute productam, & poculum hauſit de ſaxo duriſſimo. Aquæ decurſus ibidem ante non fuit: nec ut eſt diligenter quæſitum, deinceps potuit inveniri.

Qualiter autem per merita ſui pauperis, Chriſtus multiplicaverit cibos in mari, cùm ſuo ſit loco inferiùs adnotandum, hoc tantùm commemoraſſe ſufficiat; quod de eleemoſynâ modicâ ſibi collatâ, nautas à famis & mortis periculo, per dies plurimos liberavit: ut ex hoc liquidò poſſit adverti, quòd omnipotentis Dei famulus, ſicut in eductione aquæ de petrâ, conformis extitit Moyſi; ſic in multiplicatione victualium, Eliſeo. Procul igitur à pauperibus Chriſti diffidentia omnis abſcedat. Si enim paupertas Franciſci adeò copioſæ ſufficientiæ fuit, ut ſubvenientium ſibi defectus tam mirâ virtute ſuppleret; quòd nec cibus, nec potus, nec domus deeſſet, cùm pecuniæ, & artis, & naturæ facultas defecerat:

multò

multò magis illa merebitur, quæ uſitato divinæ providentiæ ordine, communiter conceduntur. Si, inquam, petræ ſiccitas ad pauperis vocem, abundans poculum ſitienti propinavit pauperculo: nil jam inter omnia ſuum denegabit obſequium his, qui pro Auctore omnium omnia reliquerunt.

De

Digitized by Google

De Pietatis adfectu, & quomodo ratione carentia adfici videbantur ad ipſum.

CAPUT VIII.

PIETAS *vera*, quæ ſecundùm Apoſtolum, ***ad omnia valet***, adeò cor Franciſci repleverat, ac penetraverat, ut totum videretur virum Dei, in ſuum dominium vendicaſſe. Hæc eſt, quæ ipſum per devotionem ſurſum agebat in Deum; per compaſſionem transformabat in Chriſtum; per condeſcenſionem inclinabat ad proximum: & per univerſalem conciliationem ad ſingula, refigurabat ad innocentiæ ſtatum. Cumque per hanc piè moveretur ad omnia: ſpecialiter tamen animas Chriſti Jeſu ſanguine pretioſo redemptas, cùm cerneret inquinari aliquâ ſorde peccati, tantâ miſerationis teneritudine deplorabat, ut eas tanquam mater in Chriſto, quotidie parturiret. Et hæc penes ipſum cauſſa præcipua venerandi Verbi Dei miniſtros: quòd ſemen fratri ſuo defuncto, Chriſto videlicet, pro peccatoribus cruci-

crucifixo, per ipſorum converſionem, & piâ ſolicitudine ſuſcitent, & ſolicitâ pietate gubernent. Iſtiuſmodi miſerationis officium patri miſericordiarum omni ſacrificio firmabat acceptius: maximè ſi ſtudio fuerit perfectæ caritatis impenſum: ut ad id laboretur magis exemplo, quàm verbo, magis lacrymoſa prece, quàm loquaci ſermone. Plangendum proinde dicebat prædicatorem, tanquam verâ pietate privatum: ſive qui in prædicatione, non animarum quærit ſalutem, ſed propriam laudem; ſive qui pravitate deſtruit vitæ, quod ædificat veritate doctrinæ. Præferendum huic dicebat fratrem ſimplicem & elinguem, qui bono exemplo alios provocat ad bonum. Illud quoque verbum, *Donec ſterilis peperit plurimos*; taliter exponebat: Sterilis, inquit, eſt frater pauperculus, qui generandi in Eccleſiâ filios non habet officium. Hic pariet in judicio plurimos: quia quos nunc privatis orationibus convertit ad Chriſtum, ſuæ gloriæ tunc Judex adſcribet. Quæ multos habet filios, infirmabitur: quia prædicator vanus & loquax, qui multis nunc, quaſi ſuâ virtute genitis gaudet, cognoſcet tunc, ſe nil proprii habere in eis.

Cùm igitur animarum ſalutem viſceroſâ pietate appeteret, & fervidâ æmulatione zelaret: ſuaviſſimis ſe dicebat repleri odoribus, & quaſi unguento pretioſo liniri; cùm ſanctorum fratrum per orbem diſtantium odoriferâ famâ multos audiret ad viam veritatis induci. Ex talium auditu exſultabat in ſpiritu: benedictionibus omni acceptione digniſſimis fratres illos accumulans, qui verbo vel opere ad Chriſti amorem inducerent peccatores. Sic etiam qui Religionem ſacram, iniquis violarent operibus, maledictionis ejus graviſſimam incurrebant ſententiam;

A te

Digitized by Google

A te Domine, inquit, ſanctiſſime, & à totâ cæleſti curiâ, & à me parvulo tuo ſint maledicti: qui ſuo malo exemplo confundunt & deſtruunt, quod per ſanctos fratres Ordinis hujus ædificaſti, & ædificare non ceſſas. Tantâ frequenter afficiebatur mœſtitiâ ſuper ſcandalo puſillorum, ut deficere ſe putaret, niſi divinæ fuiſſet clementiæ conſolatione ſuffultus. Cùm autem ſemel malis turbatus exemplis, anxio ſpiritu miſericordem patrem precaretur pro filiis, reſponſum hujuſmodi reportavit à Domino. Cur tu pauper homuncio conturbaris; An ego te ſuper Religionem meam ſic paſtorem inſtitui, ut me principalem neſcias eſſe patronum? Hominem ſimplicem ad hoc te conſtitui: ut quæ in te fecero, non humanæ induſtriæ, ſed ſupernæ gratiæ adſcribantur. Ego vocavi, ſervabo, & paſcam, & aliis excidentibus alios ſubrogabo: ita ut ſi nati non fuerint, faciam illos naſci. Et quantiſcunque fuerit impulſibus paupercula hæc concuſſa Religio, ſalva ſemper meo munere permanebit.

Detractionis quoque vitium inimicum fonti pietatis & gratiæ, tanquam ſerpentinum abhorrebat morſum, & atrociſſimam peſtem; & piiſſimo Deo abominabile fore firmabat: pro eo quòd detractor animarum ſanguine paſcitur, quas gladio linguæ necat. Audiens ſemel, fratrem quendam denigrare famam alterius; converſus ad Vicarium ſuum dixit: Surge, ſurge, diſcute diligenter: & ſi accuſatum fratrem innocentem reperis, accuſantem durâ correctione cunctis redde notabilem. Nonnunquam verò eum, qui fratrem ſuum famæ gloriâ ſpoliaret, judicabat habitu ſpoliandum: nec ad Dominum oculos poſſe levare, niſi priùs quod abſtulerat, reddere pro poſſe curaret. Tantò major eſt (ajebat) detractorum impietas,

quàm latronum? quanto lex Chriſti, quæ in obſervantiâ pietatis impletur, magis animarum, quàm corporum nos aſtringit optare ſalutem.

Afflictis quoque qualicunque corporali moleſtiâ, mirâ compaſſionis teneritudine condeſcendens, ſi quid penuriæ, ſi quid defectûs in aliquo cerneret, pii cordis dulcedine regerebat in Chriſtum. Sanè clementiam habebat ingenitam, quam ſuperinfuſa Chriſti pietas duplicabat. Itaque liqueſcebat animus ejus ad pauperes & infirmos, & quibus non poterat manum, exhibebat affectum. Contigit ſemel, ut pauperi cuidam eleemoſynam importunè petenti unus è fratribus duriùs reſponderet: Quod audiens pauperum pius amator, fratri præcepit, ut ad illius pauperis pedes ſe nudatum proſterneret: proclamaret culpabilem, orationis ſuffragium poſtularet, & veniam. Quod cùm ille feciſſet humiliter, dulciter pater adjecit; Dum pauperem vides, ò frater, ſpeculum tibi proponitur Domini, & pauperis matris ejus. In infirmis ſimiliter infirmitates quas aſſumpſit, conſidera. Cumque in pauperibus cunctis, & ipſe Chriſtianiſſimus pauper effigiem Chriſti proſpiceret: ſi qua etiam neceſſaria vitæ ſibi collata fuiſſent, eis occurrentibus non ſolùm liberaliter conferebat, verùm etiam ac ſi illorum propria eſſent, judicabat eſſe reddenda. Accidit ſemel, ut eidem redeunti de Senis, pauper quidam occurreret: cum occaſione infirmitatis, ſuper habitum palliolo quodam eſſet amictus. Cujus miſeriâ oculo clementi conſpectâ; Oportet, inquit ad ſocium, ut reddamus mantellum pauperculo iſti, nam ipſius eſt: mutuò enim ipſum accepimus, donec pauperiorem invenire contingeret. Socius autem, pii Patris neceſſitatem conſiderans, pertinaciter obſiſtebat, ne provide-

videret alii, ſe neglecto. At ille; Pro furto, ait, mihi reputo à magno eleemoſynario imputandum; ſi hoc quod fero, non dedero magis egenti. Propterea, de omnibus quæ ſibi dabantur ad neceſſitatem corporis relevandam; ſolitus erat à dantibus licentiam petere: ut licitè poſſet; ſi magis egenus occurreret, erogare. Nulli prorſus rei parcebat, nec mantellis, nec tunicis, nec libris, nec etiam paramentis altaris: quin omnia hæc dum poſſet, ut pietatis impleret officium, indigentibus largiretur. Pluries cùm oneratis obviaret in viâ pauperibus, imbecilles humeros illorum oneribus ſupponebat.

Conſideratione quoque primæ originis omnium abundantiori pietate repletus, creaturas quantumlibet parvas, fratris vel ſororis appellabat nominibus: pro eo quòd ſciebat eas unum ſecum habere principium. Illas tamen viſceroſiùs complexabatur, & dulciùs quæ Chriſti manſuetudinem piam, ſimilitudine naturali prætendunt; & Scripturæ ſignificatione figurant. Redemit frequenter agnos, qui ducebantur ad mortem: illius memor Agni mitiſſimi, qui ad occiſionem duci voluit pro peccatoribus redimendis. Hoſpitato quadam vice Servo Dei apud Monaſterium Sancti Verecundi, de Epiſcopatu Eugubii: ovicula quædam agniculum peperit illâ nocte. Aderat ſus ferociſſima, quæ vitæ innocentis non parcens, rapaci eum morſu necavit. Hoc audito, pius pater mirâ compaſſione commotus, & Agni ſine maculâ recordatus; lamentabatur pro morte agniculi coram omnibus, dicens: Heu me, frater agnicule, animal innocens, Chriſtum hominibus repræſentans! maledicta ſit impia, quæ te interfecit, nulluſque de eâ comedat homo, vel beſtia. Mirabile dictu! Statim infirmari cœpit porca malefica: & tribus

diebus corpoream pœnam exſolvens, ultricem tandem pertulit necem. Projecta autem in vallum Monaſterii; ibique longo tempore jacens, in modum tabulæ deſiccata, nulli fuit eſca famelico. Advertat igitur humana impietas, quali pœnâ ſit ferienda finaliter; ſi tam horrendâ morte percuſſa eſt ferocitas beſtialis. Perpendat & fidelis devotio, quàm in Servo Dei pietas fuerit admirandæ virtutis, & copioſæ dulcedinis, ut ei applauderet ſuo modo etiam natura brutorum. Iter enim faciens juxta civitatem Senenſem, invenit in paſcuis magnum ovium gregem. Quas cùm benignè (ut erat ſolitus) ſalutaſſet, relicto paſtu, occurrerunt omnes ad eum: levanteſque capita ſua, erectis in eum luminibus intendebant. Tantum quidem ei fecerunt applauſum, ut & paſtores mirarentur & fratres: cernentes circa ipſum tam ovium agnos, quàm ipſos arietes ſic mirabiliter exſultantes.

Alio quoque tempore, apud Sanctam Mariam de Portiunculâ, quædam Viro Dei fuit ovis oblata, quam propter innocentiæ & ſimplicitatis amorem, quas ovis natura prætendit, gratanter ſuſcepit. Monebat pius vir oviculam, ut & laudibus divinis intenderet, & ab omni fratrum offensâ caveret. Ovis autem, quaſi Viri Dei pietatem adverteret, informationem ipſius ſolicitè obſervabat. Nam audiens fratres in choro cantare, & ipſa Eccleſiam ingrediens, ſine alicujus informatione, flectebat genua: vocem balatûs emittens, ante Altare Virginis Matris Agni, ac ſi eam ſalutare geſtiret. Inſuper & cùm elevaretur ſacratiſſimum Chriſti Corpus, inter Miſſarum ſolemnia, flexis curvabatur poplitibus: tanquam ſi reverens pecus de irreverentiâ indevotos argueret; Chriſtoque devotos ad Sacramenti reverentiam invitaret. Tempore

pore quodam agniculum in Urbe ſecum habuerat, ob reverentiam illius mitiſſimi agni, quem nobili matronæ, dominæ ſcilicet Jacobæ de Septem ſoliis, in ſuo receſſu conſervandum commiſit. Agnus verò quaſi in ſpiritualibus eruditus à Sancto, dominæ ad Eccleſiam eunti, ſtanti & revertenti, ſocietate inſeparabili cohærebat. Si matutinali horâ, domina tardaret exſurgere; agnus conſurgens impellebat eam corniculis, & balatibus excitabat; geſtibus adhortans & nutibus, ut ad Eccleſiam properaret. Propter quod, agnus Franciſci diſcipulus, devotionis jam magiſter effectus, ut mirabilis & amabilis à dominâ ſervabatur.

Alio quoque tempore, apud Græcium, vivus Viro Dei oblatus fuit lepuſculus: qui liber in terrâ poſitus, cùm poſſet quò vellet effugere, vocante ſe Patre benigno, in ſinum illius propero curſu ſaltavit. Quem ipſe pio cordis affectu circumfovens, videbatur eidem compati quaſi mater: dulcique allocutione commonitum, ne ſe iterum capi permitteret, liberum abire permiſit. Cumque pluries in terra poſitus ut abſcederet, ſemper in ſinum Patris rediret (tanquam ſi ſenſu quodam occulto, cordis ipſius perciperet pietatem) tandem juſſu Patris à fratribus delatus eſt ad loca ſolitudinis tutiora. Modo quoque conſimili, in inſulâ lacus Peruſini, cuniculus quidam captus, & Viro Dei oblatus, cùm ceteros fugeret, manibus ejus & ſinui, ſe domeſticâ ſecuritate commiſit. Per lacum Reatinum eidem ad eremum de Græcio properanti, piſcator unam ex devotione fluvialem obtulit avem: quam cùm libenter ſuſceptam apertis invitaret manibus ad receſſum, nec illa vellet abire; erectis in cælum oculis, diu in oratione permanſit: & quaſi aliunde

poſt

poſt longam horam ad ſe reverſus, dulciter iteratò mandavit aviculæ, ut Dominum laudatura recederet. Suſceptâ itaque cum benedictione licentiâ, geſtu corporis quoddam prætendens gaudium, avolavit. In eodem lacu, ſimiliter oblatus fuit ei piſcis magnus & vivus: quem more ſolito, fraterno nomine vocans, in aquam repoſuit juxta navem. Piſcis verò coram Viro Dei ludebat in aquâ: & quaſi amore illius allectus, nullatenus receſſit à navi, niſi priùs ab eodem cum benedictione licentiâ ſibi datâ.

Alio quoque tempore, ambulans cum quodam fratre per paludes Venetiarum, invenit maximam avium multitudinem reſidentium, & cantantium in virgultis. Quibus viſis dixit ad ſocium; Sorores aves laudant creatorem ſuum: nos itaque in medium ipſarum euntes, laudes & horas Canonicas Domino decantemus. Cumque in medium ipſarum intraſſent, non ſunt aves motæ de loco; & quia propter garritum ipſarum, in dicendis horis ſe mutuò audire non poterant, converſus Vir ſanctus dixit ad aves: Sorores aves, à cantu ceſſate, donec laudes Deo debitas perſolvamus. At illæ continuò tacuerunt: tamdiu in ſilentio perſiſtentes, quamdiu dictis horis ſpatiosè, & laudibus perſolutis, à ſancto Dei cantandi licentiam receperunt. Dante autem eis Viro Dei licentiam, ſtatim more ſolito cantum ſuum reſumpſerunt.

Apud ſanctam Mariam de Portiunculâ, juxta cellam Viri Dei, ſuper ficum Cicada reſidens & decantans, cùm Servum Domini (qui etiam in parvis rebus, magnificentiam Creatoris admirari didicerat) ad divinas laudes, cantu ſuo frequentiùs excitaret: ab eodem quadam die

voca-

vocata, velut edocta cælitus, ſuper manum volavit ipſius. Cui cum dixiſſet: Canta ſoror mea Cicada, & Dominum Creatorem tuo jubilo lauda; ſine morâ obediens canere cœpit, nec deſtitit, donec juſſu patris ad locum proprium revolavit. Manſit autem per octo dies ibidem, quolibet die veniendo, cantando, & recedendo, ejus juſſa perficiens. Tandem vir Dei ait ad ſocios: Demus jam ſorori noſtræ Cicadæ licentiam: ſatis enim nos ſuo cantu lætificans, ad laudes Dei octo dierum ſpatio excitavit. Et ſtatim ab eo licentiata receſſit; nec ultra ibidem apparuit, ac ſi mandatum ipſius non auderet aliquatenus præterire.

Eidem Senis infirmo; Phaſianus quidam de novo captus, à nobili quodam tranſmiſſus eſt vivus: qui continuò ut virum ſanctum audivit & vidit, tantâ ei amicabilitate cohæſit, ut nullo modo pateretur ab ipſo ſejungi: Nam pluribus vicibus, extra locellum fratrum, in vineâ poſitus, ut abiret, ſi vellet, rapido ſemper curſu redibat ad Patrem: tanquam ſi ab eodem omni fuiſſet tempore educatus. Deinde cuidam collatus viro, qui ex devotione ſervum Dei viſitare ſolebat; velut ſibi moleſtum foret à pii Patris abſentari conſpectu, eſcam recuſavit omnino. Reportatus tandem ad famulum Dei, ut conſpexit eundem, quibuſdam hilaritatis prætenſis geſtibus, avidè manducavit.

Cùm ad eremum perveniſſet Alvernæ, propter Quadrageſimam celebrandam in honorem Archangeli Michaelis: diverſi generis aves circa ipſius cellulam volitantes, concentu ſonoro, & lætitiæ geſtibus, quaſi de ejus adventu gaudentes, Patrem pium invitare, ac allicere videbantur ad moram. Quo viſo, dixit ad ſocium: Cerno

fra-

frater, voluntatis eſſe divinæ, quod hîc aliquandiu commoremur: tantùm ſorores aviculæ de noſtrâ videntur præſentiâ conſolari. Cùm igitur contraheret ibi moram, Falco ibidem nidificans, magno ſe illi amicitiæ fœdere copulavit. Nam ſemper horam nocturno tempore, in quâ vir ſanctus ad divina officia ſurgere ſolitus erat, cantu ſuo præveniebat & ſono: quod famulo Dei gratiſſimum erat: eo quòd tanta ſolicitudo, quam circa eum gerebat, omnem ab ipſo torporem deſidiæ excuteret. Cùm verò ſervus Chriſti infirmitate plus ſolito gravaretur, parcebat Falco, nec tam tempeſtivas indicebat vigilias: ſiquidem velut inſtructus à Deo, circa diluculum, ſuæ vocis campanam levi tactu pulſabat. Divinum certè videtur fuiſſe præſagium, tam in exſultatione multimodi generis avium, quàm in cantu Falconis: cùm Dei laudator & cultor, pennis contemplationis ſubvectus, tunc foret illic apparitione Seraphicâ ſublimandus.

Moram eo faciente, tempore quodam in eremitorio Græcii; loci illius indigenæ malis multiplicibus vexabantur. Nam & Luporum rapacium multitudo, non ſolùm bruta, ſed & homines conſumebat: & grando annuâ tempeſtate blada & vineas devaſtabat. Dum igitur ſic afflictis præco ſacri Evangelii prædicaret, dixit ad eos; Ad honorem & laudem Dei omnipotentis fidere jubeo vobis, quòd peſtilentia hæc omnis abſcedet; & reſpiciens vos Dominus, multiplicabit in temporalibus bonis, ſi mihi credentes miſereamini veſtri: ut verâ confeſſione præmiſsâ, dignos faciatis pœnitentiæ fructûs. Iterum hoc annuncio vobis, quòd ſi beneficiis ingrati, ad vomitum converſi fueritis: innovabitur plaga, duplicabitur pœna, & major in vos irâ deſæviet. Ab illâ utique

horâ,

Digitized by Google

horâ, pœnitentiam ad exhortationem ipſius agentibus illis, ceſſaverunt clades, periêre pericula : nec moleſtiæ quicquam lupi intulêre, vel grandines. Imò, quod majus eſt, ſi quando vicinorum arva grando pervaderet: iſtorum terminis appropinquans, terminabatur ibidem, aut in partem aliam divertebat. Ceſſavit grando, ſervaverunt & lupi pactionem ſervi Dei: nec contra pietatis legem, in homines ad pietatem converſos, attentaverunt ampliùs deſævire; quamdiu juxta condictum, contra piiſſimas Dei leges impiè non egerunt. Piè igitur ſentiendum eſt de pietate viri beati : quæ tam miræ dulcedinis & virtutis fuit, ut domaret ferocia, domeſticaret Silveſtria, manſueta doceret : & brutorum naturam homini jam lapſo rebellem, ad ſui obedientiam inclinaret. Verè hæc eſt quæ cunctas ſibi creaturas confœderans, *valet ad omnia, promiſſionem habens vitæ quæ nunc eſt, & futuræ.*

De fervore Caritatis ejus. Et deſiderio Martyrii.

CAPUT IX.

CARITATEM ferventem, quâ ſponſi amicus Franciſcus ardebat, quis enarrare ſufficiat? Totus namque quaſi quidam carbo ignitus, divini amoris flammâ videbatur abſorptus. Subitò enim ad auditum amoris Domini excitabatur, afficiebatur, inflammabatur: quaſi plectro vocis extrinſecæ chorda cordis interior tangeretur. Talem pro eleemoſynis cenſum offerre, nobilem prodigalitatem dicebat. Et eos qui minùs ipſum, quàm denarios reputarent, eſſe ſtultiſſimos: pro eo quòd ſolius divini amoris impretiabile pretium, ad regnum cælorum ſufficiat comparandum: & ejus qui nos multum amavit, multum ſit amor amandus. Ut autem ex omnibus excitaretur ad amorem divinum, exſultabat in cunctis operibus manuum Domini: & per jucunditatis ſpecula, in vivificam conſurgebat rationem, & cauſſam.

Con-

Digitized by Google

Contuebatur in pulchris pulcherrimum; & per impreſſa rebus veſtigia proſequebatur ubique dilectum: de omnibus ſibi ſcalam faciens, per quam conſcenderet ad apprehendendum eum, qui eſt deſiderabilis totus. Inauditæ namque devotionis affectu, fontalem illam bonitatem in creaturis ſingulis; tanquam in rivulis deguſtabat: & quaſi cæleſtem concentum perciperet, in conſonantiâ virtutum, & actuum eis datorum à Deo, ipſas ad laudem Domini more Prophetæ David dulciter hortabatur.

Chriſtus Jeſus crucifixus intra ſuæ mentis ubera, ut myrrhæ faſciculus jugiter morabatur: in quem optabat, per exceſſivi amoris incendium totaliter transformari. Prærogativâ quoque peculiaris devotionis ad ipſum, ab Epiphaniæ feſto, uſque ad continuos quadraginta dies, eo ſcilicet tempore, quo Chriſtus latuit in deſerto, ad ſolitudinis loca declinans, cellâque recluſus, quantâ poterat artitudine cibi & potûs, jejuniis; & orationibus, & laudibus Dei, ſine intermiſſione vacabat. Tam fervido quidem in Chriſtum ferebatur affectu. Sed & dilectus, illi tam familiarem rependebat amorem; ut videretur ipſi famulo Dei, quaſi jugem præ oculis, ipſius Salvatoris ſentire præſentiam; ſicut aliquando ſociis familiariter revelavit. Flagrabat erga ſacramentum Dominici corporis, fervore omnium medullarum: ſtupore admirans permaximo, illam cariſſimam dignationem, & dignantiſſimam caritatem. Sæpe communicabat, & tam devotè, ut alios devotos efficeret: dum ad immaculati Agni deguſtationem ſuavem, quaſi ſpiritu ebrius, in mentis ut plurimum rapiebatur exceſſum. Matrem Domini noſtri Jeſu Chriſti indicibili complectebatur amore: eo quòd Dominum

Majeſtatis fratrem nobis effecerit, & per eam ſimus miſericordiam conſequuti. In ipsâ poſt Chriſtum præcipuè fidens: eam ſui ac ſuorum advocatam conſtituit. Et ad honorem ipſius à feſto Apoſtolorum Petri & Paulli, uſque ad feſtum Aſſumtionis, devotiſſimè jejunabat. Angelicis ſpiritibus ardentibus igne mirifico, ad excedendum in Deum, & electorum animas inflammandas; inſeparabilis erat amoris vinculo copulatus: & ob devotionem ipſorum, ab Aſſumtione Virginis glorioſæ, quadraginta diebus jejunans, orationi jugiter inſiſtebat. Beato autem Michaeli Arcangelo, eo quòd animarum repræſentandarum haberet officium, ſpeciali erat amore devotior: propter fervidum quem habebat zelum, ad ſalutem omnium ſalvandorum. Ex recordatione Sanctorum omnium, tanquam lapidum ignitorum, in Deificum recaleſcebat incendium: Apoſtolos omnes, & præcipuè Petrum & Paullum, propter fervidam caritatem quam habuerunt ad Chriſtum, ſummâ devotione complexans: ob quorum reverentiam & amorem, quadrageſimæ ſpecialis jejunium Domino dedicabat.

Non habebat aliud Chriſti pauper niſi duo minuta, corpus ſcilicet & animam quod poſſet liberali caritate largiri. Sed hæc per amorem Chriſti ſic offerebat continuè, ut quaſi omni tempore per rigorem jejunii corpus; & per ardorem deſiderii, ſpiritum immolaret: exteriùs in atrio ſacrificans holocauſtum, & in templo interiùs concremans thymiama. Sic autem eum caritatis exceſſiva devotio ſurſum in divina ferebat, ut ejusdem affectuoſa benignitas ad naturæ conſortes & gratiæ dilataret. Quem enim creaturis ceteris germanum pietas cordis effecerat: mirum non eſt, ſi Creatoris inſignitis imagine, & ſangui-

ne

ne redemptis auctoris, germaniorem Chriſti caritas faciebat. Non ſe Chriſti reputabat amicum, niſi animas foveret, quas ille redemit. Saluti animarum nihil præferendum eſſe dicebat: eo maximè probans, quòd unigenitus Dei pro animabus dignatus fuerit in cruce pendêre. Hinc ſibi in oratione luctamen, in prædicatione diſcurſus, & in exemplis dandis exceſſus. Unde quoties auſteritas nimia reprehenderetur in ipſo; reſpondebat ſe datum aliis in exemplum. Licet enim innocens ejus caro, quæ jam ſe ſponte ſubdebat ſpiritui, nullo egeret flagello, propter offenſas: tamen exempli cauſsâ renovabat illi pœnas & onera; cuſtodiens propter alios vias duras. Dicebat enim: *ſi linguis hominum loquar, & Angelorum, caritatem autem in meipſo non habeam*, & proximis virtutum exempla non monſtrem, parum proſum aliis, mihi nihil.

Ferventi quoque caritatis incendio, glorioſum ſanctorum Martyrum æmulabatur triumphum: in quibus nec amoris flamma extingui, nec fortitudo potuit infirmari. Deſiderabat propterea & ipſe, illâ perfectâ caritate ſuccenſus, quæ foras mittit timorem, per martyrii flammam, hoſtiam Domino ſe offerre viventem: ut & vicem Chriſto pro nobis morienti rependeret, & ad divinum amorem ceteros provocaret. Sexto namque converſionis ſuæ anno, deſiderio martyrii flagrans, ad prædicandam fidem Chriſtianam, & pœnitentiam Saracenis, & aliis infidelibus, ad partes Syriæ transfretare diſpoſuit. Cumque navem quandam ut illuc tenderet, conſcendiſſet: ventis contrariis flantibus, compulſus eſt in Sclavoniæ partibus applicare. Cùm igitur moram aliquandiu contraxiſſet ibidem, nec invenire poſſet navem tunc temporis transfretantem: fraudatum à ſuo deſiderio ſe ſentiens,

tiens, nautas quosdam Anconam tendentes, ut amore Dei eum ſecum ducerent, exoravit. Verùm illis propter expenſarum defectum, pertinaciter recuſantibus: vir Dei plurimùm de Domini bonitate confiſus, navem cum ſocio latenter conſcendit. Adfuit quidam, à Deo, ut creditur, pro paupere ſuo miſſus; qui ſecum ferens neceſſaria victûs, quendam timentem Deum de navi ad ſe vocatum ſic alloquutus eſt: Hæc pro pauperibus fratribus in navi latitantibus, conſerva fideliter, ac neceſſitatis tempore amicabiliter ſubminiſtra. Sicque factum eſt, ut nautis propter vim ventorum, per dies plurimos nuſquam applicare valentibus, omnia conſumerentur ipſorum cibaria, & ſola pauperi Franciſco collata deſuper eleemoſyna ſupereſſet. Quæ cùm eſſet permodica, tantum divinâ virtute ſuſcepit augmentum: ut diebus plurimis in mari, propter tempeſtatem continuam contrahentibus moram, uſque ad portum Anconæ, omnium neceſſitatibus plenariè ſubveniret. Videntes itaque nautæ per ſervum Dei multa ſe mortis evaſiſſe diſcrimina; tanquam qui maris horrenda pericula ſenſerant, & miranda opera Domini viderant in profundo, gratias egerunt omnipotenti Deo: qui ſemper in ſuis amicis & ſervis mirabilem, & amabilem ſe oſtendit. Cùm autem, relicto mari, terram perambulare cœpiſſet: jactato in eam ſalutis ſemine, reportabat manipulos fructuoſos.

Verùm quia martyrii fructus adeò cor ejus allexerat, ut pretioſam pro Chriſto mortem, ſuper omnia virtutum merita peroptaret, verſus Marrochium iter arripuit, ut Miramolino, & genti ejus Chriſti Evangelium prædicaret: ſi quo modo ad concupitam palmam valeret attingere. Tanto namque deſiderio ferebatur, ut quam-

vis

vis eſſet imbecillis corpore, peregrinationis ſuæ præcurreret comitem: & ad exſequendum propoſitum feſtinus, & tanquam ſpiritu ebrius advolaret. Sed cùm jam uſque in Hiſpaniam perrexiſſet, divinâ diſpoſitione, quæ ipſum reſervabat ad alia; graviſſima ei ſupervênit infirmitas: quâ præpeditus, quod cupiebat, adimplere nequivit. Sentiens igitur vir Dei, quòd neceſſaria erat adhuc proli quam genuerat, ipſius vita in carne; quamvis mortem ſibi lucrum putaret eſſe: rediit ad paſcendum oves ſuæ ſolicitudini commendatas.

Verùm caritatis ardore, ſpiritum ipſius ad martyrium perurgente, tertiâ adhuc vice, pro fide Trinitatis, effuſione ſui ſanguinis dilatandâ, verſus infideles proficiſci tentavit. Tertiodecimo namque converſionis ſuæ anno, ad partes Syriæ pergens, multis ſe periculis conſtanter expoſuit, ut Soldani Babyloniæ poſſet adire præſentiam. Inter Chriſtianos enim ac Saracenos tunc bellum tam implacabile erat; exercituum caſtris hinc inde in campo cominus ex adverſo locatis; ut via mutui tranſitus ſine mortis diſcrimine non patêret. Exierat ſiquidem à Soldano edictum crudele: ut quicumque caput alicujus Chriſtiani afferret, Biſantium aureum pro mercede reciperet. At intrepidus Chriſti miles Franciſcus, ſperans in proximo ſuum adipiſci poſſe propoſitum, definivit iter arripere: mortis pavore non territus, ſed deſiderio provocatus. Oratione namque præmiſsâ, confortatus à Domino, confidenter illud propheticum decantabat; *Nam etſi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala: quoniam tu mecum es*. Aſſumpto igitur ſocio fratre Illuminato nomine, viro utique luminis & virtutis; cùm iter cœpiſſet, obvias habuit oviculas duas: quibus viſis exhi-

exhilaratus vir ſanctus, dixit ad ſocium: Confide frater in Domino: nam in nobis Evangelicum illud impletur; *Ecce ego mitto vos ſicut oves in medio luporum*. Cùm autem proceſſiſſent ulteriùs, occurrerunt ei ſatellites Saraceni: qui tanquam lupi celeriùs accurrentes ad oves, ſervos Dei feraliter comprehenſos, crudeliter & contemptibiliter pertractarunt: afficientes convitiis, affligentes verberibus, & vinculis alligantes. Tandem afflictos multipliciter, & attritos, ad Soldanum, divinâ diſponente providentiâ, juxta viri Dei deſiderium perduxerunt. Cùm igitur princeps ille perquireret à quibus, & ad quid, & qualiter miſſi eſſent, & quomodo adveniſſent: intrepido corde reſpondit Chriſti ſervus Franciſcus; Non ab homine, ſed à Deo Altiſſimo ſe fuiſſe tranſmiſſum: ut ei & populo ſuo viam ſalutis oſtenderet, & annunciaret Evangelium veritatis.

Tantâ verò mentis conſtantiâ, tantâ virtute animi, tantoque fervore ſpiritûs, prædicto Soldano prædicavit Deum trinum & unum, & Salvatorem omnium Jeſum Chriſtum: ut Evangelicum illud in ipſo clareſceret veraciter eſſe completum; *Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes adverſarii veſtri*. Nam & Soldanus admirandum in viro Dei fervorem ſpiritûs conſpiciens & virtutem, libenter ipſum audiebat, & ad moram contrahendam cum eo, inſtantiùs invitabat. Chriſti verò ſervus ſuperno illuſtratus oraculo; Si vis, inquit, converti tu, cum populo tuo ad Chriſtum: ob illius amorem libenter vobiſcum commorabor. Quòd ſi hæſitas, propter fidem Chriſti legem Mahumeti dimittere, jube ignem accendi permaximum; & ego cum ſacerdotibus tuis ignem ingrediar: ut vel ſic

co-

cognoſcas, quæ fides certior & ſanctior non immeritò tenenda ſit. Ad quem Soldanus: Non credo quòd aliquis de ſacerdotibus meis ſe vellet igni propter fidem ſuam defenſandam exponere, vel genus aliquod ſubire tormenti. Viderat enim ſtatim quendam de presbyteris ſuis, virum authenticum & longævum, hoc audito verbo, de ſuis conſpectibus aufugiſſe. Ad quem vir ſanctus: Si mihi velis promittere pro te, & populo tuo, quòd ad Chriſti cultum, ſi ignem illæſus exiero, veniatis; ignem ſolus introibo: & ſi combuſtus fuero, imputetur peccatis meis. Si autem divina me protexerit virtus: Chriſtum Dei virtutem, & ſapientiam, verum Deum, & Dominum Salvatorem omnium agnoſcatis. Soldanus autem, optionem hanc accipere, ſe non audere reſpondit: quia ſeditionem populi formidabat. Obtulit tamen ei multa munera pretioſa: quæ Vir Dei non mundanarum rerum, ſed ſalutis animarum avidus, ſprevit omnia quaſi lutum. Soldanus autem videns virum ſanctum, tam perfectum rerum mundialium contemptorem: admiratione permotus, majorem erga ipſum devotionem concepit. Et quamvis ad fidem Chriſtianam tranſire nollet, vel forſan non auderet: rogavit tamen devotè famulum Chriſti, ut prædicta ſuſciperet pro ſalute ipſius, Chriſtianis pauperibus, vel Eccleſiis eroganda. Ipſe verò quia pondus fugiebat pecuniæ & in animo Soldani veræ pietatis non videbat radicem, nullatenus acquievit. Videns etiam ſe non proficere in converſione gentis illius, nec ſuum aſſequi poſſe propoſitum: ad partes fidelium, divinâ revelatione præmonitus, remeavit. Sic itaque Dei ordinante clementiâ, & ſancti viri promerente virtute; miſericorditer & mirabiliter factum eſt, quòd Chriſti amicus, mortem

M pro

pro ipſo viribus totis exquireret, & tamen nullatenus inveniret: ut & merito non careret optati martyrii, & inſigniendus ſervaretur in poſterum privilegio ſingulari. Sic utique factum eſt, ut ignis ille divinus, adhuc perfectiùs ipſius æſtuaret in corde, ut pòſt patentiùs evaporaret in carne. O verè beatum virum, cujus caro etſi tyrannico ferro non cæditur, occiſi tamen Agni ſimilitudine non privatur. O, inquam, verè ac plenè beatum, cujus animam etſi gladius perſecutoris non abſtulit, palmam tamen martyrii non amiſit.

De ſtudio & virtute Orationis.

CAPUT X.

SENTIENS Chriſti ſervus Franciſcus, corpore ſe peregrinum à Domino; cùm jam ad terrena foris deſideria, per Chriſti caritatem totus eſſet inſenſibilis factus: ne foret abſque conſolatione dilecti, ſine intermiſſione orans, ſpiritum Deo contendebat exhibere præſentem. Erat quidem oratio contemplanti ſolatium; dum ſupernarum circuitu manſionum, Angelorum concivis jam factus, ferventi deſiderio quærebat dilectum: à quo ſolus eum carnis paries diſjungebat. Erat & operanti præſidium: dum in omnibus quæ agebat, de ſuâ diffidens induſtriâ, & de ſupernâ pietate confidens, per ipſius inſtantiam totum in Domino cogitatum jactabat. Orationis gratiam viro religioſo deſiderandam ſuper omnia, firmiter aſſerebat: nullumque credens ſine ipsâ in Dei proſperari ſervitio, modis, quibus poterat, fratres ſuos ad ejus ſtudium excitabat.

Nam ambulans & ſedens, intus & foris, laborans & vacans, orationi adeò erat intentus: ut illi videretur, non ſolùm quicquid erat in eo cordis & corporis, verùm etiam operis & temporis dedicaſſe. Solitus erat nullam viſitationem ſpiritûs, cum negligentiâ præterire. Siquidem cùm offerebatur, ſequebatur eam: & quamdiu Dominus concedebat, dulcedine perfruebatur oblatâ. Cùm autem intentus itineri, divini ſpiritûs aliquos ſentiret afflatus, ſociis præcedentibus gradum figebat: novamque inſpirationem ad fruitionem convertens, gratiam non recipiebat in vacuum.

Suſpendebatur multoties tanto contemplationis exceſſu, ut ſupra ſemetipſum raptus, & ultra humanum ſenſum aliquid ſentiens, quid ageretur circa ſe exteriùs ignoraret. Tranſiens namque ſemel, per Burgum ſancti ſepulcri, caſtrum utique populoſum, pro debilitate corporis ſubvectus aſello, obvias habuit turbas, in eum præ devotione ruentes. Tractus autem & detentus ab eis, compreſſus quoque, ac multipliciter attrectatus; inſenſibilis videbatur ad omnia: & velut exanime corpus, de iis quæ fiebant circa ipſum, nihil penitus advertebat. Unde cùm jam diu tranſito caſtro, turbiſque relictis, perveniſſet ad quoddam domicilium leproſorum: quaſi aliunde rediens, cæleſtium contemplator, ſolicitè requiſivit, quando propinquarent ad Burgum. Mens quidem ipſius in cæleſtibus fixa ſplendoribus, varietates non ſenſerat locorum, nec temporum, nec occurrentium perſonarum. Quod ipſi accidiſſe frequentiùs, ſociorum ejus experientia multiplex comprobavit. Et quia in oratione perceperat ſancti Spiritûs deſideratam præſentiam, tanto familiariùs ſe offerre precantibus, quanto plus invênit elon-

gatos

gatos à ſtrepitu mundanorum: ideò loca ſolitaria quærens, ad ſolitudines & Eccleſias derelictas oraturus nocte pergebat. Ubi dæmonum pugnas horribiles frequenter ſuſtinuit: qui ſecum ſenſibiliter confligentes, nitebantur ipſum ab orationis ſtudio perturbare. Ipſe verò armis munitus cæleſtibus, quanto vehementius impetebatur ab hoſtibus, tanto fortior in virtute, & ferventior reddebatur in prece. Fidenter dicens ad Chriſtum: *Sub umbrâ alarum tuarum protege me, à facie impiorum, qui me afflixerunt.* Ad dæmones autem: Facite quicquid in me valetis, maligni ſpiritus, & fallaces: Non enim poteſtis, niſi quantum vos manus ſuperna relaxat: & ego ad perferendum omnia, quæ illa infligenda decreverit, cum omni jucunditate paratus aſſiſto. Quam mentis conſtantiam ſuperbi dæmones non ferentes, abſcedebant confuſi.

Vir autem Dei ſolitarius remanens, & pacatus, nemora replebat gemitibus, loca ſpargebat lacrymis, pectora manu tundebat: & quaſi occultius ſecretarium nactus, confabulabatur cum Domino ſuo. Ibi reſpondebat Judici, ibi ſupplicabat Patri, ibi colloquebatur amico. Ibi quoque à fratribus ipſum piè obſervantibus, aliquoties auditus eſt, clamoſis gemitibus apud divinam pro peccatoribus interpellare clementiam: deplorare etiam altâ voce, quaſi coram ſe poſitam Dominicam paſſionem. Ibi viſus eſt nocte orans manibus ad modum crucis protenſis, toto corpore ſublevatus à terrâ & nubeculâ quadam fulgente circundatus: ut illuſtrationis mirabilis intra mentem, mira circa corpus perluſtratio teſtis eſſet. Ibi etiam, ſicut certis eſt comprobatum indiciis, incerta ſibi & occulta divinæ ſapientiæ pandebantur: quamvis illa

non

non vulgaret exteriùs, niſi quantum Chriſti urgebat caritas, & proximorum utilitas exigebat: Dicebat enim: Levi mercede rem impretiabilem contingit amitti; & illum qui dedit, ad non dandum iterum facilè provocari.

Quando à privatis redibat orationibus, quibus penè in virum alterum mutabatur, ſummoperè ſtudebat conformare ſe ceteris: ne fortè quod foris oſtenderet, aura favoris intus à mercede evacuaret. Cùm in publico, ſubitò afficeretur viſitatus à Domino. Semper aliquid objiciebat aſtantibus, ne ſponſi familiares attactus forinſec usvulgarentur. Exſcreationes, gemitus, duros anhelitus, extrinſecos nutus, orans inter fratres devitabat omnino: ſive quia diligebat ſecretum, ſive quia ad interiora reintrans, totus ferebatur in Deum. Sæpe talia familiaribus dixit; Quando ſervus Dei orans viſitatur divinitûs, dicere debet; iſtam conſolationem, mihi peccatori & indigno de cælo miſiſti Domine; & ego illam tuæ committo cuſtodiæ: quia theſauri tui me ſentio eſſe latronem. Cùm autem ab oratione revertitur, ſic debet ſe pauperculum, & peccatorem oſtendere, ac ſi nullam ſit novam gratiam conſequutus.

Orante autem viro Dei in loco de Portiunculâ, contigit Aſſiſinatem Epiſcopum venire ad eum, ut erat ſolitus, viſitandum. Qui mox ut locum fuit ingreſſus, ad cellam, in quâ Chriſti ſervus orabat, plus debito fidenter acceſſit: pulſatoque oſtiolo, intraturum ſe ingerens, dum caput immiſit, ſanctumque orantem conſpexit; repentino timore concuſſus, obrigeſcentibus membris, etiam loquelam amiſit. Subitoque voluntate divinâ per vim foras propulſus, retrogrado pede, procul abductus eſt. Stupefactus Epiſcopus, ad fratres feſtinavit, ut potuit:

tuit: Deoque ſibi reſtituente loquelam, primo verbo confeſſus eſt culpam.

Contigit tempore quodam, Abbatem monaſterii Sanĉti Juſtini, de Epiſcopatu Peruſii, obviare famulo Chriſti. Quo viſo, Abbas devotus, celeriter de equo deſcendit: ut & viro Dei reverentiam faceret, & de ſalute animæ aliqua cum ipſo conferret. Tandem habitâ collatione ſuavi, Abbas abſcedens, orari pro ſe humiliter petiit. Cui vir Deo carus reſpondit; Orabo libenter. Parum itaque diſcedente Abbate, dixit fidelis Franciſcus ad ſocium; Expecta frater modicum: quia debitum volo ſolvere, quod promiſi. Orante autem illo, ſubitò Abbas inſolitum calorem, & dulcedinem hactenus inexpertam ſenſit in ſpiritu: ita quòd in exceſſu mentis effectus, totus à ſeipſo in Deum defecit. Parva morulâ ſubſtitit: & in ſe reverſus, virtutem orationis Sancti Franciſci cognovit. Majore proinde circa Ordinem ſemper amore flagravit; multiſque factum pro miraculo retulit.

Solitus erat vir Sanctus horas Canonicas non minus timoratè Deo perſolvere, quàm devotè. Nam licet oculorum, ſtomachi, ſplenis, & hepatis ægritudine laboraret, nolebat tamen muro vel parieti inhærere dum pſalleret: ſed horas ſemper erectus, & ſine capitio, non gyrovagis oculis, nec cum aliquâ ſyncopâ perſolvebat. Siquando eſſet in itinere conſtitutus, figebat tunc temporis greſſum: hujuſmodi conſuetudinem reverentem & ſacram, propter pluviarum inundantiam non omittens. Dicebat enim, ſi quietè comedit corpus cibum ſuum, futurum cum ipſo vermium eſca; cum quantâ pace & tranquillitate accipere debet anima cibum vitæ? Graviter etiam ſe putabat offendere, ſi quando orationi deditus,

vanis

vanis phantaſmatibus interiùs vagaretur. Cùm aliquid tale accideret, non parcebat confeſſioni, quin illud protinus expiaret. Hoc ſtudium ſic in uſum converterat, ut rariſſimè muſcas hujuſmodi pateretur.

Fecerat in Quadrageſimâ quâdam vaſculum unum, ut minutias temporis, ne omnino exciderent, occuparet. Quod cùm dicenti Tertiam, in memoriam veniens, paululum ipſius animum diſtraxiſſet, motus fervore ſpiritus, vaſculum igne conſumpſit, dicens: Sacrificabo illud Domino, cujus ſacrificium impedivit. Pſalmos cum tantâ mentis & ſpiritûs attentione dicebat, quaſi Deum præſentem haberet:& cum nomen Domini in eis occurreret, præ ſuavitatis dulcedine, labia ſua lingere videbatur. Ipſum quoque Domini nomen, non ſolùm cogitatum, verùm etiam prolatum & ſcriptum, reverentiâ volens honorare præcipuâ: fratribus perſuaſit aliquando, ut omnes ſchedulas ſcriptas ubicunque repertas, colligerent, mundoque loco reponerent; ne fortè ſacrum illud nomen ibi ſcriptum, contingeret conculcari. Nomen autem Jeſu cùm exprimeret vel audiret, jubilo quodam repletus interiùs, totus videbatur exteriùs alterari: ac ſi mellifluus ſapor guſtum, vel harmonicus ſonus ipſius immutaſſet auditum.

Contigit autem anno tertio ante obitum ſuum, ut memoriam nativitatis Pueri Jeſu, ad devotionem excitandam, apud caſtrum Græcii diſponeret agere, cum quanto majori ſolemnitate valeret. Ne verò hoc levitati poſſet adſcribi; à ſummo Pontifice petitâ & obtentâ licentiâ, fecit præparari præſepium, apportari fœnum, bovem, & aſinum ad locum adduci. Advocantur fratres, adveniunt populi, perſonat ſilva voces: & venerabilis

illa

illa non luminibus copioſis & claris, laudibuſque ſonoris, & conſonis, & ſplendens efficitur, & ſollemnis. Stabat Vir Dei coram præſepio pietate repletus, reſperſus lacrymis, & gaudio ſuperfuſus. Celebrantur Miſſarum ſollemnia ſuper præſepe, Levitâ Chriſti Franciſco ſacrum Evangelium decantante. Prædicat deinde populo circunſtante de nativitate Regis pauperis: quem cùm nominare vellet, puerum de Bethleem, præ amoris teneritudine nuncupabat. Miles autem quidam virtuoſus & verax, qui propter Chriſti amorem ſæculari relictâ militiâ, Viro Dei magnâ fuit familiaritate conjunctus, dominus Joannes de Græcio, ſe vidiſſe aſſeruit, puerulum quendam valde formoſum in illo præſepio dormientem: quem B. Pater Franciſcus ambobus complexans brachiis, excitare videbatur à ſomno. Hanc ſiquidem devoti militis viſionem, non ſolùm videntis ſanctitas credibilem facit; ſed & deſignata veritas comprobat, & miracula ſubſecuta confirmant. Nam exemplum Franciſci conſideratum à mundo, excitativum eſt cordium, in fide Chriſti torpentium; & fœnum præſepii reſervatum à populo, mirabiliter ſanativum fuit brutorum languentium, & aliarum repulſivum peſtium diverſarum; glorificante Deo per omnia ſervum ſuum, ſanctæque orationis efficaciam evidentibus miraculorum prodigiis demonſtrante.

De intelligentiâ Scripturarum, & ſpiritu Prophetiæ.

CAPUT XI.

AD tantam autem mentis ſerenitatem, indefeſſum orationis ſtudium, cum continuâ exercitatione virtutum, Virum Dei perduxerat; ut quamvis non habuerit Sacrarum litterarum peritiam per doctrinam, æternæ tamen lucis irradiatus fulgoribus, Scripturarum profundá miro intellectus ſcrutaretur acumine. Penetrabat enim ab omni labe purum ingenium, myſteriorum abſcondita, & ubi magiſtralis ſcientia foris ſtat, affectus introibat amantis. Legebat quandoque in libris ſacris; & quod animo ſemel injecerat, tenaciter imprimebat memoriæ: quia non fruſtra mentalis attentionis percipiebat auditu, quod continuæ devotionis ruminabat affectu. Quærentibus aliquando fratribus, utrum ſibi placeret, quòd litterati jam recepti ad Ordinem intenderent ſtudio ſacræ Scripturæ, reſpondit: Mihi quidem place-

Digitized by Google

placeret: dum tamen exemplo Chriſti, qui magis oraſſe legitur quàm legiſſe, orationis ſtudium non omittant; nec tantùm ſtudeant, ut ſciant qualiter debeant loqui; ſed ut audita faciant, & cum fecerint, aliis facienda proponant. Volo, inquit, fratres meos diſcipulos Evangelicos eſſe, ſicque in notitiâ veritatis proficere, quòd in ſimplicitatis puritate concreſcant: ut ſimplicitatem columbinam à prudentiâ ſerpentinâ non ſeparent, quas magiſter eximius ore ſuo benedicto conjunxit.

Interrogatus Senis à quodam religioſo Viro, Theologiæ ſacræ Doctore, de quibuſdam quæſtionibus difficilibus intellectu: tantâ claritate doctrinæ, divinæ ſapientiæ patefaciebat arcana, ut vehementer ſtuperet Vir ille peritus, & cum admiratione referret; Verè Theologia ſancti Patris iſtius, puritate & contemplatione, tanquam alis in altum ſubvecta, eſt aquila volans: noſtra verò ſcientia ventre graditur ſuper terram. Licet enim eſſet imperitus ſermone, ſcientiâ tamen plenus enodabat dubia quæſtionum & abſcondita producebat in lucem. Nec abſonum, ſi Vir ſanctus Scripturarum à Deo intellectum acceperat: cùm per imitationem Chriſti perfectam, veritatem ipſarum deſcriptam geſtaret in opere: & per Sancti Spiritus unctionem plenariam, doctorem earum apud ſe haberet in corde.

Adeò etiam in ipſo claruit ſpiritus Prophetiæ, ut & prævideret futura, & cordium contueretur occulta: abſentia quoque velut præſentia cerneret, & ſe præſentem abſentibus mirabiliter exhiberet. Tempore namque, quo Damiatam Chriſtianorum obſidebat exercitus, aderat vir Dei non armis, ſed fide munitus. Cùm igitur die belli, Chriſtiani pararentur ad pugnam, hoc audito Chriſti ſer-

vus vehementer ingemuit: dixitque ſocio ſuo: Si belli fuerit attentatus congreſſus; oſtendit mihi Dominus non proſperè cedere Chriſtianis. Verùm ſi hoc dixero, fatuus reputabor: ſi tacuero, conſcientiam non evadam. Quid igitur tibi videtur? Reſpondit ſocius ejus dicens; Frater pro minimo tibi ſit, ut ab hominibus judiceris: quia non modò incipis fatuus reputari. Exonera conſcientiam tuam: & Deum magis time, quàm homines. Quo audito, exſiliens Chriſti præco, ſalutaribus monitis Chriſtianos aggreditur: prohibet bellum, denunciat caſum. Fit veritas in fabulam: induraverunt cor ſuum, & noluerunt reverti. Igitur committitur, & bellatur, totaque in fugam vertitur militia Chriſtiana; finem belli opprobrium regerens, non triumphum. Tantâ verò ſtrage Chriſtianorum imminutus eſt numerus, ut circa ſex millia fuerint inter mortuos & captivos. In quo evidenter innotuit, quòd ſpernenda non erat ſapientia pauperis: cùm *anima viri juſti, enunciet aliquando vera, quàm ſeptem circunſpectores, ſedentes in excelſo ad ſpeculandum.*

Alio quoque tempore, cùm poſt reverſionem ipſius de ultra mare, Celanum prædicaturus accederet: miles quidam, ſupplici eum devotione, cum inſtantiâ magnâ, invitavit ad prandium. Venit itaque ad militis domum: omniſque familia, pauperum hoſpitum exſultavit ingreſſu. Antè verò quàm cibum ſumerent, juxta ſolitum morem, vir mente devotus, offerens Deo preces & laudes, oculis ſtabat elevatis in cælum. Oratione completâ, benignum hoſpitem familiariter advocatum in partem, ſic allocutus eſt: Ecce frater hoſpes, tuis victus precibus, ut manducarem, domum tuam intravi. Meis nunc citò monitis acquieſce: quoniam non hîc, ſed alibi manducabis.

bis. Confitere nunc peccata tua, veræ pœnitentiæ dolore contritus: nec in te remaneat quicquam quod veridicâ confeſſione non pandas. Reddet tibi Dominus hodie vicem: quoniam tantâ devotione ſuos pauperes ſuſcepiſti. Acquievit continuò vir ille ſermonibus ſancti: ſocioque ipſius univerſa peccata in confeſſione detegens, diſpoſuit domum ſuam; & ad mortem ſuſcipiendam ſe quantum valuit, præparavit. Intraverunt tandem ad menſam: & incipientibus aliis manducare, hoſpes ſubitò ſpiritum exhalavit, juxta verbum hominis Dei, repentinâ morte ſublatus. Sicque factum eſt, hoſpitalitatis gratiâ promerente, ut (juxta verbum veritatis) *Prophetam recipiens, mercedem Prophetæ acciperet*: dum per ſancti viri prænunciationem propheticam, miles ille devotus, ſibi contra mortis ſubitationem providit; quatenus armis pœnitentiæ præmunitus, perpetuam damnationem evaderet, & in æterna tabernacula introiret.

Tempore quo vir ſanctus Reate jacebat infirmus, Præbendarius quidam nomine Gedeon, lubricus & mundanus, infirmitate gravi correptus, lectulo decubans; cùm ad eum fuiſſet delatus, lacrymosè rogabat cum ſimul aſtantibus, ut ab ipſo Crucis ſignaculo ſignaretur. Ad quem ille; Cùm vixeris olim ſecundùm deſideria carnis, non veritus judicia Dei: quomodo te Cruce ſignabo? Verùm propter devotas intercedentium preces, ſigno te Crucis ſignabo in nomine Domini. Tu tamen ſcito, te graviora paſſurum, ſi ad vomitum redieris liberatus: propter peccatum enim ingratitudinis, ſemper pejora prioribus inferuntur. Signo itaque Crucis ſuper eum facto, ſtatim qui contractus jacuerat, ſurrexit ſanus: & in laudem Dei prorumpens: Ego, inquit, ſum liberatus.

Inſo-

Inſonuerunt autem oſſa renum ejus, audientibus cunctis: veluti cùm manu ligna ſicca franguntur. Paucis autem interlapſis temporibus, Dei oblitus, corpus impudicitiæ reddidit. Cumque ſerò quodam cœnaſſet in domo cujuſdam Canonici; nocteque illa dormiret ibidem: ſubitò ſuper omnes corruit tectum domus. Ceteris autem evadentibus mortem, ſolus ille miſer interceptus atque interemptus eſt. Juſto igitur Dei judicio, *facta ſunt noviſſima hominis illius pejora prioribus*, propter ingratitudinis vitium, Deique contemptum: cùm de acceptâ veniâ gratum eſſe oporteat, & duplo diſpliceat flagitium iteratum.

Alio quoque tempore, mulier quædam nobilis, Deo devota, venit ad Sanctum, ut ſuum ei explicaret dolorem, ac remedium poſtularet. Habebat quidem virum valde crudelem, quem adverſarium patiebatur in ſervitio Chriſti. Et ideo petebat à Sancto, quatenus oraret pro illo, ut ſuâ Deus cor ipſius dignaretur emollire clementiâ. Ipſe verò hoc audiens ait illi: Vade cum pace, indubitanter exſpectans de viro tuo conſolationem tibi de proximo adfuturam. Et adjecit; Dices ei ex parte Dei & meâ, quòd nunc eſt tempus clementiæ, poſtmodum æquitatis. Benedictione acceptâ revertitur mulier, invenit virum, denunciat verbum. Cecidit ſuper eum Spiritus ſanctus: & novum factum de veteri, ſic facit cum manſuetudine reſpondere: Domina, ſerviamus Domino, & ſalvemus animas noſtras. Suadente igitur ſanctâ uxore, pluribus annis cælibem vitam agentes, eodem die ambo ad Dominum migraverunt. Miranda certè in viro Dei ſpiritus Prophetici virtus, quâ & membris jam arentibus reſtituebat vigorem, & duris imprimebat cordibus pie-

pietatem. Quanquam non minùs ejusdem ſpiritus ſit ſtupenda limpiditas, quâ ſic futurorum præcognoſcebat eventum, ut etiam conſcientiarum ſcrutaretur arcanum, quaſi alter Eliſæus duplicem Eliæ ſpiritum aſſequutus.

Nam cùm Senis, viro cuidam ſibi familiari quædam ſuperventura finaliter prædixiſſet; & vir ille peritus, (de quo ſuprà mentio facta eſt quòd de Scripturis cum eo conferebat aliquando) his auditis, ab eodem ſancto Patre dubitando perquireret, an hæc ipſe dixiſſet, quæ illius viri relatione cognoverat: non ſolùm ſe illa dixiſſe aſſeruit; verùm etiam quærenti alienum eventum, proprium exitum prophetando prædixit. Quod ut certiùs cordi ejus imprimeret, quendam ſecretum conſcientiæ illius ſcrupulum, quem nulli viventi vir præfatus expreſſerat, & mirabiliter revelando explicuit, & ſalubriter conſulendo reſeravit. Ad quorum omnium firmitatem accidit, quòd vir ille religioſus, ſicut Chriſti famulus ei prædixit, ſic finaliter conſumavit.

Eo quoque tempore, quo revertebatur de ultra mare, ſocium habens Fratrem Leonardum de Aſſiſio, contigit eum fatigatum & laſſum parumper aſellum conſcendere. Subſequens autem ſocius, & ipſe non modicum feſſus, cœpit dicere intra ſe, humanum aliquid paſſus; Non de pari ludebant parentes ejus, & mei. En ipſe equitat, & ego pedeſter aſinum ejus duco. Hæc illo cogitante, protinus deſcendit de aſino vir ſanctus, & ait: Non, frater, convenit, ut ego equitem, tu venias pedes: quia nobilior & potentior in ſæculo tu me fuiſti. Obſtupuit illicò frater, & rubore ſuffuſus, deprehenſum ſe recognoſcens, procidit ad pedes ipſius: & lacrymis irrigatus,

nudum

nudum expoſuit cogitatum, veniamque popoſcit.

Frater quidam Deo devotus & famulo Chriſti, frequenti cogitatione verſabat in pectore, ſupernâ fore gratiâ dignum, quem Vir ſanctus familiari complecteretur affectu: quem verò tanquam extraneum reputaret, extra numerum electorum reputandum à Deo. Cùm igitur cogitationis hujus crebriùs vexatus impulſu, Viri Dei familiaritatem vehementer optaret; nec tamen cordis ſui ſecretum revelaret alicui: advocans eum ad ſe, dulciter Pater pius ſic alloquutus eſt; Nulla te turbet cogitatio, fili: quoniam te cariſſimum habens inter præcipuè mihi caros, libenter tibi munus meæ familiaritatis, & dilectionis impendo. Miratus exinde frater, factusque devotior ex devoto, non ſolùm in amore crevit hominis ſancti; verùm etiam per Spiritus ſancti gratiæ munus, donis eſt majoribus cumulatus.

Cùm autem in monte maneret Alvernæ cellâ recluſus, unus è ſociis magno deſiderio cupiebat habere de verbis Domini aliquod ſcriptum, manu ipſius breviter annotatum. Gravem enim, quâ vexabatur, tentationem, non carnis ſed ſpiritus, ex hoc credebat evadere, vel certè leviùs ferre. Tali deſiderio languens anxiabatur interiùs: quia verecundiâ victus, reverendo Patri rem pandere non audebat. Sed cui homo non dixit, ſpiritus revelavit. Portari namque ſibi juſſit à fratre prædicto atramentum & chartam: laudeſque Domini juxta fratris deſiderium propriâ manu ſcripſit & ultimò benedictionem ipſius, dicens; Accipe tibi chartulam iſtam, & uſque ad diem mortis tuæ cuſtodias diligenter. Accepit frater donum illud optatum: & ſtatim omnis illa tentatio effugatur. Servatur littera: & cùm in poſterum miranda effecerit, virtutum Franciſci teſtimonium fuit. Fra-

Frater quidam erat, quantum à foris videbatur, ſanctitate præclarus, converſatione inſignis: tamen admodum ſingularis, Omni tempore orationi vacans, tantâ diſtrictione ſilentium obſervabat, quòd conſueverat non verbis ſed nutibus confiteri. Accidit autem ſanctum Patrem venire ad locum, videre fratrem; & de ipſo cum aliis fratribus habere ſermonem. Commendantibus autem omnibus, & magnificantibus illum, reſpondit vir Dei: Sinite fratres, ne mihi in eo diabolica figmenta laudetis. In veritate ſciatis, quòd diabolica tentatio eſt, & deceptio fraudulenta. Durè acceperunt hoc fratres, tanquam impoſſibile judicantes: quòd tot perfectionis indiciis, fraudis ſe commenta fucarent. Verùm non poſt multos dies, eo Religionem egreſſo, evidenter apparuit, quanta luculentiâ interioris contuitûs, vir Dei, cordis ejus ſecreta perſpexit. Multorum quoque per hunc modum, qui ſtare videbantur, ruinam; ſed & plurium perverſorum converſionem ad Chriſtum, immobili veritate prænuncians, appropinquaſſe videbatur ad æternæ lucis ſpeculum contemplandum: cujus fulgore mirabili, abſentia corporaliter, tanquam ſi eſſent præſentia, mentis ejus cernebat obtutus.

Quodam namque tempore, Vicarius ſuus tenebat capitulum: ipſe verò in cellâ orans, ſequeſter erat, & medius inter fratres & Deum. Cùm igitur unus ex ipſis, defenſionis quodam contectus palliolo, non ſe ſubderet diſciplinæ: videns hoc vir ſanctus in ſpiritu, vocavit quendam de fratribus, & dixit ad eum: Vidi, frater, diabolum ſuper illius fratris inobedientis dorſum, collum ejus tenentem aſtrictum: qui tali ſeſſore ſubactus, obedientiæ freno ſpreto, inſtinctus ejus ſequebatur habenas. Et cùm

rogarem Deum pro fratre, ſubitò dæmon confuſus abſceſſit. Vade igitur, & dic fratri, ut Obedientiæ ſanctæ jugo collum ſine mora ſubmittat; monitus per internuncium frater, ſtatimque converſus ad Deum, ad pedes Vicarii humiliter ſe projecit.

Alio quoque tempore contigit, duos fratres ad eremitorium Græcii de remotis venire, ut virum Dei cernerent, & benedictionem, multo deſideratam jam tempore, reportarent. Venientes autem & non invenientes, quia de publico jam ad cellam redierat, deſolati abibant. Et ecce recedentibus illis, cùm de ipſorum adventu vel receſſu, nihil ſecundùm humanum ſenſum percipere potuiſſet; præter ſolitum morem egreſſus è cellâ, clamavit poſt eos: & ipſos juxta quod optaverant, ſigno crucis facto, in Chriſti nomine benedixit.

Duo fratres venerunt aliquando de terrâ Laboris, quorum antiquior nonnulla intulit ſcandala juniori. Cùm autem perveniſſent ad Patrem, quæſivit ille à juniore, qualiter erga ipſum, ſe frater ſocius habuiſſet in viâ: quo reſpondente; Utique ſatis bene. Subjunxit; Cave frater, ne ſub humilitatis ſpecie mentiaris: ſcio enim, ſcio, ſed exſpecta modicum & videbis. Miratus eſt perplurimum frater, quomodo tam abſentia per ſpiritum cognoviſſet. Igitur non poſt multos dies, contemptâ Religione foras egreditur, qui ſcandalum fecerat fratri, & à Patre non petierat veniam, nec correctionis debitam receperat diſciplinam; ſimulque duo, in unâ illius claruere ruinâ: æquitas ſcilicet divinæ juſtitiæ, & perſpicacitas ſpiritûs prophetiæ. Qualiter autem abſentibus ſe præſentem exhibuit, divinâ faciente virtute, evidenter ex ſuperioribus innoteſcit: ſi revocetur ad mentem, qualiter abſens in

curru

curru igneo fratribus transfiguratus apparuit; & quomodo ſe Arelatenſi Capitulo in crucis effigie præſentavit; quod factum eſſe divinâ diſpoſitione credendum eſt: ut ex præſentiæ corporalis apparitione mirabili patenter clareſceret, quàm præſens & pervius ſpiritus ejus, luci ſapientiæ foret æternæ, quæ *omnibus mobilibus mobilior eſt, & ubique attingens propter ſui munditiam, per nationes in animas ſanctas ſe transfert, & Dei amicos & Prophetas conſtituit*. Simplicibus enim & parvulis ſua ſolet pandere myſteria Doctor excelſus: ſicut priùs apparuit in David Prophetarum eximio, & poſt in Apoſtolorum principe Petro; & tandem in pauperculo Chriſti Franciſco. Hi enim cùm eſſent litterarum imperitiâ ſimplices, facti ſunt ſancti Spiritûs eruditione illuſtres. Is quidem paſtor: ut gregem paſceret Synagogæ de Ægypto eductum; iſte piſcator: ut ſagenam repleret Eccleſiæ multiformitate credentium; hic autem negotiator: ut margaritam emeret Evangelicæ vitæ, venditis, & diſperſis omnibus propter Chriſtum.

De efficaciâ prædicandi; & gratiâ ſanitatum.

CAPUT XII.

FIDELIS re verâ famulus & miniſter Chriſti Franciſcus, ut cuncta fideliter & perfectè perageret, illis potiſſimè virtutum exercitiis intendebat, quæ ſacro dictante Spiritu, Deo ſuo magìs placere cognoverat. Quâ de re contigit, illum in magnam dubitationis cujuſdam agoniam incidere: quam multis diebus, ab oratione rediens, terminandam fratribus ſibi familiaribus proponebat. Quid, inquit, fratres, conſulitis, quid laudatis; An quòd orationi vacem, an quòd prædicando diſcurram? Siquidem ego parvulus, ſimplex, & imperitus ſermone, majorem orandi accepi gratiam, quàm loquendi. Videtur etiam in oratione lucrum, & cumulatio gratiarum: in prædicatione diſtributio quædam donorum cælitus acceptorum; in oratione etiam purificatio interiorum affectuum, & unitio ad unum verum & ſummum

Bonum,

Bonum, cum vigoratione virtutis: in prædicatione ſpiritualium pulveriſatio pedum, diſtractio circa multa, & relaxatio diſciplinæ. Tandem, in oratione Deum alloquimur, & audimus; & quaſi Angelicam vitam agentes, inter Angelos converſamur: in prædicatione, multâ oportet condeſcenſione uti ad homines; & humanè inter eos vivendo, humana cogitare, videre, dicere, & audire. Sed unum eſt in contrarium, quod videtur proponderare his omnibus ante Deum: quòd videlicet unigenitus Dei filius, qui eſt Sapientia ſumma, propter animarum ſalutem de ſinu Patris deſcendit, ut ſuo mundum informans exemplo, verbum ſalutis hominibus loqueretur, quos ſacri ſanguinis & pretio redimeret, & emundaret lavacro, & poculo ſuſtentaret; nihil ſibi omnino reſervans, quod non in ſalutem noſtram liberaliter erogaret. Et quia debemus omnia facere ſecundùm exemplar eorum quæ videmus in ipſo, tanquam in monte ſublimi; videtur magìs Deo placitum, quod intermiſsâ quiete, foras egrediar ad laborem. Cumque per multos dies, verba hujuſmodi ruminaret cum fratribus: certitudinaliter nequibat percipere, quid horum ſibi foret, ut Chriſto verè acceptius, eligendum. Cùm enim miranda noſſet per ſpiritum prophetiæ, hanc per ſeipſum quæſtionem diſſolvere non valebat ad liquidum: Deo meliùs providente, ut prædicationis meritum, per ſupernum manifeſtaretur oraculum, & ſervi Chriſti humilitas ſervaretur. Non erubeſcebat à minoribus parva quærere verus minor, qui magna didicerat à magiſtro ſupremo. Studio namque præcipuo ſolitus erat exquirere, quali viâ, qualique modo, Deo poſſet ſecundùm ipſius beneplacitum perfectiùs deſervire. Hæc ſumma ejus philoſophia,

phia, hoc ſummum ejus deſiderium exſtitit, quoad vixit: ut quæreret à ſapientibus & ſimplicibus, perfectis & imperfectis, parvulis & grandevis, qualiter ad perfectionis culmen virtuoſiùs pervenire valeret.

Aſſumens itaque duos ex fratribus, miſit ad fratrem Silveſtrum, qui crucem egredientem viderat de ore ipſius; & tunc in monte ſupra Aſſiſium, jugiter orationi vacabat: ut divinum ſuper dubitatione hujuſmodi reſponſum perquireret, quod ſibi ex parte Domini demandaret. Hoc ipſum demandavit ſacræ virgini Claræ, ut per aliquam puriorem & ſimpliciorem de virginibus ſub ipſius diſciplinâ degentibus, & ipſa cum ſororibus aliis orans, ſuper hoc exquireret Domini voluntatem. Concordaverunt autem mirabiliter in idipſum, ſuperno eis revelante Spiritu, venerabilis Sacerdos, & Virgo Deo dicata: beneplaciti ſcilicet eſſe divini, quòd Chriſti præco ad prædicandum exiret. Revertentibus itaque fratribus, & Dei, juxtà quod acceperant, indicantibus voluntatem; exſurgens continuò ſuccinxit ſe, nullâ prorſus contractâ morâ, iter aggreſſus eſt. Ibat autem cum tanto fervore, ut divinum exſequeretur imperium, tamque celeriter percurrebat, ac ſi factâ manu Dei ſuper eum, novam induiſſet è cælo virtutem.

Cùm igitur appropinquaret Bevanio; ad quendam locum devênit, in quo diverſi generis avium maxima multitudo convenerat: Quas cùm ſanctus Dei vidiſſet, alacriter cucurrit ad locum, & eas velut rationis participes ſalutavit. Omnibus verò exſpectantibus, & convertentibus ſe ad eum; ita, ut quæ in arbuſtis erant, inclinatis capitibus, cum appropinquaret ad eas, inſolito modo in ipſum intenderent; uſque ad eas acceſſit & omnes

nes ut verbum Dei audirent, ſolicitè admonuit dicens: Fratres mei volucres, multum debetis laudare Creatorem veſtrum, qui plumis vos induit, & pennas tribuit ad volandum; puritatem conceſſit aëris, & ſine veſtrâ ſolicitudine vos gubernat. Cùm autem eis hæc & his ſimilia loqueretur: aviculæ modo mirabili geſtientes, cœperunt extendere colla, protendere alas, aperire roſtra, & in illum attentè reſpicere. Ipſe verò cum ſpiritûs fervore mirando per medium ipſarum tranſiens, tunicâ contingebat eaſdem: nec tamen de loco aliqua mota eſt, donec ſigno crucis facto, & licentiâ datâ, cum benedictione viri Dei, omnes ſimul avolarunt. Hæc omnia contuebantur ſocii exſpectantes in viâ. Ad quos reverſus vir ſimplex & purus, pro eo quòd hactenus avibus non prædicaverat, cœpit ſe de negligentiâ inculpare.

Exinde, prædicando per loca vicina procedens, venit ad caſtrum quoddam nomine Alvianum: ubi congregato populo, & indicto ſilentio, propter hirundines nidificantes in eodem loco, magniſque garritibus perſtrepentes, audiri vix poterat. Quas vir Dei, omnibus audientibus, alloquutus eſt, dicens: Sorores meæ Hirundines, jam tempus eſt, ut loquar & ego: quia vos uſque modò ſatis dixiſtis. Audite verbum Dei, tenentes ſilentium, donec ſermo Dei compleatur. At illæ tanquam intellectûs capaces, ſubitò tacuerunt: nec fuerunt motæ de loco, donec fuit omnis prædicatio conſummata. Omnes igitur qui viderunt, ſtupore repleti glorificaverunt Deum. Iſtius miraculi fama circumquaque diffuſa, multos ad ſancti reverentiam, & fidei devotionem accendit.

In civitate namque Pariſienſi, ſcholaris quidam indolis

dolis bonæ; cum ſociis aliis ſtudio diligenter intentus; dum importunâ garrulitate cujuſdam infeſtaretur hirundinis, dicere cœpit ad ſocios; Hæc hirundo una de illis eſt, quæ virum Dei Franciſcum prædicantem aliquando, donec ſilentium eis imponeret, moleſtabant. Et converſus ad hirundinem fiducialiter ait; in nomine ſervi Dei Franciſci præcipio tibi, ut ad me veniens continuò conticeſcas. At illa Franciſci audito nomine, quaſi viri Dei diſciplinis edocta, & ſtatim conticuit, & ipſius manibus, tanquam tutæ cuſtodiæ ſe commiſit. Stupefactus ſcholaris ſtatim eam libertati reſtituit, & ejus garritum ampliùs non audivit.

Alio quoque tempore cùm famulus Dei Cajetæ prædicaret in littore maris, turbis præ devotione ruentibus, ut eum contingerent, horrens Chriſti ſervus tantum populorum applauſum, in unam hærentem littori naviculam proſilivit ſolus. Illa verò, tanquam ſi rationis particeps, motore moveretur intrinſeco, ſine aliquo remige, cernentibus & mirantibus cunctis, ſe longiùs à terrâ protraxit. Cùm autem aliquanto ſpatio, in maris altitudinem ſeceſſiſſet; ſtetit inter fluctus immobilis, quamdiù vir ſanctus turbis exſpectantibus in littore, prædicavit. Cumque audito ſermone, & viſo miraculo, ac benedictione acceptâ, multitudo recederet, ne ipſum ampliùs moleſtaret: navicula proprio ductu ad terram reverſa eſt. Quis igitur tam obſtinatæ mentis eſſet, & impiæ, ut prædicationem Franciſci contemneret: cujus mirandâ fiebat virtute, ut non ſolùm carentia ratione diſciplinam ſuſciperent; verùm etiam inanimata corpora, tanquam animata prædicanti ſervirent?

Aderat equidem ſervo ſuo Franciſco, ad quæcun-

que

que pergeret, is qui eum unxerat, & miſerat ſpiritus Domini, & ipſe Dei virtus, & ſapientia Chriſtus: ut ſanæ doctrinæ verbis affiueret, & magnæ potentiæ miraculis coruſcaret. Erat enim verbum ejus velut ignis ardens, penetrans intima cordis, omniumque mentes admiratione replebat: cùm non humanæ inventionis ornatum prætenderet, ſed divinæ revelationis afflatum redoleret. Nam cùm ſemel prædicaturus coram Papâ & Cardinalibus, ad ſuggeſtionem Domini Hoſtienſis, ſermonem quendam ſtudiosè compoſitum commendaſſet memoriæ; ſtetiſſetque in medio, ut ædificationis verba proponeret; ſic oblivioni tradidit omnia, ut effari aliquid omnino neſciret. Verùm cùm hoc veridicâ humilitate narraſſet, conferens ſe ad Spiritûs ſancti gratiam invocandam; tam efficacibus ſubitò cœpit verbis affluere, tamque potenti virtute illorum mentes virorum ſublimium, ad compunctionem inflectere; ut apertè clareret, quòd non ipſe, ſed Spiritus Domini loquebatur. Et quoniam primò ſibi ſuaſerat opere, quod aliis ſuadebat ſermone: reprehenſorem non timens, veritatem fidentiſſimè prædicabat. Neſciebat aliquorum culpas palpare, ſed pungere: nec vitam fovere peccantium, ſed aſperâ increpatione ferire. Eâdem mentis conſtantiâ magnis loquebatur & parvis: eademque ſpiritûs jucunditate paucis loquebatur & multis. Omnis ætas, omniſque ſexus properabat virum novum, mundo cælitus datum & cernere, & audire. Ipſe verò per diverſas regiones progrediens, evangelizabat ardenter: *Domino cooperante, & ſermonem confirmante, ſequentibus ſignis*. In virtute namque nominis ejus, veritatis præco Franciſcus ejiciebat dæmonia, ſanabat infirmos: & quod majus eſt, ſui

P ſermo-

ſermonis efficaciâ, obſtinatorum mentes ad pœnitentiam molliebat, ſimulque ſanitatem corporibus reddebat, & cordibus; ſicut aliqua comprobant operum ejus, exempli gratiâ, inferiùs adnotanda.

In civitate Tuſcanellâ, à milite quodam hoſpitio devotè ſuſceptus, filium ejus unicum à nativitate contractum, ad multam ipſius inſtantiam, manu allevans, ſic ſubitò incolumem reddidit; ut videntibus cunctis, protinus conſolidarentur omnia corporis membra, & puer ſanus & fortis effectus, confeſtim exſurgeret ambulans, & exſiliens, & laudans Deum.

In civitate Narnienſi, cum paralyticum quendam membrorum omnium deſtitutum officio, ſigno crucis à capite uſque ad pedes, ad inſtantiam ſignaſſet Epiſcopi, perfectæ reſtituit ſanitati.

In Epiſcopatu Reatino, puer quidam ſic turgidus à quatuor annis, ut nullo modo propria crura cernere poſſet, à matre cum lacrymis præſentatus eidem: ſtatim, ut vir ſanctus tetigit eum manibus ſacris, incolumis eſt effectus.

Apud civitatem Ortenſem, puer unus ita conglomeratus, ut caput pedibus portaret applicitum, & haberet oſſa nonnulla confracta, ſigno crucis ad parentum lacrymabiles preces ab eodem ſuſcepto, ſubitò extenſus extitit, & illicò liberatus.

Mulier quædam civitatis Eugubii, ambas contractas & aridas habens manus, adeò ut nihil per illas operari valeret; ſigno crucis ab eodem in nomine Domini ſibi facto, tam perfectam obtinuit ſoſpitatem, quòd ſtatim rediens domum, cibos in miniſterium ejus & pauperum, quaſi altera ſocrus Simonis, propriis manibus præpararet.

Puel-

Puellæ cuidam, in caſtro Mevanii, oculorum privatæ luminibus, cùm in Trinitatis nomine, ſputo ſuo ter ipſius oculos liniviſſet, lumen concupitum reſtituit.

Mulier quædam civitatis Narnii, oculorum cæcitate percuſſa, ſignum crucis ab eodem ſuſcipiens, lucem recuperavit optatam.

Bononiæ, puer quidam unum oculorum maculâ adeò habens obtectum, ut nihil prorſus videre poſſet, nec aliquo juvari remedio; poſt ſignum crucis, à capite uſque ad pedes per ſervum Domini ſibi factum, viſum recuperavit tam limpidum, ut poſtmodum fratrum Minorum Ordinem ingreſſus, ſe longè clariùs videre aſſereret de oculo priùs infirmo, quam de oculo ſemper ſano.

In caſtro ſancti Geminiani, ſervus Dei à quodam devoto viro ſuſceptus hoſpitio, cujus uxor à dæmonio vexabatur; poſt orationem factam, in virtute obedientiæ imperavit dæmoni ut exiret: eumque poteſtate divinâ tam ſubitò effugavit, ut verè clareſceret, quòd obedientiæ ſanctæ virtuti pervicacia dæmonum non obſiſtat.

In civitate de Caſtello, quidam furibundus & nequam ſpiritus quandam obſidens mulierem, à viro ſancto, Obedientiæ accepto mandato, indignabundus diſceſſit: mente ſimul & corpore liberam, obſeſſam priùs fœminam derelinquens.

Frater quidam infirmitate tam horribili gravabatur, ut magìs eſſe vexatio dæmonis, quàm naturalis infirmitas à pluribus firmaretur. Nam totus ſæpe allidebatur, & volutabatur ſpumans: membris corporis nunc

contractis, nunc extenſis, nunc plicatis, nunc tortis, nunc rigidis effectis, & duris. Quandoque totus extenſus, & rigidus, pedibus æquatis capiti, levabatur in altum, horribiliter illicò relapſurus. Hunc ſic miſerabiliter, & irremediabiliter ægrotantem, plenus miſericordiâ Chriſti ſervus commiſerans, buccellam ſibi panis, de quo edebat, tranſmiſit. Tantam verò guſtatus panis contulit ægro virtutem, ut deinceps hujus infirmitatis moleſtiam non ſentiret.

In comitatu Aretii, cùm diebus pluribus, mulier quædam laboraſſet in partu, eſſetque jam proxima morti, nullum omnino deſperanti de vitâ ſupererat remedium, niſi Dei. Cùm autem equo vectus; propter corporis infirmitatem, Chriſti famulus, per partes illas tranſitum habuiſſet: contigit reduci animal per villam, in quâ mulier torquebatur. Homines verò loci, viſo equo, cui vir ſanctus inſederat, extraxerunt frenum, ut ſuperponerent mulieri. Ad cujus contactum mirificum, omni remoto periculo, mulier illicò peperit cum ſalute.

Vir quidam de Caſtro Plebis, religioſus ac timens Deum, chordam apud ſe, quâ cinctus fuerat ſanctus Pater, habebat. Cumque multitudo virorum ac mulierum, in caſtro illo, variis infirmitatibus laboraret; ibat per infirmantium domos, & intinctâ chordâ in aquâ, dabat bibere patientibus: ſicque per hunc modum plurimi ſanabantur. Sed & de panibus à viro Dei contactis guſtantes ægroti, divinâ operante virtute, conſequebantur celerirer remedia ſanitatum. Cùm his & aliis multis miraculorum prodigiis, præco Chriſti coruſcaret: attendebatur his quæ dicebantur ab eo, ac ſi Angelus Domini loqueretur. Excellens namque in ipſo prærogativa virtutum, prophe-

tiæ

tiæ ſpiritus, efficacia miraculorum, oraculum de prædicando cælitûs datum, obedientia creaturarum ratione carentium, vehemens immutatio cordium ad verborum ipſius auditum, eruditio ejus à Spiritu ſancto præter humanam doctrinam, prædicandi auctoritas à ſummo Pontifice non ſine revelatione conceſſa: inſuper & Regula, in quâ forma prædicandi exprimitur, ab eodem Chriſti Vicario confirmata: ſummi quoque Regis ſignacula, per modum ſigilli corpori ejus impreſſa: tanquam teſtimonia decem, toti ſæculo indubitanter affirmant, Chriſti præconem Franciſcum & venerandum officio, & doctrinâ authenticum, & admirabilem ſanctitate: ac per hoc tanquam verè Dei nuntium, Chriſti Evangelium prædicaſſe.

De

Digitized by Google

De Stigmatibus ſacris.

CAPUT XIII.

MOs erat Angelico viro Franciſco nunquam otiari à bono: quin potiùs inſtar ſupernorum ſpirituum in ſcalâ Jacob, aut aſcendebat in Deum, aut deſcendebat ad proximum. Nam tempus ſibi conceſſum ad meritum, dividere ſic prudenter didicerat, ut aliud proximorum lucris laborioſis impenderet, aliud contemplationis tranquillis exceſſibus dedicaret. Unde cùm ſecundum exigentiam locorum & temporum, alienæ condeſcendiſſet procurandæ ſaluti, inquietationibus derelictis turbarum, ſolitudinis ſecreta petebat, locumque quietis: quò liberiùs Deo vacans, extergeret, ſi quid pulveris ſibi ex converſatione hominum adhæſiſſet. Biennio itaque antequam ſpiritum redderet cælo, divinâ providentiâ duce, poſt labores multimodos, perductus eſt in locum excelſum ſeorſum, qui dicitur mons Alvernæ. Cùm igitur juxta ſolitum morem, Quadrageſimam ibidem ad honorem S. Ar-

Digitized by Google

S. Archangeli Michaelis jejunare cœpiſſet; ſupernæ contemplationis dulcedine abundantiùs ſolito ſuperfuſus, ac cæleſtium deſideriorum ardentiori flammâ ſuccenſus, ſupernarum cœpit immiſſionum cumulatiùs dona ſentire. Ferebatur quidem in altum, non ut curioſus Majeſtatis perſcrutator opprimendus à gloriâ, ſed tamquam ſervus fidelis & prudens, inveſtigans beneplacitum Dei, cui ſe conformare omnimodè, ſummo peroptabat ardore. Immiſſum eſt igitur menti ejus, per divinum oraculum, quòd in apertione libri Evangelici revelaretur ei à Chriſto, quod Deo in ipſo, & de ipſo maximè foret acceptum. Oratione itaque cum multâ devotione præmiſsâ, ſacrum Evangeliorum librum de altari ſumptum, in ſanctæ Trinitatis nomine aperiri fecit per ſocium, virum utique Deo devotum & ſanctum. Sanè cùm in trinâ libri aperitione, ſemper Domini paſſio occurreret: intellexit vir Deo plenus, quod ſicut Chriſtum fuerat imitatus in actibus vitæ, ſic conformis ei eſſe deberet in afflictionibus & doloribus paſſionis, antequam ex hoc mundo tranſiret. Et licet propter multam auſteritatem vitæ præteritæ, Crucisque Dominicæ bajulationem continuam, imbecillis jam eſſet corpore, nequaquam eſt territus: ſed ad martyrii ſuſtinentiam vigoroſiùs animatus. Excreverat quidem in eo inſuperabile amoris incendium boni Jeſu, in lampades ignis atque flammarum: ut aquæ multæ charitatem ejus tam validam extinguere non valerent.

Cùm igitur Seraphicis deſideriorum ardoribus ſurſum ageretur in Deum; & compaſſivâ dulcedine in eum transformaretur, qui ex charitate nimiâ voluit crucifigi: quodam mane circa feſtum Exaltationis ſanctæ Crucis, dum oraret in latere montis: vidit Seraph unum, ſex alas haben-

habentem tam ignitas quàm ſplendidas, de cœlorum ſublimitate deſcendere. Cumque volatu celerrimo perveniſſet ad aëris locum viro Dei propinquum: apparuit inter alas effigies hominis crucifixi, in modum crucis manus & pedes extenſos habentis, & cruci affixos. Duæ alæ ſuper caput ipſius elevabantur, duæ ad volandum extendebantur, duæ verò totum velabant corpus. Hoc videns, vehementer obſtupuit: mixtumque mærore gaudium cor ejus incurrit. Lætabatur quidem in gratioſo aſpectu, quo à Chriſto ſub ſpecie Seraph cernebat ſe conſpici: ſed crucis affixio compaſſivi doloris gladio ipſius animam pertranſibat. Admirabatur quamplurimum in tam inſcrutabilis viſionis aſpectu: ſciens quòd paſſionis infirmitas, cum immortalitate ſpiritûs Seraphici nullatenus conveniret. Intellexit tandem ex hoc, Domino revelante, quòd ideo hujuſmodi viſio, ſic divinâ providentiâ ſuis fuerat præſentata conſpectibus: ut amicus Chriſti prænoſceret, ſe non per martyrium carnis, ſed per incendium mentis, totum in Chriſti crucifixi ſimilitudinem transformandum.

Diſparens igitur viſio, mirabilem in corde ipſius reliquit ardorem: ſed & in carne non minùs mirabilem ſignorum impreſſit effigiem. Statim namque in manibus ejus & pedibus apparere cœperunt ſigna clavorum: quemadmodum paulo antè, in effigie illa viri crucifixi conſpexerat. Manus enim & pedes, in ipſo medio, clavis confixæ videbantur: clavorum capitibus in interiori parte manuum, & ſuperiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus exiſtentibus ex adverſo. Erantque clavorum capita, in manibus & pedibus rotunda & nigra: ipſa verò acumina oblonga, retorta, & quaſi repercuſſa, quæ

de ipsâ

de ipsâ carne ſurgentia, carnem reliquam excedebant. Dexterum quoque latus, quaſi lanceâ transfixum, rubrâ cicatrice obductum erat: quod ſæpe ſanguinem ſacrum effundens, tunicam & femoralia reſpergebat.

Cernens autem Chriſti ſervus, quòd Stigmata carni tam luculenter impreſſa, ſocios familiares latêre non poſſent; timens nihilominus publicare Domini Sacramentum; in magno poſitus fuit dubitationis agone: utrum videlicet quod viderat diceret, vel taceret. Vocavit proinde aliquos ex fratribus; & generalibus verbis loquens, dubium coram eis propoſuit, & conſilium requiſivit. Quidam verò ex fratribus, gratiâ Illuminatus & nomine, intelligens quòd aliqua miranda vidiſſet; pro eo quod videbatur admodum ſtupefactus: dixit ad virum ſanctum: Frater, non ſolùm propter te, ſed etiam propter alios, ſcias tibi oſtendi aliquando Sacramenta divina. Timendum propterea jure videtur, ne, ſi quod pluribus profuturum accepiſti, celaveris, pro talento abſcondito reprehenſibilis judiceris. Ad cujus verbum motus vir ſanctus, licet aliàs dicere ſolitus eſſet; *Secretum meum mihi*; tunc tamen cum multo timore, ſeriem retulit viſionis præfatæ: addens quòd is qui ſibi apparuerat, aliqua dixerit, quæ nunquam dum viveret alicui hominum aperiret. Credendum ſanè, tam arcana illa fuiſſe ſacri illius Seraph, in cruce mirabiliter apparentis eloquia, quòd fortè non liceret hominibus ea loqui.

Poſtquam igitur verus Chriſti amor, in eandem imaginem transformavit amantem; quadraginta dierum numero juxta quod decreverat, in ſolitudine conſumato; ſuperveniente quoque ſolennitate Archangeli Michaelis:

chaelis : deſcendit Angelicus vir Franciſcus de monte, ſecum ferens crucifixi effigiem, non in tabulis lapideis vel ligneis, manu figuratam artificis, ſed in carneis membris deſcriptam digito Dei vivi. Et quoniam *Sacramentum Regis abſcondere bonum eſt* : ideo ſecreti Regalis vir conſcius, ſignacula illa ſacra pro viribus occultabat. Verùm quia Dei eſt, ad gloriam ſuam magna revelare quæ facit; Dominus ipſe, qui ſignacula illa ſecretè impreſſerat, miracula quædam apertè per ipſa monſtravit: ut illorum occulta & mira vis Stigmatum, manifeſtâ patêret claritate ſignorum.

In provinciâ namque Reatinâ, peſtis invaluerat valde gravis: quæ oves, & boves omnes ſic conſumebat crudeliter, quòd nullum poterat remedium adhiberi. Vir autem quidam timens Deum, nocte fuit per viſionem commonitus, ut ad eremitorium fratrum feſtinanter accederet: & loturam manum ac pedum famuli Dei Franciſci, qui tunc temporis morabatur ibidem, acceptam ſuper animalia cuncta reſpergeret. Mane itaque ſurgens venit ad locum : loturâque hujuſmodi per ſocios ſancti viri latenter obtentâ, oves & boves languentes ex eâ reſperſit. Mirabile dictu! Statim ut aſperſio animalia languida, & in terrâ jacentia quantuncunque paululum attingebat, priſtino recuperato vigore, ſurgebant continuò: & tanquam nihil mali ſenſiſſent, ad paſcua feſtinabant. Sicque factum eſt, ut per virtutem mirandam aquæ illius, quæ ſacras plagas contigerat, omnis prorſus plaga ceſſaret, peſtilenſque morbus à gregibus fugaretur.

Circa præfatum montem Alvernæ, antequam vir ſanctus ibi contraheret moram; nube ex ipſo monte ſurgente, grandinis violenta tempeſtas, fructus terræ conſuetu-

ſuetudinariè devaſtabat: ſed poſt illam apparitionem felicem, non ſine incolarum admiratione, grando ceſſavit: ut cæleſtis illius viſionis excellentiam, & Stigmatum ibidem impreſſorum virtutem, ſerenata præter morem ipſa Cæli facies declararet.

Contigit quoque cum tempore hiemali, propter debilitatem corporis, & aſperitatem viarum, hominis unius pauperis ſubvectum aſello, ſub rupis cujuſdam prominentis pernoctare crepidine; ut nivis & noctis ſupervenientium, quoquo modo declinaret incommoda, quibus præpeditus ad hoſpitii locum non valuerat pervenire. Cùm autem vir ſanctus, hominem illum querulosis ſubmurmurantem gemitibus, hinc inde ſeipſum jactare ſenſiſſet; tanquam qui tenui operimento contectus, quieſcere præ frigoris acerbitate nequibat: divini amoris fervore ſuccenſus, manu illum protensâ palpavit. Mirabile certè! Repentè ad illius ſacræ manûs contactum, quæ Seraphici calculi gerebat incendium, omni fugato frigore, tantus in virum intus & extrà calor advênit, ac ſi quædam in eum vis flammea ex fornacis ſpiraculo proceſſiſſet. Nam illicò & mente & corpore confortatus, ſuaviùs inter ſaxa & nives uſque mane dormivit, quàm unquam in proprio lecto pauſaverat: ſicut ipſe poſtmodum aſſerebat. Certis itaque conſtat indiciis, ſacra illa ſignacula illius impreſſa fuiſſe virtute, qui operatione Seraphicâ purgat, illuminat, & inflammat: cùm ipſa, forinſecus expurgando à peſte, ſalutem, ſerenitatem, & calorem corporibus, efficaciâ mirâ conferrent: ſicut & poſt mortem, evidentioribus eſt demonſtratum prodigiis, ſuo loco poſteriùs adnotandis.

Ipſe verò, licet theſaurum inventum in agro multâ

Digitized by Google

diligentiâ ſtuderet abſcondere; latêre tamen non potuit, quin aliqui Stigmata manuum viderent & pedum: quanquam manus quaſi ſemper portaret contectas, & pedibus ex tunc incederet calceatis. Viderunt enim, dum viveret, fratres plurimi: qui licet eſſent propter ſanctitatem præcipuam, viri per omnia fide digni: tamen ad omne dubium amovendum, ſic eſſe, ac ſe vidiſſe, tactis ſacroſanctis, juramento firmârunt. Viderunt etiam ex familiaritate, quam cum viro ſancto habebant, aliqui Cardinales; laudes ſacrorum Stigmatum proſis, & hymnis, & antiphonis, quas ad ipſius ediderunt honorem, veraciter inſerentes: qui tam verbo, quàm ſcripto perhibuerunt teſtimonium veritati. Summus etiam Pontifex Dominus Alexander, cùm populo prædicaret, coram multis fratribus, & me ipſo, affirmavit; ſe, dum Sanctus viveret, Stigmata illa ſacra ſuis oculis conſpexiſſe. Viderunt in morte pluſquam quinquaginta fratres, virgoque Deo devotiſſima Clara, cum cæteris ſororibus ſuis, & ſæculares innumeri: ex quibus, quemadmodum ſuo loco dicetur, quamplurimi & oſculati ſunt ex devotionis affectu, & contrectaverunt manibus ad teſtimonii firmitatem.

Vulnus autem lateris tam ſolicitè occultavit, ut illud nemo poſſet niſi furtim contueri, dum viveret. Unus etenim frater qui ei ſedulè miniſtrare ſolitus erat, cùm piâ cum cautelâ, ut ad excutiendum extraheret tunicam, induxiſſet; attentè reſpiciens vidit plagam: cui etiam tres veloci contactu digitos applicans, tam viſu, quàm tactu, vulneris quantitatem agnovit. Cum ſimili cautelâ vidit etiam frater ille, qui tunc temporis erat Vicarius ejus. Frater verò ſocius mirandæ ſimplicitatis,

dum

dum infirmitatis cauſsâ languentis ſcapulas contrectaret: manu per capitium miſsâ, & caſualiter vulneri ſacro illapsâ, magnum ei dolorem inflixit. Proinde portabat ex tunc femoralia ita facta, ut uſque ad axillas pertingerent, ad vulnus lateris contegendum. Fratres quoque, qui illa lavabant, vel tunicam excutiebant pro tempore, quia inveniebant eam ſanguine rubricatam; indubitanter per evidens ſignum, in cognitionem ſacri vulneris pervenerunt: quod poſtmodum in morte, revelatâ facie, ipſi cum aliis plurimis contemplati ſimul & venerati ſunt.

Eja nunc ſtrenuiſſime miles Chriſti, ipſius fer arma invictiſſimi ducis: quibus munitus & inſignitus, omnes adverſarios ſuperabis. Fer vexillum Regis altiſſimi: ad cujus intuitum omnes pugnatores divini exercitûs animentur. Fer nihilominus ſigillum Summi Pontificis Chriſti: quo verba & facta tua tanquam irreprehenſibilia, & authentica meritò ab omnibus acceptentur. Iam enim propter Stigmata Domini Jeſu, quæ in corpore tuo portas, nemo debet tibi eſſe moleſtus: quin potiùs, quilibet Chriſti ſervus, omni eſſe tenetur affectione devotus. Jam per hæc ſigna certiſſima, non duobus aut tribus teſtibus ad ſufficientiam, ſed quàmplurimis ad ſuperabundantiam comprobata teſtimonia Dei in te, & per te credibilia facta nimis, omne tollunt infidelibus velamen excuſationis: dum credentes in fide ſtabiliunt, ſpei fiduciam ſurſum agunt, & igne charitatis accedunt. Jam verè impleta eſt prima viſio quam vidiſti: videlicet, quòd dux in militiâ Chriſti futurus, armis deberes cæleſtibus, ſignoque Crucis inſignibus decorari. Jam in principio tuæ converſionis, crucifixi viſio compaſſivi dolo-

doloris gladio mentaliter te transfigens : ſed & auditus vocis de cruce, tanquam de throno Chriſti ſublimi, & ſecreto propitiatorio, procedentis, (juxta quod tuo ſacro firmaſti eloquio) vera indubitanter fuiſſe creduntur. Jam in tuæ converſionis progreſſu, & crucem quam vidit frater Silveſter ex ore tuo mirabiliter procedentem; & gladios in crucis modum tua viſcera transfigentes, quos ſacer vidit Pacificus, teque ſecundùm crucis figuram in aëre ſublevatum, cùm de crucis titulo ſanctus prædicabat Antonius, juxtà quod proſpexit Angelicus vir Monaldus : non phantaſticâ viſione, ſed revelatione fuiſſe cælicâ conſpecta, verè creditur, & firmatur. Jam denique circa finem, quòd ſimul tibi oſtenditur, & ſublimis ſimilitudo Seraph, & humilis effigies crucifixi, interiùs te incendens, & exteriùs te conſignans; tanquam alterum Angelum aſcendentem ab ortu ſolis, qui ſignum in te habeas Dei vivi; & prædictis dat firmitatem fidei, & ab eis accipit teſtimonium veritatis. Ecce jam ſeptem apparitionibus crucis Chriſti, in te, & circa te ſecundùm ordinem temporum mirabiliter exhibitis & monſtratis, quaſi ſex gradibus ad iſtam ſeptimam, in quâ finaliter requieſcis, perveniſti. Chriſti namque crux in tuæ converſionis primordio, tam propoſita quàm aſſumta, & dehinc in converſationis progreſſu per vitam probatiſſimam bajulata, in te ipſo continuè, & in exemplum aliis demonſtrata; tantâ certitudinis claritate, oſtendit Evangelicæ perfectionis apicem te finaliter concluſiſſe, ut demonſtrationem hanc Chriſtianæ ſapien-

ſapientiæ, in tuæ carnis pulvere exaratam, nullus vere devotus abjiciat; nullus verè fidelis impugnet; nullus verè humilis parvipendat; cùm ſit verè divinitus expreſſa, & omni acceptione condigna.

De

Digitized by Google

De patientiâ ipſius; & tranſitu mortis.

CAPUT XIV.

CHRISTO jam igitur cruci confixus Franciſcus, tam carne quàm ſpiritu; non ſolùm Seraphico amore ardebat in Deum: verum etiam ſitiebat cum Chriſto crucifixo, multitudinem ſalvandorum. Faciebat proinde, quoniam propter excreſcentes in pedibus clavos, ambulare non poterat, corpus emortuum per civitates & caſtra circumvehi: ut ad crucem Chriſti ferendam ceteros animaret. Fratribus quoque dicebat; *Incipiamus, fratres, ſervire Domino Deo noſtro: quia uſque nunc parum profecimus.* Flagrabat etiam deſiderio magno, ad humilitatis redire primordia, ut leproſis ſicut à principio miniſtraret: corpuſque jam præ labore collapſum, revocaret ad priſtinam ſervitutem. Proponebat Chriſto duce, ſe facturum ingentia: & fatiſcentibus membris, ſpiritu fortis & fervidus, novo ſperabat certamine de hoſte triumphum. Neque enim languor vel de-

ſidia locum habet, ubi amoris ſtimulus ſemper ad majora perurget. Tanta autem in eo carnis ad ſpiritum erat concordia, tanta obedientiæ promptitudo: quòd cùm ille ad omnem niteretur ſanctitatem pertingere; ipſa non ſolùm non repugnaret, ſed præcurrere niteretur.

Ut autem viro Dei cumulus meritorum accreſceret, quæ omnia verè in patientiâ conſumantur: cœpit infirmitatibus multimodis laborare tam graviter, ut vix in eo membrum aliquod remaneret, abſque ingenti paſſionis dolore. Ad hoc tandem, per varias & diuturnas ægritudines deductus eſt, ut conſumptis jam carnibus, quaſi ſola cutis oſſibus cohæreret. Cumque duris corporis angeretur doloribus, illas ſuas anguſtias non pœnarum cenſebat nomine, ſed ſororum. Cùm autem ſemel graviùs ſolito, dolorum urgeretur aculeis, quidam frater ſimplex dixit ad eum: Frater ora Dominum, ut mitiùs tecum agat: manum enim ſuam plus debito, ſuper te gravare videtur. Quo audito, vir ſanctus, cum ejulatu exclamans, ait: Niſi noſcerem in te ſimplicem puritatem, tuum ex nunc abhorrerem conſortium: qui auſus fueris circa me, divina judicia reprehenſibilia judicare. Et licet totus eſſet attritus, gravis prolixitate languoris; projiciens ſe in terram, oſſa debilia duro caſu colliſit. Et deoſculans humum; Gratias, inquit, tibi ago, Domine Deus, de omnibus his doloribus meis: teque, mi Domine, rogo, ut centuplum, ſi tibi placuerit, addas: quia hoc erit mihi acceptiſſimum, ut affligens me dolore, non parcas, cùm tuæ ſanctæ voluntatis adimpletio, ſit mihi conſolatio ſuperplena. Videbatur propterea fratribus, quòd quaſi alterum Job viderent: cui cùm languor creſceret carnis, creſcebat ſimul & vigor mentis.

Ipſe autem obitum ſuum longè ante præſcivit: dieque tranſitûs imminente, dixit fratribus, ſui corporis tabernaculum deponendum in proximo; quemadmodum ſibi fuerat revelatum à Chriſto. Cùm itaque per biennium, ab impreſſione ſacrorum Stigmatum, anno videlicet à ſuâ converſione vigeſimo; multis fuiſſet anguſtiantium infirmitatum probativis tunſionibus conquadratus, tanquam lapis in ſupernæ Hieruſalem ædificio collocandus; & tanquam ductile opus ſub multiplicis tribulationis malleo, ad perfectionem adductus: ad ſanctam Mariam de Portiunculâ ſe portari popoſcit: quatenus ubi acceperat ſpiritum gratiæ, ibi redderet ſpiritum vitæ. Quò cùm fuiſſet perductus, ut veritatis exemplo monſtraret, quòd nihil erat illi commune cum mundo, in illâ infirmitate tam gravi, quæ omnem languorem concluſit, ſuper nudam humum ſe totum nudatum in ſpiritûs fervore proſtravit: quatenus horâ illâ extremâ, in quâ poterat adhuc hoſtis iraſci, nudus luctaretur cum nudo. Decubans ſic in terrâ, ſaccinâ veſte depoſitâ, faciem ſolito more levavit in cælum: & intendens illi gloriæ totus, manu ſiniſtrâ dextri lateris vulnus ne videretur, obtexit. Et ait ad fratres; *Ego quod meum eſt feci: quod veſtrum eſt, Chriſtus edoceat.*

Illacrymantibus autem ſociis Sancti, qui miro fuerant compaſſionis telo percuſſi; unus ex eis, quem vir Dei Guardianum ſuum eſſe dicebat, votum ipſius divinâ inſpiratione cognoſcens, feſtivus ſurrexit; & acceptam cum chordâ & femoralibus tunicam, pauperculo Chriſti obtulit, dicens: Hæc tibi tanquam pauperi commodo, & tu illa ſuſcipias obedientiæ ſanctæ mandato. Gaudet ex hoc vir ſanctus, & jubilat præ lætitiâ cordis: quoniam fidem tenuiſſe

tenuiſſe Dominæ paupertati, uſque in finem ſe vidit: palmasque levans ad cœlum, Chriſtum ſuum magnificat, pro eo quòd exoneratus ab omnibus, liber vadit ad ipſum. Fecerat enim hæc omnia paupertatis zelo, ut nec habitum quidem vellet habere, niſi ab alio commodatum. Voluit certè per omnia Chriſto crucifixo eſſe conformis, qui pauper & dolens, & nudus in cruce pependit. Propter quod, & in principio converſionis ſuæ nudus remanſit coram Antiſtite: & in conſumatione vitæ, nudus voluit de mundo exire: fratribusque ſibi aſſiſtentibus in obedientiâ charitatis injunxit, ut cùm viderent eum jam eſſe defunctum; per tam longum ſpatium, nudum ſuper humum jacere permitterent, quò unius milliarii tractum ſuaviter quis perficere poſſet. O verè Chriſtianiſſimum virum, qui & vivens Chriſto viventi, & moriens morienti, & mortuus mortuo, perfectâ eſſe ſtuduit imitatione conformis, & expreſsâ promeruit ſimilitudine decorari.

Horâ denique ſui tranſitûs propinquante, fecit, fratres omnes exiſtentes in loco ad ſe vocari: & eos conſolatoriis verbis, pro ſuâ morte demulcens, paterno affectu ad divinum eſt hortatus amorem. De patientiâ, & paupertate, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ fide, ſervandis, ſermonem protraxit, ceteris inſtitutis ſanctum Evangelium anteponens. Circumſedentibus verò omnibus fratribus, extendit ſuper eos manus, in modum crucis brachiis cancellatis: (pro eo quòd hoc ſignum ſemper amabat) & omnibus fratribus tam præſentibus quàm abſentibus, in crucifixi virtute ac nomine benedixit. Inſuper & adjecit: Valete filii omnes in timore Domini, & permanete in eo ſemper. Et quoniam futura tentatio & tribulatio appropinquat: felices qui perſeverabunt in his quæ cœperunt.

runt. Ego verò ad Deum propero, cujus gratiæ vos omnes commendo. Suavi hujuſmodi admonitione completâ, juſſit Deo vir cariſſimus, Evangeliorum ſibi codicem apportari: & Evangelium ſecundùm Joannem, quod incipit ab eo loco, *Ante diem feſtum Paſchæ*, ſibi legi popoſcit. Ipſe verò prout potuit, in hujus Pſalmi vocem erupit: *Voce meâ ad Dominum clamavi*, *voce meâ ad Dominum deprecatus ſum*; & ad finem uſque complevit. *Me*, inquit, *expectant juſti*, *donec retribuas mihi*. Tandem cunctis in eum completis myſteriis, animâ illâ ſanctiſſimâ, carne ſolutâ, & in abyſſum divinæ claritatis abſorptâ, beatus vir obdormivit in Domino.

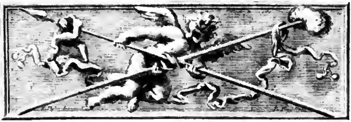
Unus autem ex fratribus & diſcipulis ejus, vidit animam illam beatam ſub ſpecie ſtellæ præfulgidæ, à candidâ ſubuectam nubeculâ, ſuper aquas multas in cælum recto tramite ſurſum ferri: tanquam ſublimis ſanctitatis candore prænitidam, & cæleſtis ſapientiæ ſimul & gratiæ ubertate repletam; quibus vir ſanctus promeruit locum introire lucis & pacis, ubi cum Chriſto ſine fine quieſcit. Miniſter quoque fratrum in terrâ Laboris tunc erat Frater Auguſtinus, vir utique ſanctus & juſtus: qui in horâ ultimâ poſitus, cùm jam diu perdidiſſet loquelam, audientibus qui aſtabant, ſubitò clamavit & dixit: Exſpecta me pater, exſpecta: ecce jam venio tecum. Quærentibus fratribus, & admirantibus multùm, cui ſic loqueretur: audacter reſpondit: Nònne videtis patrem noſtrum Franciſcum, qui vadit ad cælum? Et ſtatim ſancta ipſius anima migrans à carne, Patrem eſt ſequuta ſanctiſſimum.

Epiſcopus Aſſiſinas, ad oratorium S. Michaelis in monte Gargano, tunc temporis peregrinationis cauſſâ perrexerat; cui B. Franciſcus apparens nocte tranſitûs ſui, dixit.

dixit: Ecce relinquo mundum, & vado ad cælum. Mane igitur ſurgens Epiſcopus, ſociis narravit quæ vidit: & Aſſiſium rediens, cùm ſolicitè perquiſiſſet, certitudinaliter comperit, quòd eâ horâ quâ ſibi per viſionem innotuit, beatus Pater ex hoc mundo migravit. Alaudæ aves lucis amicæ, & crepuſculorum tenebras horreſcentes, horâ tranſitûs ſancti viri, cùm jam eſſet noctis ſequuturæ crepuſculum, venerunt in multitudine magnâ ſuper tectum domûs: & diu cum inſolitâ quadam jubilatione rotantes, gloriæ Sancti, qui eas ad divinas laudes invitare ſolitus erat, tam jucundum quàm evidens teſtimonium perhibebant.

Digitized by Google

De canonizatione ipſius, & tranſlatione corporis ſacri.

CAPUT XV.

FRANCISCUS igitur ſervus & amicus Altiſſimi; Ordinis Minorum fratrum inſtitutor & dux, paupertatis profeſſor, patientiæ forma, veritatis præco, ſanctitatis ſpeculum, & totius Evangelicæ perfectionis exemplar: ſupernâ præventus gratiâ, ordinato progreſſu, ab infimis pervenit ad ſumma. Hunc virum mirabilem, utpote paupertate prædivitem, humilitate ſublimem, mortificatione vividum, ſimplicitate prudentem, omnique morum honeſtate conſpicuum: quem in vitâ Dominus mirabiliter effecerat clarum, in morte fecit incomparabiliter clariorem. Beato namque v[illegible]rante à ſeculo, ſpiritus ille ſacer domum æterni[illegible]is in[illegible]ediens, fontiſque vitæ hauſtu plenario glorioſus [illegible], expreſſa quædam in corpore futuræ gloriæ ſigna [illegible]quit: ut caro illa ſanctiſſima, quæ crucifixa cum

vitiis,

vitiis, in novam jam creaturam tranſierat, & paſſionis Chriſti effigiem privilegii ſingularitate præferret, & novitate miraculi reſurrectionis ſpeciem præmonſtraret.

Cernebantur quidem in membris illis felicibus clavi, ex ejus carne virtute divinâ mirifice fabrefacti: ſicque carni eidem innati, quod dum à parte qualibet premerentur, protinus quaſi nervi continui & duri, ad partem oppoſitam reſultabant. Inventa quoque fuit patentiùs, in ipſius corpore, non inflicta humanitûs neque facta, plaga vulneris lateralis, inſtar vulnerati lateris Salvatoris: quod redemptionis & regenerationis humanæ, in ipſo Redemptore noſtro protulit ſacramentum. Erat autem ſimilitudo clavorum nigra quaſi ferrum: vulnus autem lateris rubeum, & ad orbicularitatem quandam carnis contractione reductum, roſa quædam pulcherrima videbatur. Caro verò ipſius reliqua, quæ priùs tam ex infirmitate quàm ex naturâ, ad nigredinem declinabat, candore nimio renitescens, illius ſecundæ ſtolæ pulchritudinem prætendebat. Membra ipſius adeò mollia & tractabilia ſe præbebant palpantibus, ut converſa viderentur in teneritudinem pueriles ætatis, & quibuſdam cernerentur evidentibus ſignis innocentiæ decorata. Cùm igitur in candidiſſimâ carne clavi nigreſcerent; plaga verò lateris, ut vernans roſeus flos ruberet: mirandum non eſt ſi tam formoſa & miraculoſa varietas jucunditatem & admirationem contuentibus ingerebat.

Lacrymabantur filii pro ſubtractione tam amabilis patris: ſed & non modicâ perfundebantur lætitiâ, dum deoſculabantur in eo ſignacula ſummi Regis. Miraculi novitas planctum vertebat in jubilum: & intellectus rapiebat

piebat indaginem in ſtuporem. Erat quippe tam inſolitum, tamque inſigne ſpectaculum contuentibus omnibus, & firmamentum fidei, & incitamentum amoris: audientibus verò admirationis materia, & excitatio deſiderii ad videndum. Audito ſiquidem tranſitu Patris, & famâ diffuſâ miraculi, accelerans populus confluebat ad locum: ut id cernerent oculis carnis, quod à ratione dubium omne repelleret, & affectioni gaudium cumularet.

Admiſſi ſunt igitur Aſſiſinates cives quamplurimi, ad Stigmata illa ſacra contemplanda oculis, & labiis oſculanda. Unus autem ex eis miles, litteratus quidem & prudens, Hieronymus nomine, vir utique famoſus & celeber; cùm de hujuſmodi ſacris ſignis dubitaſſet, eſſetque incredulus, quaſi Thomas: ferventiùs & audaciùs coram fratribus & aliis civibus, movebat clavos; Sanctique manus, pedes, & latus manibus propriis contrectabat: ut dum vulnerum Chriſti veracia illa ſigna palpando contingeret, de ſui & omnium cordibus omne dubietatis vulnus amputaret. Propter quod & ipſe inter alios, hujus veritatis tam certitudinaliter agnitæ, teſtis conſtans poſtmodum effectus eſt, & tactis ſacroſanctis juramento firmavit. Fratres autem & filii, qui vocati fuerant ad tranſitum Patris, cum omni multitudine populorum, noctem illam, in qua almus Chriſti Confeſſor deceſſit, ſic divinis laudibus dedicârunt; ut non defunctorum exſequiæ, ſed Angelorum excubiæ viderentur.

Mane autem facto, turbæ quæ convenerant, acceptis arborum ramis, & cereorum multiplicatis luminibus, cum hymnis & canticis, ſacrum corpus ad civitatem

tatem Aſſiſii detulerunt. Tranſeuntes verò per Eccleſiam S. Damiani, in quâ virgo illa nobilis Clara, nunc glorioſa in cælis, tunc incluſa cum virginibus morabatur; ibique aliquantulum ſubſiſtentes: ſacrum corpus margaritis cæleſtibus inſignitum, videndum & oſculandum ſacris illis virginibus obtulerunt. Pervenientes denique ad civitatem cum jubilo, pretioſum theſaurum quem portabant, in Eccleſiâ ſancti Georgii, cum omni reverentiâ condiderunt. In eo ſiquidem loco, puerulus litteras didicit; ibique poſtmodum prædicavit: poſtremò ibidem locum primum quietis accepit. Tranſiit autem venerabilis Pater ex hujus mundi naufragio, anno Dominicæ Incarnationis milleſimo ducenteſimo vigeſimo ſexto, quarto Nonas Octobris, die ſabbati in ſero, ſepultus in die Dominico.

Cœpit autem vir beatus continuò, divinæ faciei ſuperirradiante reſpectu, magnis & multis coruſcare miraculis: ut ſublimitas ſanctitatis ejus, quæ ipſo vivente in carne, ad morum directionem, per exempla perfectæ juſtitiæ innotuerat mundo: illo jam regnante cum Chriſto, ad omnem fidei firmitatem, per miracula divinæ potentiæ comprobaretur è cælo. Cumque in diverſis orbis partibus, glorioſa ejus miracula, largaque per ipſum impetrata beneficia, plurimos ad Chriſti devotionem accenderent, & ad ipſius ſancti reverentiam incitarent: acclamantibus tam linguis ſermonum, quàm operum; ad aures ſummi Pontificis domini Gregorii Noni, quæ per ſervum ſuum Franciſcum Deus operabatur, magnalia pervenerunt. Sanè cùm idem paſtor Eccleſiæ, non ſolùm ex miraculis auditis poſt mortem; verùm etiam experimentis in vitâ, ipſius oculis viſis, & manibus contrectatis, ſanctitatem

ejus mirabilem, plenâ fide certificatus agnoſceret, ac per hoc, in cælis glorificatum à Domino nullatenus dubitaret: ut Chriſto, cujus erat Vicarius, concorditer ageret, hunc in terris reddere celebrem, tanquam omni veneratione digniſſimum, piâ conſideratione diſpoſuit. Ad omnem quoque certitudinem faciendam orbi terrarum, de glorificatione viri ſanctiſſimi, inventa miracula & conſcripta, & teſtibus idoneis approbata, examinari fecit per illos, qui minus inter Cardinales, favorabiles negotio videbantur. Quibus diligenter diſcuſſis, & ab omnibus approbatis, de fratrum ſuorum, & omnium Prælatorum, qui tunc erant in Curiâ, concordi conſilio & aſſenſu, canonizandum decrevit: venienſque perſonaliter ad civitatem Aſſiſii, anno Dominicæ Incarnationis milleſimo ducenteſimo vigeſimo octavo, decimo ſeptimo Calendas Auguſti, die Dominico: cum maximis, quæ longum foret enarrare, ſolemniis, beatum Patrem cathalogo Sanctorum adſcripſit.

Anno verò Domini milleſimo ducenteſimo trigeſimo; convenientibus fratribus ad Capitulum Generale Aſſiſii celebratum: ad Baſilicam in honorem ipſius conſtructam, corpus illud Domino dedicatum, octavo Calendas Junii translatum eſt. Dum autem ille ſacer tranſportaretur theſaurus, bullâ Regis altiſſimi conſignatus; miracula plurima ille, cujus effigiem præferebat, operari dignatus eſt: ut per odorem ipſius ſalvificum, affectus traheretur fidelium, ad currendum poſt Chriſtum. Erat re verâ condignum, ut quem Deus in vitâ ſibi placentem & dilectum effectum, in paradiſum per contemplationis gratiam tranſtulerat, ut Enoch; & ad cælum in curru igneo per charitatis zelum rapuerat, ut Eliam: ejus jam vernantis,

tis, inter flores illos cælicos plantationis æternæ, oſſa illa felicia de loco ſuo, pullulatione mirificâ redolerent. Porrò ſicut vir iſte beatus, mirandis virtutum ſignis in vitâ claruerat: ſic à die tranſitûs ſui uſque in præſens, per diver[illegible] partes, præclaris miraculorum prodigiis, divina [illegible] potentiâ glorificante coruſcat. Nam cœcis & ſurdis, mutis & claudis, hydropicis & paralyticis, dæmoniacis & leproſis, naufragis & captivis, ipſius meritis remedia conferuntur, omnibuſque morbis, neceſſitatibus, & periculis ſubvenitur. Sed & multis mortuis mirificè per ipſum ſuſcitatis, innoteſcit fidelibus, mirificans ſanctum ſuum magnificentia virtutis Altiſſimi; cui eſt honor & gloria, per infinita ſæcula ſæculorum. Amen.

Miracula aliquot, à S. Franciſco, poſt ejus obitum edita.

CAPUT XVI.

§ I.

De virtute ſacrorum Stigmatum.

AD omnipotentis Dei honorem, & gloriam B. Patris Franciſci, poſt glorificationem ipſius in cælis, aliqua ex approbatis ſcripturus miracula: ab illo præcipuè cenſui ſumendum fore initium, in quo crucis Jeſu virtus oſtenditur, & gloria innovatur. Novus igitur homo Franciſcus, novo & ſtupendo miraculo claruit: cùm ſingulari privilegio, retroactis ſæculis non conceſſo, inſignitus apparuit, ſacris videlicet Stigmatibus decoratus, & configuratus in corpore mortis hujus, corpori Crucifixi. De quo quicquid humanâ linguâ dicatur, minus erit laude condignâ. Totum quidem viri Dei ſtudium, tam publicum quàm privatum, circa

crucem

crucem Domini verſabatur. Et ut crucis ſignaculo, cordi ejus, â principio ſuæ converſionis impreſſo, corpus conſignaret exteriùs in ipsâ ſe cruce recludens, habitum pœnitentiæ ſumſit, crucis imaginem præferentem: quatenus ſicut mens ejus intus, Dominum crucifixum induerat; ſic & corpus ejus indueret arma crucis; & in quo ſigno Deus poteſtates aëreas debellârat, in eodem ſuus exercitus Domino militaret. Sed & à principio temporis, quo crucifixo militare cœperat, diverſa circa eum crucis præfulsêre myſteria: ſicut vitæ ipſius conſideranti decurſum clariùs innoteſcit: qualiter apparitione crucis Dominicæ ſeptiformi, tam cogitatu, quàm affectu & actu, totus fuit in crucifixi effigiem, per ipſius exſtaticum transformatus amorem. Dignè igitur ſummi Regis clementia, ſuis amatoribus ultra omnem æſtimationem hominum condeſcendens, ſuæ crucis vexillum ipſius corpori deferendum impreſſit: ut qui mirando fuerat crucis amore præventus, mirando etiam fieret crucis honore mirificus. Ad hujus ſtupendi miraculi irrefragabilem firmitatem, non ſolùm videntium & palpantium teſtimonia, per omnem modum credibilia: verùm etiam apparitiones mirabiles, & virtutes poſt ipſius obitum coruſcantes, ad omne mentis effugandum nubilum ſuffragantur. Felicis namque recordationis Dominus Gregorius Papa Nonus, (de quo vir ſanctus prophetando prædixerat, quòd ad dignitatem foret Apoſtolicam ſublimandus) antequam crucis ſigniferum cathalogo Sanctorum adſcriberet; ſcrupulum quendam dubitationis in corde gerebat, de vulnere laterali. Nocte verò quadam, (ſicut ipſe felix Antiſtes referebat cum lacrymis) beatus ei Franciſcus, quâdam faciei prætensâ duritiâ, in ſommis apparuit: & hæſitationem cordis ipſius redar-

redarguens, elevavit brachium dexterum, detexit vulnus, phialamque popoſcit ab ipſo, ut ſcaturientem reciperet ſanguinem, qui ex latere defluebat. Obtulit in viſione ſummus Pontifex phialam poſtulatam: quæ uſque ad ſummum, ſanguine profluente de latere videbatur impleri. Ex tunc, ad illud ſacrum miraculum tantâ cœpit devotione affici, & æmulatione fervere; ut nullo modo pati poſſet, quòd aliquis præfulgentia illa ſacra ſigna, ſuperbâ præſumeret impugnatione fuſcare, quin eum ſeverâ increpatione feriret.

Frater quidam, ordine Minor, officio prædicator; virtutis & famæ prærogativâ præpollens, cui firmiter erat de ſanctis Stigmatibus perſuaſum; dum humano ſenſu miraculi hujus apud ſe rationem perquireret, dubitationis cœpit cujuſdam ſcrupulo titillari. Cùm igitur per dies plurimos, ſenſualitate ſumente vigorem, luctamen hujuſmodi pateretur: nocte dormienti S. Franciſcus pedibus lutulentis apparuit: humiliter durus, & patienter iratus. Et quæ ſunt, ait, iſta in te conflictationum certamina? quæ dubitationum ſordes? Vide manus meas & pedes meos. Cumque ille videret manus confixas, lutulentorum pedum ſtigmata non videbat. Remove, inquit, lutum à pedibus meis, & cognoſce loca clavorum. Quos cùm ille apprehendiſſet devotè: lutum ſibi videbatur abſtergere, locaque clavorum manibus contrectare. Continuò ut evigilat, lacrymis irrigatur: & priores affectus quodammodo lutulentos, tam lacrymarum profluvio, quâm publicâ confeſſione deterſit.

In urbe Româ, matrona quædam morum claritate, ac parentum gloriâ nobilis, S. Franciſcum in ſuum elegerat advocatum: ipſius habens depictam imaginem in ſecreto

creto cubiculo, ubi patrem in abſcondito exorabat. Die verò quadam, dum orationi vacaret, conſiderans imaginem Sancti, ſacra illa ſigna Stigmatum non habentem: dolere cœpit non modicum & mirari. Sed non mirum, ſi in picturâ non erat quod pictor omiſerat. Cumque per plures dies, quid cauſſæ foret defectûs hujuſmodi, mente ſolicitâ pertractaret: ecce ſubitò die quadam apparuerunt ſigna illa mirifica in picturâ, ſicut in aliis ipſius ſancti imaginibus pingi ſolent. Tremefacta illa, filiam ſuam Deo devotam advocavit protinus: requirens ſi abſque Stigmatibus uſque tunc imago fuiſſet. Affirmat illa, & jurat olim ſine illis ſacris Stigmatibus extitiſſe, & nunc verè cum ſtigmatibus apparere. Verùm quia mens humana, ſemetipſam frequenter impellit ut cadat, & in dubium revocat veritatem: ſubintrat iterum cor mulieris dubitatio noxia, ne fortè ſic fuiſſet imago à principio conſignata. At Dei virtus, ne primum contemneret miraculum, addidit & ſecundum. Continuò namque diſparentibus ſignis illis, nudata privilegiis imago remanſit: ut perſequens ſignum fieret probatio præcedentis.

In Cathalonia quoque apud Ilerdam, accidit, virum quendam nomine Joannem, B. Franciſco devotum, quodam ſero, per quandam incedere viam, in quâ, pro inferendâ morte latitabant inſidiæ: non quidem ipſi, qui inimicitias non habebat: ſed alteri cuidam, qui videbatur ſimilis ejus; & tunc erat in comitatu ipſius. Exſurgens autem quidam de inſidiis, cùm hoſtem ſuum hunc eſſe putaret, tam lethaliter eum plagis plurimis gladiavit; ut nulla prorſus ſupereſſet ſpes recuperandæ ſalutis. Siquidem primò inflicta percuſſio, humerum cum brachio penè totum abſciderat: & ictus alius ſub mammillâ,

tantam

tantam reliquerat aperturam, ut flatus inde procedens, circà ſex candelas ſimul junctas extingueret. Cùm igitur conſilio medicorum, ipſius impoſſibilis eſſet curatio; pro eo quòd putreſcentibus plagis, ex eis fœtor tam intolerabilis exhalaret, ut etiam ipſa ejus uxor vehementer horreret; nulliſque jam humanis juvari poſſet remediis: convertit ſe ad B. Patris Franciſci patrocinium, quantâ poterat devotione poſcendum; quem inter ipſos ictus, unà cum beatâ Virgine fidentiſſimè invocârat. Et ecce, miſero in lectulo calamitatis ſolitario decubanti, cùm Franciſci nomen, vigilans & ejulans frequentiùs replicaret; aſtitit quidam in habitu fratris Minoris, per feneſtram, ut ei videbatur, ingreſſus: qui vocans eum ex nomine, dixit: Quia fiduciam habuiſti in me, ecce Dominus liberabit te. A quo, cùm æger quis eſſet requireret; Franciſcum ille ſe eſſe reſpondit. Et ſtatim appropians, vulnerum illius ligaturas reſolvit: & eum unguento per omnes plagas, ut videbatur, perunxit. Statim autem ut ſenſit illarum ſacrarum manuum, Stigmatum Salvatoris virtute ſanare valentium, ſuavem contactum: expulsâ putredine, reſtitutâ carne, & vulneribus ſolidatis, reſtitutus eſt integrè priſtinæ ſoſpitati: quo facto beatus Pater abſceſſit, Et ipſe ſentiens ſe ſanatum, & in vocem divinæ laudis, & B. Franciſci lætanter erumpens, vocavit uxorem. At illa celeriùs currens, & ſtare jam videns quem ſepeliendum credebat in craſtino; cùm eſſet ſtupore vehementi perterrita: viciniam totam clamore complevit. Accurrentes autem ſui, cùm illum niterentur, tanquam phreneticum in lecto reponere, & ille è contrà renitens aſſereret, & oſtenderet ſe ſanatum; tanto ſunt ſtupore attoniti, ut quaſi ſine mente omnes effecti, phantaſticum

eſſe

eſſe crederent quod videbant: quia quem paulo antè conſpexerant plagis atrociſſimis laniatum, & totum jam marcidum; plenâ cernebant incolumitate jucundum. Ad quos ille qui factus fuerat ſanus: Nolite timere, inquit, nolite credere inane quod cernitis: quia S. Franciſcus modò à loco receſſit, & illarum ſacrarum manuum tactu, me integrè ab omni plagâ curavit. Crebreſcente tandem hujus famâ miraculi, accelerat populus omnis: & videntes in tam aperto prodigio, Stigmatum beati Franciſci virtutem, admiratione ſimul & gaudio replebantur; Chriſtique ſigniferum magnis laudum præconiis extollebant. Dignè quidem beatus Pater, carne jam mortuus, & vivens cum Chriſto, præſentiæ ſuæ oſtenſione mirabili, & manuum ſacrarum palpatione ſuavi, vulnerato lethaliter viro ſanitatem conceſſit: cùm illius etiam in ſe Stigmata tulerit, qui miſericorditer moriens, & mirabiliter ſurgens, vulneratum genus humanum, & ſemiviuum relictum, plagarum ſuarum virtute ſanavit.

Apud Potentiam Apuliæ civitatem, erat quidam clericus Rogerus nomine, vir honorabilis, & Eccleſiæ majoris Canonicus. Hic cùm infirmitate quaſſatus, die quâdam Eccleſiam oraturus intraſſet, in quâ erat imago beati Franciſci depicta, glorioſa Stigmata repræſentans: cœpit de illius ſublimitate miraculi, tanquam de re omnino inſolitâ & impoſſibili, dubitare. Subitò igitur, dum mente plagatus interiùs cogitaret inania: in palmâ ſiniſtræ manûs ſub chirothecâ, graviter ſe ſenſit eſſe percuſſum, ſonitum audiens percuſſuræ, velut cùm ſpiculum proſilit de baliſtâ; moxque tam vulnere ſauciatus, quàm ſonitu ſtupefactus; chirothecam de manu traxit: ut viſu digno-

ſceret, quod tactu perceperat & auditu. Cumque nulla fuiſſet priùs in palmâ percuſſio, conſpexit in medio manûs plagam, quaſi ſagittæ percuſſione inflictam: ex quâ, tanta vis procedebat ardoris, ut videretur ex illo deficere. Mirabile dictu! Nullum in chirotheca veſtigium apparebat: ut latenti plagæ cordis, latenter inflicti pœna vulneris reſponderet. Clamat exinde per duos dies, & rugit, dolore graviſſimo ſtimulatus: & increduli cordis velamen explicat univerſis. Credere ſe veraciter, ſacra Stigmata in ſancto fuiſſe Franciſco fatetur, & jurat: conteſtans omnis dubitationis abſceſſiſſe phantaſmata. Orat ſuppliciter Sanctum Dei, per ſacra ſibi Stigmata ſubvenire: & multas cordis preces multo impinguat profluvio lacrymarum. Mirum certè! Incredulitate projectâ ſanationem mentis, ſanatio ſequitur corporalis. Omnis quieſcit dolor, frigeſcit ardor, nullum remanet veſtigium percuſſuræ. Sicque factum eſt, ut latens mentis infirmitas, per patens carnis cauterium, ſupernâ providente clementiâ, curaretur: menteque ſanatâ, & ipſa caro pariter ſanaretur. Fit homo humilis Deo, devotus Sancto, & fratrum Ordini perpetuâ familiaritate ſubjectus. Hujus rei tam ſolemne miraculum, juramentis firmatum fuit: & literis ſigilli Epiſcopi munimine roboratis, ipſius ad nos notitia delata pervênit. De ſacris ergo Stigmatibus, nullus ſit ambiguitati locus; nullius in hoc, quia Deus bonus eſt, nequam ſit oculus quaſi hujuſmodi doni largitio ſempiternæ bonitati non congruat. Si enim illo amore Seraphico, multa membra capiti cohærerent Chriſto, ut & in bello ſimili armaturâ invenirentur condigna; & in regno ad ſimilem forent gloriam ſubvehenda: nullus hoc ſanæ mentis, niſi ad Chriſti gloriam diceret pertinere.

§. 2. *De*

§. 2. *De Mortuis ſuſcitatis*.

In caſtro montis Marani prope Beneventum, mulier quædam S. Franciſco peculiari devotione cohærens, viam univerſæ carnis intravit. Convenientibus autem clericis nocte, ad exſequias, & vigilias cum pſalteriis decantandas: ſubitò, cunctis cernentibus, erexit ſe mulier ſuper lectum; & unum de aſtantibus Sacerdotem, patrinum videlicet ſuum, advocavit, dicens: Volo confiteri, pater. Ego enim mortua, duro eram carceri mancipanda: quoniam peccatum quod tibi pandam, necdum confeſſa fueram. Sed orante, inquit, pro me S. Franciſco, cui dum viverem, devotâ mente ſervivi; redire nunc ad corpus indultum eſt mihi: ut, illo revelato peccato, ſempiternam promerear vitam. Et ecce vobis videntibus, poſtquam illud dixero, ad promiſſam requiem properabo. Trementer ergo Sacerdoti trementi confeſſa, poſt abſolutionem receptam, quietè ſe in lecto collegit, & in Domino feliciter obdormivit.

In caſtro Pamarco, in montanis Apuliæ poſito, patri & matri unica erat filia, in tenerâ ætate, tenerè prædilecta. Quâ, infirmitate gravi ad mortem perductâ; parentes ejus ſucceſſionem aliam non ſperantes, ſe in illâ, quaſi mortuos reputabant. Convenientibus ergo conſanguineis, & amicis, ad flebile nimis funus; jacebat mater infelix, ineffabilibus completa doloribus, & abſorpta ſupremâ triſtitiâ, de his quæ fiebant, nihil penitus advertebat. Interim S. Franciſcus, uno tantùm ſocio comitatus apparens, deſolatam viſitare dignatus eſt feminam, quam ſibi ſenſerat eſſe devotam: & piis eam affatus allo-

quiis : Noli flere, inquit : nam lucernæ tuæ lumen, quod deploras extinctum, meâ tibi eſt interceſſione reddendum. Surrexit continuò mulier ; & quæ ſibi dixerat Sanctus, omnibus manifeſtans, non permiſit extinctum corpus efferri : ſed cum magnâ fide S. Franciſci nomen invocans, & mortuam filiam apprehendens, vivam & incolumem cunctis videntibus & mirantibus allevavit.

Cùm fratres de Noceriâ, peterent quoddam plauſtrum, à quodam viro Petro nomine, quo aliquantulum indigebant ; ſtultè reſpondit eis, pro petito ſubſidio irrogando convitium : & pro eleemoſynâ ad honorem ſancti poſtulatâ Franciſci,in nomen ipſius blaſphemiam jaculando. Pœnituit hominem ſtatim inſipientiæ ſuæ, divino ſuper eum irruente pavore ; ne fortè ultio Domini ſequeretur ; ſicut & fuit protinus ſubſequuta. Nam infirmatus continuò primogenitus ejus, parvo elapſo ſpatio, ſpiritum exhalavit. Volutabatur per humum pater infelix ; & ſanctum Dei Franciſcum invocare non ceſſans, cum lacrymis exclàmabat : Ego ſum qui peccavi, ego qui iniquè locutus ſum : me in perſonâ propriâ flagellàre debuiſti. Redde, ſancte, jam pœnitenti, quod abſtuliſti impiè blaſphemanti.Tibi me reddo,tuis me obſequiis ſemper expono : nam & devotum ſacrificium laudis, pro tui honore nominis, ſemper offeram Chriſto. Mira res ! Ad hæc verba ſurrexit puer;& planctum prohibens,ſe morientem eductum de corpore,per B.Franciſcum deductum aſſeruit, & reductum.

Cujuſdam Urbis Romæ Notarii puerulus vix ſeptennis, matrem ad Eccleſiam S. Marci euntem, puerili more ſequi deſiderans, dum remanere domi compelleretur à matre, per feneſtram palatii ſe projecit : & ultimâ

quaſ-

quaſſatione colliſus continuò exſpiravit. Mater verò, quæ nondum longè diſceſſerat, ad ſonitum corruentis, præcipitium pignoris ſuſpicata, celeriter rediit: filiumque reperiens tam miſerabili caſu repentè ſubtractum, protinus ſibi ipſi manus injecit ultrices, ac doloroſis clamoribus totam excitavit viciniam ad lamentum. Frater verò quidam nomine Raho, de Ordine Minorum, illuc ſe ad prædicandum conferens, propinquavit ad puerum: & fide plenus ait ad patrem: Crediſne ſanctum Dei Franciſcum, poſſe filium tuum à mortuis ſuſcitare, propter amorem quem ſemper ad Chriſtum habuit, pro reddendâ vitâ hominibus crucifixum? Quo reſpondente, ſe firmiter credere, & fideliter confiteri; ſervumque Sancti in perpetuum ſe eſſe futurum, ſi tantum à Deo munus per ipſius merita recipere mereretur: proſtravit ſe frater ille cum fratre ſocio in oratione, ceteros qui aderant excitans ad orandum. Quo facto cœpit puer aliquantulum oſcitare; & apertis oculis, brachiiſque elevatis, ſeipſum erexit: & ſtatim coram omnibus ambulavit incolumis, per mirandam ſancti virtutem, vitæ ſimul redditus & ſaluti.

In civitate Capuæ, dum puer quidam ſuper ripam Vulturni fluminis, cum pluribus jocaretur, incautus cecidit in profundum: quem fluminis impetus celeriter vorans, ſub ſabulo mortuum ſepelivit. Proclamantibus autem pueris, qui cum eo luſerant circa flumen: populoſa illuc multitudo convenit. Cumque univerſus populus ſuppliciter & devotè beati Franciſci merita invocaret; ut devotorum ſibi parentum fidem aſpiciens, prolem à mortis periculo dignaretur eripere: natator quidam procul aſtans, clamoribus auditis, acceſſit; & poſt diutinam inquiſitionem, invocato tandem Beati Franciſci ſubſidio,

locum

locum invenit, in quo limus in modum ſepulchri, pueri cadaver obtexerat; quem effodiens, & extrà deportans, dolens defunctum inſpexit. Licet autem populus qui aſtabat, videret juvenem mortuum: nihilominus tamen flens, & ejulans proclamabat; Sancte Franciſce, redde puerum patri ſuo. Sed & Judæi qui venerant, naturali pietate commoti, dicebant; Sancte Franciſce, redde puerum patri ſuo. Subitò puer, lætantibus & mirantibus cunctis, exſurgens incolumis, duci ſe ad Eccleſiam B. Franciſci ſuppliciter poſtulavit: ut gratias illi devotus exolveret, cujus ſe noverat virtute mirabiliter ſuſcitatum.

In civitate Sueſsá, in vico qui ad columnas dicitur, repentè quædam corruens domus, unum abſorbuit juvenem, & ſubitò interemit. Viri autem & mulieres ruinæ ſonitu excitati, undique accurrentes, elevaverunt hinc inde ligna & lapides: & miſeræ matri mortuum filium reddiderunt. Illa verò amariſſimis repleta ſingultibus, ſicut poterat, doloroſis vocibus exclamabat: Sancte Franciſce, Sancte Franciſce, redde mihi filium meum. Non ſolùm autem illa, ſed & omnes qui aderant, B. Patris præſidium flagitabant. Sed cùm non eſſet neque vox, neque ſenſus; cadaver poſuerunt in lectulo: & ad ſepeliendum ipſum diem craſtinum expectabant. Mater verò fiduciam habens in Domino, per merita ſancti ejus, votum emiſit, novâ ſe ſindone B. Franciſci operturam altare, ſi filium ſuum revocaret ád vitam. Et ecce circa horam noctis mediam, cœpit juvenis oſcitare: & caleſcentibus membris, vivus exſurgens & ſanus, in laudis verba prorumpit. Sed & Clerum qui convenerat, & populum univerſum excitavit ad laudes & gratias Deo & B. Franciſco cum mentis lætitiâ perſolvendas. Juve-

Juvenis quidam Gerlandinus nomine, de Raguſâ oriundus, vindemiarum tempore ad vineas exiens, cùm in vaſe vinario, ut utres impleret; ſub torculari ſe mitteret: repentè prægrandes lapides, motis in ſe lignorum ſtruibus, caput ipſius lethali percuſſione quaſſarunt. Feſtinavit continuò pater ad filium, & deſperans obrutum non adjuvit: ſed eum ſub onere, ſicut corruit, ſic reliquit. Accurrerunt expeditiùs vinitores, magni clamoris vocem lugubrem audientes: multoque cum patre pueri, dolore completi, extraxerunt juvenem jam mortuum à ruinâ: Pater verò ipſius Jeſu pedibus provolutus, humiliter precabatur; ut filium ſuum unicum per S. Franciſci merita, cujus tunc imminebat ſolemnitas, ſibi reddere dignaretur. Ingeminabat preces, vovebat officia pietatis: & ſancti Viri corpus ſe viſitaturum cum filio, ſi ſuſcitaretur à mortuis, repromiſit. Mirum certè! Continuò puer qui toto fuerat corpore conquaſſatus, reſtitutus vitæ & integræ ſoſpitati, gaudens coram omnibus exſurrexit: plangentes objurgans, & S. Franciſci ſuffragiis vitæ ſe redditum aſſeverans.

Quendam alium mortuum in Alemaniâ, ſuſcitavit; de quo Dominus Papa Gregorius, tempore tranſlationis ipſius Sancti, fratres omnes qui ad tranſlationem & Capitulum convenerant, per Apoſtolicas literas, certos reddidit & gaudentes. Miraculi hujus ſeriem, quia ignoravi, non ſcripſi: credens Papale teſtimonium omnis aſſertionis excellere inſtrumentum.

§. 3. *De his quos à mortis periculo liberavit.*

In confinibus Urbis, Vir quidam nobilis Rodulphus nomine; cum Deo devotâ uxore, fratres Minores ſuo rece-

recepit hoſpitio: tam hoſpitalitatis gratiâ, quàm B. Franciſci reverentiâ, & amore. Nocte verò illâ, in ſummitate turris, dormiens cuſtos caſtri, cùm jaceret ſuper ſtruem lignorum, in ipsâ muri poſitorum crepidine: ipſorum ſolutâ compage, in tectum palatii corruit, & exinde ſuper terram. Excitatâ ad ſonitum casûs totâ familiâ, & cuſtodis intellectâ ruinâ; dominus caſtri & domina, cum fratribus accurrerunt. Is verò qui ab alto corruerat, abſorptus fuerat tam profundo ſopore, ut nec ad caſum evigilaret iteratæ ruinæ, nec ad ſtrepitum accurrentis familiæ cum clamore. Trahentium tandem, & impellentium manibus excitatus, conqueri cœpit quòd dulci fuiſſet quiete privatus: inter beati Franciſci brachia, ſuaviter aſſerens ſe dormiſſe. Cùm verò de caſu proprio doceretur ab aliis, & in imo ſe videret, qui in alto jacuerat: ſtupens eſſe factum quod fieri non perceperat, pœnitentiam ſe facturum ob reverentiam Dei, & beati Franciſci, coram omnibus repromiſit.

In caſtro Pophis, quod in Campaniâ poſitum eſt, Sacerdos quidam Thomas nomine, acceſſit ad reparandum Eccleſiæ molendinum. Deambulans autem incautè circa extrema canalis, quo gurges profundus copioſo defluebat influxu: ſubito caſu caviloſo ligno intruſus eſt, cujus impulſu volvitur molendinum. Cùm igitur conſertus jaceret in ligno, & ſuper os ipſius, quia ſupinus erat, aquarum impetus inundaret: corde tamen, quia linguâ non poterat, S. Franciſcum flebiliter invocabat. Per magnum verò ſpatium ſic illo jacente: ac de vitâ ipſius jam penitus ſociis deſperatis, in contrariam partem molam cum violentiâ revolverunt; & ſic ejectus Sacerdos, palpitans volutaba-

lutabatur in aquæ meatu. Et ecce quidam frater Minor, indutus tunicâ candidâ, & fune ſuccinctus, cum magnâ ſuavitate arreptum per brachium, extra flumen eduxit, dicens: Ego ſum Franciſcus, quem invocaſti. Ille verò ſic liberatus nimis obſtupuit: volenſque pedum ipſius oſculari veſtigia, huc atque illuc anxius diſcurrebat, quærens à ſociis: Ubi eſt ille? Quò abjit ſanctus? Quâ viâ diſceſſit? Viri autem illi tremefacti, proni ceciderunt in terram, ſublimis Dei glorioſa extollentes magnalia, & virtuoſa merita humilis ſervi ejus.

Juvenes quidam de Burgo Celani, pro metendis herbis exierant ad campeſtria quædam, in quibus vetus latebat puteus, herbis in ſummo ore virentibus obumbratus; qui quaſi per paſſus quatuor, aquarum altitudinem continebat. Segregatim igitur per campum diſcurrentibus pueris; unus ex improviſo decurrit in puteum. Abſorbente autem profundâ foveâ corpus: Spiritus mentis ſurſum recurrebat ad beati Franciſci ſuffragium, clamans in ipſo lapſu fideliter & fidenter; Sancte Franciſce adjuva me. Ceteri huc atque illuc ſe vertentes, dum puer alius non comparêret, clamore, circuitu, & lacrymis requirebant eundem. Comperto tandem quòd in puteum cecidiſſet: feſtinanter cum gemitibus redierunt ad Burgum, indicantes eventum, expoſcentes auxilium. Redeuntibus autem illis, cum multâ hominum turbâ, demiſſus unus per funem in puteum, puerum reſpexit in aquarum ſuperficie reſidentem, nihil paſſum penitus læſionis. Extractus verò de puteo puer, dixit omnibus qui aſtabant; Quando ſubitò cecidi, B. Franciſci patrocinium invocavi: Qui corruenti mihi, ſtatim præſentialiter affuit, & manum porrigens, leviter apprehendit; nec unquam

V deſe-

deſeruit, donec unâ vobiſcum puteo me eduxit.

In Eccleſiâ beati Franciſci apud Aſſiſium, dum præſente Romanâ Curiâ prædicaret Dominus Epiſcopus Hoſtienſis, qui poſtmodum Summus Pontifex extitit Alexander: quidam lapis ponderoſus & magnus, incautè ſuper pulpitum excelſum & lapideum derelictus, præ nimietate preſſuræ impulſus, ſuper caput cujuſdam cecidit mulieris. Exiſtimantes igitur circumſtantes, perfectè ipſam jam mortuam, & caput ejus totaliter conquaſſatum: cooperuerunt eam pallio, quo erat amicta, ut ſermone finito, educeretur extra Eccleſiam lugubre funus. Ipſa verò ſe beato Franciſco, ante cujus jacebat altare, fideliter commendavit. Et ecce, prædicatione finitâ, mulier coram omnibus adeò ſurrexit incolumis, ut nullius in eâ læſionis veſtigium appareret. Sed & quod eſt ampliùs admirandum: cùm per longa tempora uſque ad horam illam, dolorem capitis quaſi continuum habuiſſet, plenè fuit ex tunc, ab omni morbi moleſtiâ liberata, ſicut ipſa poſtmodum teſtabatur.

Apud Cornetum, cùm in loco fratrum, ad fuſionem campanæ, viri quidam conveniſſent devoti: puerulus quidam octennis, Bartholomæus nomine, xenium quoddam fratribus laborantibus apportavit. Et ecce ſubitò ventus vehemens, concuſſâ domo, oſtium portæ grave quidem & magnum, ſuper ipſum puerulum ita valido projecit impulſu;ut quem tam ingens pondus oppreſſerat, lethali crederetur colliſione quaſſatus. Sic enim totaliter jacebat tumulatus ſub pondere, ut nihil exteriùs appareret. Accurrerunt omnes qui aderant, beati Franciſci virtuoſam dexteram invocantes. Sed & pater ipſius, qui rigeſcentibus membris,ſe movere non poterat præ dolore,

lore, votis & voce, ſancto Franciſco filium offerebat. Levatum eſt denique funeſtum pondus deſuper puerum. Et ecce quem credebant mortuum, quaſi ſuſcitatus à ſomno, lætus apparuit; nullam in ſe prorſus præferens læſionem. Igitur cùm quatuordecim eſſet annorum, factus eſt frater Minor, vir poſtea litteratus, & famoſus in Ordine prædicator.

Homines de Lentino, lapidem prægrandem abſciderunt de monte, qui ſuperponendus erat altari cujuſdam Eccleſiæ B. Franciſci, in proximo conſecrandæ. Cùm autem ferè quadraginta homines, lapidem illum ſuperponere vehiculo niterentur: repetitis ſæpius viribus, ſuper quendam hominem lapis ille cecidit, & in modum ſepulchri obtexit. Sed cùm mente confuſi, quid facerent ignorarent: major pars hominum deſperata diſceſſit. Porrò viri decem, qui remanſerant, lugubri voce ſanctum invocantes Franciſcum, ne in ſuo ſervitio, ſic horrendè mori hominem pateretur: reſumpto tandem corde, tantâ facilitate lapidem amoverunt, ut nullus dubitaret virtutem adfuiſſe Franciſci. Surrexit homo incolumis in omnibus membris; inſuper & lumen recuperavit limpidum oculorum, quod priùs habuerat obſcuratum: ut ſic omnibus daretur intelligi, quàm in rebus deſperatis, B. Franciſci merita, validæ ſint virtutis.

Simile quiddam accidit, apud ſanctum Severinum in Marchiâ de Anconâ. Dum enim lapis prægrandis de Conſtantinopoli adportatus, ad baſilicam beati Franciſci, multorum viribus traheretur, rapido lapſu eſt ſuper quendam trahentium devolutus. Cumque ille non ſolùm crederetur defunctus, ſed etiam totaliter comminutus: aſſi-

ſtente ſibi beato Franciſco, & lapidem ſublevante, abſque omni læſione ſanus & incolumis, lapidis projecto pondere, proſilivit.

Bartholomæus Cajetanus civis, cùm ad conſtructionem cujuſdam Eccleſiæ B. Franciſci, non modicum deſudaret: ruente trabe quadam infirmiter poſitâ, ejuſque opprimente cervicem, fuit graviter conquaſſatus. Ipſe verò mortem ſibi ſentiens imminentem, uti erat vir fidelis & pius, à quodam fratre viaticum poſtulavit. Quod frater ille tam celeriter afferre non valens, quia mori ſubitò credebatur, B. Auguſtini verbum protulit, dicens ei: *Crede & manducaſti*. Sequenti verò nocte, beatus Franciſcus cum undecim fratribus illi apparuit: & inter ubera portans agniculum, ad lectum ejus acceſſit: vocavitque illum ex nomine, dicens: Bartholomæe, noli timere: quia non prævalebit adverſus te inimicus, qui te in meo ſervitio voluit impedire. Hic eſt agnus, quem tibi dari petebas, quem & propter bonum deſiderium ſuſcepiſti, cujus etiam virtute conſequeris utriuſque hominis ſoſpitatem. Et ſic per vulnera manum ducens, ad opus quod cœperat, eum redire præcepit. Qui valde mane conſurgens, & iis qui eum ſemineccem reliquerant, incolumis & lætus apparens, admirationem intulit & ſtuporem: ſed & ipſorum mentes, ad B. Patris reverentiam, & amorem, tam exemplo ſui, quàm Sancti miraculo excitavit.

Quidam de caſtro Ceperani, nomine Nicolaus, in manus inimicorum crudelium incidit die quadam: qui crudelitate ferali, vulneribus eum ſuper vulnera concidentes uſque adeò ſuper miſerum ſævierunt, donec vel extinctum crederent, vel protinus extinguendum. Clamaverat autem Nicolaus prædictus, cùm

primos

primos ictus exciperet, altâ voce; Sancte Franciſce adjuva me. Hanc vocem à remotis audierunt quam plurimi, licet auxilium ferre non poſſent. Deportatus tandem domum, totus ſuo ſanguine volutatus, fiducialiter aſſerebat, ſe mortem ex illis vulneribus non viſurum, nec etiam ſe tunc ſentire dolores: quoniam ſanctus Franciſcus ſibi ſuccurrerat, & ut pœnitentiam ageret à Domino impetravit; quod & ſequens confirmavit eventus. Nam lotus à ſanguine, continuò contra humanam ſpem, extitit liberatus.

Filius cujuſdam nobilis, in caſtro ſancti Geminiani, valido languore detentus, omnique ulteriùs deſperatus ſalute, ad extremum uſque perductus eſt. Rivus etenim ſanguinis, ab oculis ejus emanabat, ſicut ex venâ brachii aſſolet ebullire; ceteriſque propinquæ mortis veris indiciis, in reliquo corpore apparentibus, judicabatur pro mortuo. Sed & præ debilitate ſpiritûs & virtutis, ſensûs & motûs uſu privatus, viſus eſt penitus emigraſſe. Congregatis autem ex more ad planctum parentibus, & amicis, ac de ſolâ agentibus ſepulturâ, pater ipſius fiduciam habens in Domino, concito greſſu ad Eccleſiam cucurrit B. Franciſci, quæ in eodem erat caſtro conſtructa; & cingulo ſuſpenſo ad guttur cum omni humilitate ſe proſtravit in terram; ſicque vota vovens, & multiplicans preces, ſuſpiriis & gemitibus meruit apud Chriſtum, ſanctum Franciſcum habere patronum. Reverſus itaque ſtatim pater ad filium, & ſanitati reſtitutum inveniens, luctum in gaudium commutavit.

Simile quiddam, meritis Sancti, operatus eſt Dominus, circa puellam quandam in Cathaloniâ, de villâ nomine Thamarit; & circa aliam de Anconâ: quæ cùm eſſent

præ

præ nimietate ægritudinis, in ultimo ſpiritu conſtitutæ, beatus Franciſcus fideliter à parentibus invocatus, perfectæ continuò reſtituit ſanitati.

Clericus quidam de Vico albo, nomine Matthæus, veneno mortifero bibito, in tantum fuit gravatus, quòd loqui aliquo modo non valens, ſolùm finalem exitum exſpectabat. Sacerdos quidam, ut ſibi confiteretur, admonuit; & verbum unum ab eo extorquere, non valuit. Ipſe vero in corde ſuo humiliter Chriſtum orabat; ut per beati Franciſci merita, à mortis eum faucibus eripere dignaretur. Moxque ut confortatus à Domino, beati Franciſci nomen fideli devotione depromſit: teſtibus qui aderant, veneno evomito, liberatori ſuo gratias egit.

§. 4. *De liberatis à naufragio.*

In magno maris periculo poſiti quidam Nautæ; cùm milliaria decem à portu Barulitano diſtarent, ingraveſcente nimium tempeſtate: jam de vitâ dubii anchoras ſubmiſerunt. Verùm ſpiritu procellarum mari ferventiùs tumeſcente: fractis funibus, & relictis anchoris, incerto & inæquali curſu per æquora vagabantur. Tandem nutu divino mari placato, ad reſumendas anchoras, quarum funes ſuperiùs enatabant, toto ſe conamine paraverunt. Cumque id perficere propriis viribus non valerent, plurimorum ſanctorum invocato ſubſidio, multiſque jam ſudoribus liqueſcentes, nec unam per totam diem reſumere potuerunt. Aderat autem nauta quidam Perfectus nomine, ſed moribus imperfectus: qui cum irriſione quadam dixit ad ſocios: Ecce ſanctorum omnium invocaſtis auxilium; & (ut videtis) nullus eſt qui ſuccurrat. Invocemus

iſtum

iſtum Franciſcum, qui novellus eſt ſanctus: ſi quo modo in mare ſe mergat, & anchoras perditas reddat. Conſenſerunt ceteri non irriſoriè, ſed veraciter ſuaſioni Perfecti: & ipſius objurgantes irriſorium verbum, firmaverunt cum ſancto ſpontaneum votum. Statimque in momento, ſine aliquo adminiculo, nataverunt anchoræ ſuper aquas, quaſi ferri natura verſa foret in ligneam levitatem.

Peregrinus quidam inualidus corpore, propter febris peracutæ ſymptomata, quam fuerat antè perpeſſus: navi quadam ſubvectus, de ultramarinis partibus veniebat. Ferebatur autem ipſe ad beatum Franciſcum, præcipuo devotionis affectu, & eum ſibi apud cæleſtem Regem elegerat advocatum. Cùm igitur necdum perfectè liber à morbo, ſitis anguſtiaretur ardoribus: deficiente jam aquâ, cœpit altâ voce clamare: Ite fidenter, haurite poculum mihi: quia B. Franciſcus vaſculum meum aquâ replevit. Mirum certè! Invenerunt vas aquâ repletum, quod fuerat antè vacuum derelictum. Alio verò die, cùm tempeſtate ſubortâ operiretur navis fluctibus, & procellis quateretur pervalidis, ita ut jam naufragium timerent: cœpit idem infirmus ſubito clamore vociferari per navem: Surgite omnes, inquit, & B. Franciſco venienti occurrite: ecce ad ſalvandum nos adeſt. Sicque cum voce magnâ & lacrymis, in faciem procidens adoravit. Statim ad ſancti viſionem, omnem ſoſpitatem reſumpſit infirmus, & maris fuit tranquillitas ſubſecuta.

Frater Jacobus Reatinus, cùm in naviculâ parvâ, fluvium quendam cum aliis fratribus pertranſiret, ſociis primò ſuper ripam poſitis, poſtremò ſe ad exitum præparabat. Sed modico illo ligno, per infortunium revoluto,

recto-

rectore natante, frater merſus eſt in profundum. Invocabant fratres extra poſiti, affectuoſis precibus beatum Franciſcum: & ut filio ſuccurreret, lacrymoſis gemitibus ſupplicabant. Submerſus autem frater, de ventre gurgitis nimis immenſi, cum ore non poſſet, corde clamabat, ut poterat, implorans pii patris ſubſidium. Et ecce, auxiliante ſibi beati Patris præſentiâ, per profundum ſicut per aridam ambulabat: & demerſam naviculam capiens, cum eâ pervenit ad litus. Mirabile dictu! Veſtimenta ejus madidata non ſunt, nec aquæ gutta proximavit ad tunicam.

Frater Bonaventura nomine, cum duobus viris per lacum quendam navigans, confractâ ex parte naviculâ, propter aquæ influentis impetum, demerſus eſt cum navi & Sociis in profundum. Cùm autem de lacu miſeriæ, miſericordem Patrem Franciſcum invocarent, cum multâ fiduciâ: ſupernatavit ſubitò aquâ plena navicula. Et cum eis, Sancto præbente ducatum, ſalubriter pervenit ad portum. Sic & quidam frater de Eſculo ſubmerſus in flumine, S. Franciſci meritis extitit liberatus. Sed & in Lacu Reatino, cùm quidam viri & mulieres, in conſimili eſſent periculo conſtituti, ad invocationem nominis S. Franciſci, de aquarum multarum periculoſo naufragio, ſalubriter evaſerunt.

Quidam nautæ Anconitani, periculosâ tempeſtate jactati, ſubmerſionis periculum jam videbant. Cumque ſic deſperati de vitâ, S. Franciſcum ſuppliciter invocarent, lumen in mari magnum apparuit: & cum ipſo lumine tranquillitas conceſſa divinitùs, ac ſi beatus vir ſuâ mirandâ virtute, & ventis imperare poſſet & mari. Quantis autem miraculorum prodigiis, beatus hic Pater

in mari

in mari claruerit, & clareſcat; quoties ibidem opem tulerit deſperatis; nullatenus credo poſſibile per ſingula enarrare. Nec mirum, ſi jam regnanti in cælis collatum eſt imperium ſuper aquas: cui & in hac mortalitate degenti, omnis corporea creatura, ad ſuam refigurata originem, mirabiliter ſerviebat.

§. 5. *De liberatis à vinculis & carceribus.*

In Romaniâ, Græcum quendam cujuſdam domini ſervientem, contigit de furto fallaciter accuſari: quem dominus Terræ in alto carcere mandavit includi, & graviter vinculari. Domina verò domûs miſerta ſervi, quem indubitanter credebat à culpâ ſibi impoſitâ innocentem; pro liberatione ipſius apud virum precibus inſiſtebat devotis. Verùm non acquieſcente viri ſui duritiâ obſtinatâ: recurrit domina ſupplex ad S. Franciſcum, & ejus pietati voto commendavit inſontem. Protinus adfuit miſerorum adjutor, & virum in carcere poſitum miſericorditer viſitavit. Solvit vincula, carcerem fregit, innocentem manibus apprehenſum, foras eduxit, & ait: Ego ſum ille, cui domina tua te devotè commiſit. Cumque ille timore magno corriperetur, & pro deſcenſu altiſſimæ rupis voraginem circuiret: ſubitò liberatoris ſui virtute inveniens ſe in plano, rediit ad dominam ſuam. Relatâque per ordinem miraculi veritate, devotam dominam, ad Chriſti amorem & reverentiam ſervi ejus Franciſci, ferventiùs inflammavit.

In Maſsâ S. Petri, cuidam militi debebat pecuniæ quantitatem pauperculus quidam. Cumque præ inopiâ facultas non ſuppeteret perſolvendi: captus debitor à milite repetente; miſereri ſibi orabat ſuppliciter, dilatio-

nem quærens amore beati Franciſci. Sprevit ſuperbus miles preces oblatas, & ſancti amorem, velut inane quid, inaniter vilipendit. Nam cervicosè reſpondens: Tali te, ait, loco recludam, & tali retrudam carcere, quòd nec Franciſcus, nec aliquis te poterit adjuvare: Tentavit quod dixit. Carcerem adinvênit obſcurum, in quo hominem vinculatum conjecit. Paulo poſt adfuit B. Franciſcus: fracto carcere, ruptiſque compedibus, illæſum hominem reduxit ad propria. Sic fortitudo Franciſci, militem eſt prædata ſuperbum, captivum qui ſe ſibi ſubjecerat, liberavit à malo: militiſque protcrviam admirando miraculo, in manſuetudinem commutavit.

Albertus de Aretio, cùm in vinculis atrociſſimis teneretur, pro debitis injuſtè ab eo petitis: ſuam innocentiam ſancto Franciſco humiliter commendavit. Ordinem quidem fratrum Minorum plurimùm diligebat: & S. Franciſcum inter ſanctos ſpeciali venerabatur affectu. Dixit autem creditor ſuus voce blaſphemâ; quòd nec Franciſcus, nec Deus poſſet eum, de ſuis manibus liberare. Factum eſt itaque in vigiliâ S. Franciſci, cùm vinctus ille nihil comediſſet, ſed ob ſancti amorem victum ſuum cuidam tribuiſſet egeno: nocte veniente, apparuit ei vigilanti S. Franciſcus: ad cujus ingreſſum vincula de pedibus, & catenæ de manibus ceciderunt; ſponte aperta ſunt oſtia, proſilierunt tabulæ de ſolario, & liber abſceſſit homo ad propria rediens. Implevit ex tunc votum, jejunans vigiliam B. Franciſci: & cereo, quem annuatim conſuevit offerre, in accreſcentis devotionis indicium, annuatim unam unciam ſuperaddens.

Reſidente in Sede B. Petri Domino Gregorio Nono, quidam Petrus nomine, de civitate Aliſiâ, de hæ-

reſi

reſi accuſatus, Romæ captus eſt: & de mandato ejuſdem Pontificis, ad cuſtodiendum traditus Epiſcopo Tyburtino. Quem ſub pœnâ Epiſcopatûs accipiens, compedibus alligavit, obſcuroque ipſum carcere, ne poſſet effugere, includi fecit; panem ei præbens in pondere, & poculum in menſurâ. Cœpit autem homo ille, beatum Franciſcum ad ſui miſerendum multis precibus & fletibus invocare: eò quòd audierat ſollemnitatis ejus jam adeſſe vigiliam. Et quoniam fidei puritate, omnem abdicaverat hæreticæ pravitatis errorem totâque cordis devotione, adhæſerat fideliſſimo Chriſti ſervo Franciſco: intercedentibus ipſius meritis, à Domino meruit exaudiri. Inſtante enim jam noćte ſuæ feſtivitatis, circa crepuſculum beatus Franciſcus in carcerem miſeratus deſcendit: & illum ſuo nomine vocans, ut citò ſurgeret imperavit. Qui timore perterritus, quiſnam eſſet interrogans; beatum Franciſcum adeſſe audivit. Cumque virtute præſentiæ viri Sancti, vincula pedum ſuorum confraćta conſpiceret cecidiſſe; & tabulas carceris clavis ultrò proſilientibus aperiri; & apertum iter ſibi ad exeundum præberi: ſolutus tamen, & obſtupefaćtus fugere neſciebat; ſed ad januam clamans cuſtodes omnes perterruit. Qui cùm eum liberatum à vinculis, Epiſcopo nunciaſſent; poſt intellećtum ordinem rei, ad carcerem Pontifex devotus acceſſit: & manifeſtè Dei virtutem cognoſcens, Dominum adoravit ibidem. Vincula quoque coram Domino Papa, & Cardinalibus delata fuerunt: qui videntes quod faćtum fuerat, admirati plurimùm, benedixerunt Deum.

Guidolotus de ſanćto Geminiano, falsò accuſatus fuit, quòd veneno interemerat quendam virum: & quòd eodem genere mortis, filium ejuſdem viri, & univerſam

ejus familiam propoſuerat enecare. Captus proinde à Poteſtate Terræ, graviſſimis vinculis aggravatus, in turri quadam recluſus eſt. Ipſe verò fiduciam habens in Domino, pro ſuâ innocentiâ, quam ſciebat, cauſam commiſit B. Franciſci patrocinio defendendam. Excogitante igitur Poteſtate, qualiter criminis objecti confeſſionem eliceret per tormenta, qualibuſque pœnis confeſſum faceret interire; nocte illâ, cùm mane ad cruciatus deberet adduci, S.Franciſci præſentiâ extitit viſitatus: & immenſo luminis fulgore uſque manè circundatus, repletuſque gaudio, & fiduciâ multâ ſecuritatem evaſionis accepit. Advenerunt manè tortores: & eductum de carcere, eculeo ſuſpenderunt, aggravantes ſuper eum multa pondera ferri. Depoſitus eſt pluries, & iterum elevatus: ut pœnâ pœnæ ſuccedente, citius ad confeſſionem criminis arceretur: ſed ſpiritu innocentiæ lætabatur in vultu, nullam mœſtitiam prætendens in pœnis. Deinde accenſus eſt ignis ſub ipſo non modicus: nec propterea capillus eſt læſus, cùm tamen capite dependêret ad terram. Tandem bulliente oleo ſuperfuſus, virtute Patroni, cui ſe commiſerat defenſandum, hæc omnia ſuperavit: & ſic dimiſſus liber, ſalvus abſceſſit.

§. 6. *De liberatis à periculo partûs.*

Quædam Comitiſſa in Sclavoniâ, ſicut nobilitate illuſtris, ſic & æmula probitatis; erga S. Franciſcum devotione flagrabat: erga fratres verò ſedulâ pietate. Tempore verò partûs, duros perpeſſa dolores, tantâ fuit anguſtiâ moleſtata, ut prolis futurus ortus, præſens videretur matris occaſus. Non videbatur infantem eniti poſſe ad vitam, niſi exſpiraret è vitâ: nec tali niſu parere; ſed

ſed perire. Subvenit cordi ejus S. Franciſci fama, virtus, & gloria: excitatur fides, inflammatur devotio. Convertit ſe ad auxilium efficax, ad fidum amicum, ad devotorum ſolatium, refugium afflictorum. S. Franciſce, inquit, pietati tuæ ſupplicant omnia oſſa mea: & mente voveo, quod explicare non poſſum. Mira celeritas pietatis. Finis dicendi, finis fuit dolendi: parturiendi meta, pariendi principium. Statim enim omni ceſſante preſſurâ, partum edidit cum ſalute. Non fuit immemor voti, non propoſiti refuga: Eccleſiam quandam pulchram conſtrui fecit, & conſtructam ad ſancti honorem fratribus aſſignavit.

In partibus Romanis, mulier quædam Beatrix nomine, vicina partui; cùm per dies quatuor, fœtum in ventre portaret extinctum, multis infelix agitabatur anguſtiis, & exitialibus doloribus urgebatur. Mortuus fœtus, matrem cogebat ad mortem: & nondum in lucem productum abortivum, publicum matris periculum pariebat. Tentabat medicorum auxilium: ſed omne humanum remedium laborabat in vanum. Sic de primis maledictionibus copioſius aliquid declinârat in miſeram: ut ſepulchrum facta conceptûs, ſepulchrum pro certo proximum exſpectaret. Fratribus tandem Minoribus, per internuncios totâ ſe devotione committens; ſuppliciter aliquid de S. Franciſci reliquiis, fide plenâ popoſcit. Contigit nutu divino aliquantulum inveniri de chorda, quâ fuerat ſanctus quandoque præcinctus. Mox ut ſuper dolentem poſita chorda fuit, omnis facillimè ſolutus eſt dolor: mortis cauſſa mortuus fœtus emiſſus, priſtina ſanitas reſtituta.

Cujuſdam de Narnio nobilis viri uxor, Juliana nomine,

mine, pro filiorum morte annos trahebat lugubres, & continue infelices deplorabat eventus: pro eo quòd omnes, quos cum preſſurâ portaverat filios, modico interjecto tempore, cum vehementiori dolore ſepulturæ tradiderat. Cùm igitur quatuor menſium conceptum haberet in utero, magiſque propter eventus præteritos, de conceptæ prolis ſolicitaretur obitu, quàm de ortu: beatum patrem Franciſcum pro vitâ nondum nati fœtûs, fideliter precabatur. Ecce autem nocte quadam, dormienti ſibi mulier quædam apparebat in ſomnis, formoſum puerulum geſtans in manibus; illumque lætiſſime offerebat eidem. Cùm verò illa recipere recuſaret, quem ſtatim formidabat amittere; mulier illa ſubjunxit: ſecurè ſuſcipias, quia quem, tuo mœrori compatiens ſacer mittit Franciſcus, vitâ vivet, & ſoſpitate gaudebit. Statim evigilans mulier, intellexit per oſtenſam ſibi cælitus viſionem B. Franciſci ſibi adeſſe ſuffragium. Ex tunc abundantiori completa lætitiâ: pro ſuſcipiendâ prole, juxta promiſſum multiplicavit preces, & vota promiſit. Impletum eſt denique tempus pariendi, & peperit fæmina maſculum: qui juvenilis robore florens ætatis, tanquam per B. Franciſci merita, ſomentum ſuſciperet vitæ, incitamentum parentibus præbuit, ad Chriſtum, & Sanctum ejus, devotioris affectûs. Simile quiddam huic in Tyburis civitate ſanctus Pater effecit. Cùm enim mulier quædam filias plurimas peperiſſet, deſiderio prolis fatigata virilis, apud S. Franciſcum preces ingeminavit & vota. Concepit igitur ejus meritis mulier illa, & geminos ei parere dedit, qui pro uno fuerat exoratus.

Apud Viterbium partui propinqua mulier, morti propinquior cenſebatur, viſceralibus tormentata doloribus,

ribus, & tota calamitoſa infortuniis mulierum. Cumque naturæ ſuccumbente virtute, omnis deficeret artis induſtria: invocato beati Franciſci nomine, liberata confeſtim mulier, partum ſalubriter terminavit. Sed aſſecuta quod voluit, & oblita beneficii quod accepit; honorem ſancto non deferens, die natalis ipſius ad opera ſervilia manus extendit. Et ecce ſubitò dexterum brachium ad laborem extenſum, inflexibile remanſit & aridum. Quod cùm ſtuderet ad ſe revocare cum altero, ultione conſimili & illud exaruit. Timore igitur divino correpta mulier, redintegravit votum: uſumque membrorum, quem propter ingratitudinem amiſerat & contemtum, per miſericordis & humilis Sancti merita, cui ſe iteratò devovit, recuperare promeruit.

Mulier quædam de partibus Aretinis, cùm per ſeptem dies partûs diſcrimina ſuſtineret, & jam in nigredinem verſa, deſperata eſſet ab omnibus: votum fecit B. Franciſco, & ejus cœpit moriens auxilium invocare. Emiſſo autem voto celeriter obdormivit: viditque in ſomnis, B. Franciſcum ſe dulciter alloquentem ac requirentem; utrum faciem ipſius agnoſceret, & an Antiphonam illam Virginis glorioſæ, *Salve Regina miſericordiæ*, ſciret ad honorem ejuſdem Virginis recitare. Quâ reſpondente, ſe habere notitiam de utriſque: Incipe, ait Sanctus, antiphonam ſacram: & antequam compleas, paries cum ſalute: Ad hanc vocem evigilavit mulier; & cum timore cœpit dicere, *Salve Regina miſericordiæ*. Cumque illos miſericordes oculos precaretur, fructumque commemoraret uteri virginalis: continuò cunctis liberata preſſuris, infantem ſpecioſum peperit; gratias agens Reginæ miſericordiæ, quæ per B. Franciſci merita, ipſius fuerat dignata miſereri. *De*

§. 7. *De cæcis illuminatis*.

In conventu fratrum Minorum Neapoli, cùm quidam frater, Robertus nomine, cæcus annis plurimis extitiſſet: crevit in oculis ejus caro ſuperflua, motum & uſum impediens palpebrarum. Cùm igitur fratres forenſes, ad diverſas mundi partes tendentes, ibidem plurimi conveniſſent: beatus Pater Franciſcus ſpeculum obedientiæ ſanctæ, ut eos miraculi novitate hortaretur ad iter; prædictum fratrem, ipſis præſentibus, tali modo curavit. Jacebat nocte quadam, frater Robertus prædictus æger ad mortem; jamque ſibi fuerat anima commendata: tum ecce aſtitit ei beatus Pater cum tribus fratribus omni ſanctitate perfectis; videlicet S. Antonio, fratre Auguſtino, & fratre Jacobo de Aſſiſio: qui ſicut eum perfectè fuerant ſecuti dum viverent; ita & ipſum alacriter comitabantur poſt mortem. Accipiens cultellum ſanctus Franciſcus, carnem ſuperfluam reſecavit; lumen reſtituit priſtinum; & à mortis cum fauce reduxit: dixitque illi: Fili Roberte, gratia quam tecum feci, ſignum eſt fratribus ad remotas nationes euntibus: quòd ego præcedam eos, & ipſorum dirigam greſſus. Vadant, inquit, gaudenter; & injunctam obedientiam alacri animo exſequantur.

Apud Thebas in Romaniâ, mulier cæca vigiliam S. Franciſci in pane tantùm & aquâ jejunans, ad Eccleſiam fratrum Minorum, ſummo mane feſtivitatis, à viro ſuo perducta eſt. Quæ dum Miſſa celebraretur; in elevatione corporis Chriſti oculos aperuit, clarè vidit, devotiſſimè adoravit. In ipsâ verò adoratione, voce magnâ proclamans: Gratias, inquit, Deo, & Sancto ejus: quia video corpus Chriſti. Omnibus qui aderant, in voce exſulta-

ſultationis converſis: poſt ſacrorum expletionem, reverſa eſt mulier in domum ſuam, cum gaudio ſpiritûs, & lumine oculorum. Exſultabat quidem mulier, non ſolùm quia lucis corporeæ recuperârat aſpectum: verùm etiam quia ſacramentum illud mirificum, quod eſt lumen animarum verum & vivum, reſpectu primario, per B. Franciſci merita, fidei ſuffragante virtute, meruerat intueri.

In Campaniâ, puer quidam quatuordecim annorum, de caſtro Pophis, ſubitâ vexatus anguſtiâ, ſiniſtrum oculum amiſit ex toto. Paſſionis acerbitas, ſic de loco ſuo propulit oculum, quòd per octo dies, extrà, nervo relaxato longitudine digiti unius, ad maxillas dependens, penè aridus eſt effectus. Sed cùm ſola ſupereſſet abſciſſio, & à medentibus foret penitus deſperatus: pater ejus ad auxilium B. Franciſci, totâ ſe mente convertit. Non defuit ille indefeſſus miſerorum adjutor, precibus ſupplicantis. Nam oculum aridum, mirabili virtute, in locum ſuum, priſtinumque vigorem reſtituit, & lucis optatæ radiis illuſtravit.

In eâdem Provinciâ apud Caſtrum, magni ponderis lignum ex alto prorupit, & cujuſdam Sacerdotis caput graviſſimè quaſſans, ſiniſtrum oculum excæcavit. Qui humi dejectus, cœpit altâ voce ſanctum Franciſcum luctuosè clamare, dicens: Succurre, Pater ſanctiſſime: ut ad feſtum tuum ire valeam, ſicut fratribus tuis ire promiſi. Erat enim vigilia Sancti. Qui ſtatim exſurgens, peroptimè liberatus, in vocem prorupit laudis & gaudii: & circumſtantes omnes, qui ejus miſeriæ condolebant, in ſtuporem convertit & jubilum. Ivit ad feſtum, narrans omnibus, quam in ſe expertus fuerat clementiam & virtutem.

Vir quidam de monte Gargano, dum in vineâ ſuâ laborans, lignum quoddam ferro ſuccideret, proprium percuſſit oculum: & ſic diviſit per medium, ut quaſi media pars ipſius exteriùs dependêret. Cumque in tam deſperato periculo, deſperaret ſibi poſſe per hominem ſubveniri: jejunaturum ſe in feſto S. Franciſci, ſi ei ſuccurreret, repromiſit. Statim in loco debitò, viri oculum Sanctus Dei reſtituit: ſicque diviſum rejunxit, & lumine priſtino decoravit, ut nullius læſionis veſtigia remanerent.

Filius cujuſdam nobilis viri à nativitate cæcus, meritis B. Franciſci lumen accepit optatum: qui nomen ab eventu ſortitus, Illuminatus, vocatus eſt. Aſſumpſit poſtea cùm in ætate eſſet, Ordinem beati Franciſci, accepti beneficii non ingratus: tantumque profecit in lumine gratiæ & virtutis, ut verè lucis filius videretur: Tandem B. Patris promerentibus meritis, ſanctum initium fine ſanctiore concluſit.

In Zachanto, quod eſt caſtrum juxta Anagniam, miles quidam Gerardus nomine, oculorum lumen ex toto perdiderat. Accidit autem ut duo fratres Minores ab exteris partibus venientes, ad domum ipſius hoſpitaturi diverterent. Suſcepti itaque devotè, propter reverentiam Sancti Franciſci à familiâ totâ, & cum omni benignitate tractati; gratias agentes Deo & hoſpiti, ad locum fratrum devenêre vicinum. Nocte igitur quadam, beatus Franciſcus uni fratrum illorum in ſomnis apparuit, dicens: Surge, feſtina cum ſocio ad domum hoſpitis noſtri, qui Chriſtum & me ſuſcepit in vobis: volo enim beneficia rependere pietatis. Cæcus quidem effectus eſt, ſuis promerentibus culpis, quas pœnitentiali non ſtuduit confeſ-

confeſſione purgare. Diſparente quoque Patre, frater feſtinus ſurrexit, ut mandatum cum ſocio celeriter adimpleret. Venienteſque ad hoſpitis domum, cuncta quæ viderat alter, per ordinem narraverunt eidem. Stupuit vir ille non modicum, & univerſa quæ dicebantur, vera eſſe confirmans: compunctus ad lacrymas, confeſſus eſt libens. Tandem correctione promiſſa, interiorique homine taliter renovato, exteriorem continuò recuperavit aſpectum. Hujus miraculi fama circumquaque diffuſa, non ſolùm ad reverentiam Sancti: verùm etiam ad confeſſionem humilem peccatorum, & hoſpitalitatis gratiam plurimos incitavit.

Quidam pro furti calumniâ cæcatus fuit, rigore Juſtitiæ ſæcularis, apud Aſſiſium: Othone milite per miniſtros publicos, ſententiam Octaviani Judicis, de eruendis accuſato oculis, exſequente. Qui taliter deformatus, effoſſis oculis, præciſis nervis opticiis, etiam cum cultello, ductus ad altare B. Franciſci, imploratâ ipſius clementiâ, & ſuâ in prædicti criminis impoſitione, innocentiâ allegatâ: Sancti ipſius merito, infra triduum, novos recepit oculos, minores quidem illis, quibus orbatus fuerat, ſed non minus limpidè viſûs officium exercentes. Hujus autem ſtupendi Miraculi, teſtis fuit prænominatus miles Otho, juramento ad hoc adſtrictus, coram Domino Jacobo, Abbate S. Clementis; auctoritate Domini Jacobi Epiſcopi Tyburtini, de ipſo miraculo inquirente. Teſtis etiam extitit ejuſdem miraculi, Frater Guillermus Romanus, à fratre Hieronymo Generali Miniſtro Ordinis Fratrum Minorum, ad veritatem dicendam, quam circa hoc noverat, præcepto, & excommunicationis ſententiâ obligatus. Qui taliter adſtrictus,

coram pluribus Miniſtris Provincialibus ejuſdem Ordinis, & aliis magni meriti Fratribus, affirmavit ſe dudum, adhuc ſæcularem exiſtentem, vidiſſe eum habentem oculos, & poſtmodùm actu exſecutionis injuriam patientem; ac ſe, excæcati oculos in terram projectos, curiosè cum baculo revolviſſe; & poſtmodùm virtute divinâ, eundem, novæ lucis receptis oculis, videntem clariſſimè, conſpexiſſe.

§. 8. *De liberatis à variis infirmitatibus.*

Apud Caſtrum plebis, juvenis quidam mendicus ſurdus erat, & mutus, à nativitate ſuâ: qui linguam adeò curtam habebat ac tenuem, quòd multoties exquiſita à pluribus, præciſa penitus videretur. Vir quidam Marcus nomine, ipſum propter Deum ſuſcepit hoſpitio: qui eum ſibi benefacere ſentiens, cœpit cum ipſo aſſiduus demorari. Sero quodam cùm prædictus vir cœnaret cum conjuge, aſtante puero coram eis, dixit uxori: Hoc ego maximum miraculum reputarem; ſi B. Franciſcus huic auditum redderet & loquelam. Et adjecit: Voveo Deo, quòd ſi hoc Sanctus Franciſcus dignabitur operari: propter amorem ſuum huic puero expenſas conferam, donec vivet. Mirum certè! Subitò lingua crevit, & locutus eſt, dicens: Gloria Deo, & S. Franciſco, qui mihi loquelam præbuit & auditum.

Frater Jacobus de Iſeo, cùm puerulus eſſet in domo paternâ, incurrit rupturam corporis valde gravem. Superno verò afflatus ſpiritu, licèt eſſet juvenis & infirmus, Ordinem S. Franciſci devotus intravit: nulli tamen, quâ urgebatur, infirmitatem detexit. Factum eſt autem cùm corpus S. Franciſci transferretur ad locum, ubi pretioſus ſacro-

ſacrorum oſſium ejus nunc theſaurus eſt conditus; adfuit & tunc dictus frater translationis gaudiis: ut glorificati jam Patris corpori, honorem debitum exhiberet. Et appropinquans tumbæ, in quâ oſſa ſacra fuerant collocata: præ devotione ſpiritûs, ſacrum tumulum complexatus, & cum lacrymis multis orans; ſubitò, miro modo ad loca debita partibus revocatis, ſanum ſe ſenſit: ſuccinctorium depoſuit, & ex tunc ab omni dolore præterito liber fuit. Ab infirmitate quoque conſimili frater Bartholus de Eugubio, frater Angelus de Tuderto, Nicolaus Sacerdos de Stichano, Joannes de Forâ, vir quidam de Piſis, & alius de caſtro Ciſternæ, Petrus quoque de Siciliâ, & homo quidam de caſtro Spelli juxta Aſſiſium; & quamplures alii per Dei miſericordiam, & beati Franciſci merita extiterunt mirabiliter liberati.

In maritimâ, mulier quædam mentis alienationem per quinquennium paſſa, viſu & auditu privata eſt. Indumenta dilaniabat dentibus, ignis & aquæ periculum non timebat, & caduci morbi ad ſummum incurrerat horribilem paſſionem. Nocte verò quadam, cùm diſponeret ſibi divina miſericordia miſereri; ſalutaris fulgore lucis ſuperilluſtrata divinitus, vidit B. Franciſcum ſuper ſolium ſedere ſublime: ante quem proſtrata ſanitatem ſuppliciter expoſcebat. Illo verò nondum ſavente precibus: firmavit mulier votum, promittens pro Dei amore ac Sancti, petentibus, donec haberet, eleemoſynam non negare. Illicò ſanctus pactum recognovit, quod olim cum Domino fecerat ſimile: & ſignans eam Crucis ſignaculo, integram ſibi reſtituit ſanitatem. A conſimili paſſione puellam quandam de Nurſiâ, & filium cujuſdam nobilis viri, & alios quoſdam, relatione veridicâ compertum eſt, Sanctum Dei Franciſcum miſericorditer liberaſſe.

Pe-

Petrus de Fulgineo, ad viſitandum limina beati Michaelis, quodam tempore pergens, dum minùs reverenter peregrinationem peregit, fontis cujuſdam aquam deguſtans, à dæmonibus eſt invaſus; & exinde per tres annos obſeſſus, diſcerpebatur in corpore, peſſima loquens, & horrenda prætendens: habens tamen aliquando lucida intervalla, Beati virtutem, quam efficacem au dierat, ad effugandas aëreas poteſtates, humiliter requiſivit. Et ad ſepulchrum pii Patris accedens, mox ut illud contigit manu, à dæmonibus eum crudeliter diſcerpentibus, mirificè liberatus fuit. Simili etiam modo mulieri cuidam de Narnio, habenti dæmonium miſericordia Franciſci ſubvenit; & aliis pluribus, quorum vexationum anguſtias, & curationum modos, longum eſſet per ſingula enarrare.

Vir quidam nomine Bonus, homo de Civitate Fani, paralyticus & leproſus, ad Eccleſiam B. Franciſci à parentibus deportatus, utriuſque morbi plenam conſecutus eſt ſanitatem. Sed & alius juvenis quidam, Acto nomine, de ſancto Severino, totus leproſus, voto emiſſo, & ad ſepulcrum Sancti delatus, meritis ipſius à leprâ mundatus eſt. Habuit quidem Sanctus ſuper hujuſmodi morbo curando præcellentem virtutem: pro eo quòd humilitatis & pietatis amore leproſorum obſequiis ſe humiliter deputarat.

Nobilis quædam mulier, Rogata nomine, in Epiſcopatu Sorano, per xxiii. annos fluxu ſanguinis fatigata; ſed à quampluribus medicis quamplurima mala perpeſſa: præ nimietate quidem languoris, ſæpius videbatur exſpirare. Sed & ſi quando fluxus hujuſmodi ſtringebatur, tumeſcebat corpore toto. Audiens autem quendam puerum, Romano ſermone canentem miracula, quæ Deus

per

per beatum Franciſcum fuerat operatus, nimio dolore commota, tota prorupit in lacrymas: ſicque intra ſe fide accensâ, dicere cœpit; O Beate Pater Franciſce, qui tantis coruſcas miraculis; ſi me dignareris ab hac ægritudine liberare, magna tibi accreſceret gloria: quoniam adhuc tantum miraculum non feciſti. Quid plura? His dictis, ſenſit ſe Beati Franciſci meritis liberatam. Filium quoque ipſius Marium nomine, qui brachium habebat contractum, S. Franciſcus voto ad ipſum emiſſo, ſanavit. Feminam etiam quandam de Siciliâ, per ſeptennium fluxu ſanguinis fatigatam, beatus Chriſti Signifer ſalvam fecit.

In urbe Româ, Praxedis quædam nomine, religioſitate famosâ, quæ à tenellâ ætate, propter æterni ſponſi amorem, arto ſe carcere per xl. jam ferè annos abdiderat, apud beatum Franciſcum, gratiam promeruit ſpecialem. Nam cùm die quadam, pro rebus oportunis, ſolarium ſuæ cellulæ conſcendiſſet, & impulſione phantaſticâ corruens, cùm fractum haberet pedem cum crure, & humerum à poſitione debitâ ſequeſtratum: apparuit ei benigniſſimus Pater, veſtimentis gloriæ candidatus; & dulcibus affatibus alloqui cœpit eandem: Surge, inquit, filia benedicta, ſurge, ne timeas. Et apprehensâ manu ipſius, allevans eam diſparuit. Ipſa verò per cellulam ſuam huc atque illuc ſe convertens, putabat ſe viſum videre: uſquequo ad clamorem ipſius apportato jam lumine, perfectè ſe ſentiens per ſervum Dei Franciſcum eſſe ſanatam, cuncta quæ acciderant, per ordinem enarravit.

§. 9. *De*

§. 9. *De non obſervantibus feſtum, & non honorantibus Sanctum.*

In Pictaviæ partibus, in villâ, quæ Simo dicitur, Sacerdos quidam Reginaldus nomine, B. Franciſco devotus, feſtum ipſius parochianis ſuis indixerat ſollemniter celebrandum. Unus autem de populo ignorans Sancti virtutem, ſui parvipendit Sacerdotis mandatum. Egreſſus autem foras in agrum, ut ligna ſuccideret; cùm ſe præparaſſet ad opus, vocem audivit hujuſmodi ter dicentem: Feſtum eſt, operari non licet. Verùm cùm nec imperio Sacerdotis, nec ſupernæ vocis oraculo, ſervilis temeritas frenaretur: addidit divina virtus ad gloriam Sancti ſui, ſine morâ miraculum, & flagellum. Mox enim ut furcam unâ manu jam tenens, alteram cum ferreo inſtrumento levavit ad opus: ſic divinâ virtute, utraque manus utrique inſtrumento cohæſit, ut ad neutrius dimiſſionem, digitos aliquatenus relaxare valeret. Ex quo ſtupefactus nimis, & quid ageret neſciens; ad Eccleſiam, multis undique ad videndum prodigium concurrentibus, properavit. Ubi mente compunctus ante altare, quodam ex aſſiſtentibus Sacerdote monente, (plures quippe ad feſtum vocati convenerant Sacerdotes:) B. Franciſco humiliter ſe devovit; tria, ſicut ter vocem audierat, vota vovens: quòd ſcilicet feſtum ipſius coleret; quòd ad illam, in quâ tunc erat, Eccleſiam in feſto veniret; & quòd ſancti corpus perſonaliter viſitaret. Mirum certè relatu! Uno emiſſo voto, unus digitus factus eſt liber: ad ſecundi emiſſionem ſolutus eſt alius: ſed tertio facto voto, laxatus eſt tertius; & poſtmodum tota manus, necnon & altera ſubſequenter; populo, qui jam multus advenerat,

Sancti

Sancti clementiam devotiſſimè implorante. Sic homo priſtinæ redditus libertati, per ſeipſum inſtrumenta depoſuit: cunctis laudantibus Deum, virtutemque ſancti mirificam, qui tam mirabilirer percutere poterat, & ſanare. Ipſa verò inſtrumenta uſque hodie coram altari, ad honorem B. Franciſci fabricato, ibidem in memoriam facti dependent. Plura quoque illic, & in locis vicinis patrata miracula, & Sanctum in cælis oſtendunt eximium, & feſtum ipſius in terris venerabiliter excolendum.

In civitate quoque Cenomanenſi, dum in ſolemnitate S. Franciſci, mulier quædam manus ad colum extenderet; & digitis apprehenderet fuſum: obrigeſcentibus manibus, cœperunt digiti magnis ardoribus cruciari. Igitur pœnâ docente, Sancti recognoſcens virtutem; corde compuncta, cucurrit ad Fratres: Cumque pro ſalute ipſius, devoti filii S. Patris clementiam precarentur, incolumis effecta eſt ſtatim: nec aliquid læſionis remanſit in manibus, niſi ad facti memoriam, ſolùm veſtigium combuſturæ. Simili etiam modo in Campaniâ majori, mulier quædam; & in villâ Oletti mulier altera; & in caſtro Pyllei, tertia, dum beati Patris feſtum celebrare contemnerent, prævaricantes primùm mirabiliter ſunt punitæ: ſed poſtmodum pœnitentes, per Sancti Franciſci merita mirabiliùs liberatæ.

Miles quidam de Burgo in Provinciâ Maſſæ, Beati Franciſci operibus, & miraculorum ſignis impudentiſſimè detrahebat; inferebat multa opprobria peregrinis, ad ipſius memoriam venientibus: & contra Fratres publicâ garriebat inſaniâ. Cùm autem ſemel Sancti Dei gloriam impugnaret: addidit ſuper peccata ſua blaſphemiam deteſtandam. Si verum eſt, inquit, quòd Franciſcus iſte ſit ſanctus;

gladio cadat hodie corpus meum; ſi verò ſanctus non eſt; evadam incolumis. Non diſtulit ira Dei condignum inferre ſupplicium; cùm jam facta fuiſſet oratio in peccatum. Morâ enim modicâ interiectâ, dum blaſphemus nepoti ſuo inferret injuriam: accepit ille gladium, & patrui viſceribus cruentavit. Eodem die mortuus eſt ſceleratus, inferni mancipium,& filius tenebrarum:ut ceteri diſcerent miranda Franciſci opera, non blaſpematoriis verbis impetere, ſed devotis laudibus honorare.

Judex quidam nomine Alexander, dum à beati Franciſci devotione, quos poterat venenatâ linguâ retraheret: divino judicio linguâ privatus, per ſex annos obmutuit. Qui cùm in eo, quo peccaverat, torqueretur: altâ pœnitudine revocatus, dolebat ſe contra Sancti miracula oblatraſſe. Itaque non perſtitit miſericordis indignatio Sancti: ſed pœnitentem, ac ſe humiliter invocantem, reſtitutâ loquelâ, recepit ad gratiam.Ex tunc linguam blaſphemam conſecravit laudibus Sancti, devotionem ſimul & diſciplinam recipiens per flagellum.

§. 10. *De quibuſdam aliis miraculis diverſorum generum.*

In caſtro Galiani Valvenſis diœceſis, mulier quædam nomine Maria, quæ Chriſto Jeſu & B. Franciſco famulatu devoto ſubjecta, unà dierum æſtivo tempore exiit, ut manibus conquireret propriis neceſſarium victum. Cùm igitur fervente nimium æſtu, ſitis deficere cœpiſſet ardoribus: omni privata beneficio poculi, pro eo quòd in monte arido ſola eſſet; quaſi exanimis humi proſtrata, patronum ſuum S. Franciſcum invocabat pio mentis affectu. Dum autem perſeveraret mulier in affectuosâ & humili

prece:

prece: labore, ſiti, & æſtu fatigata quamplurimùm, paululum obdormivit. Et ecce S. Franciſcus adveniens, & eam vocans ex nomine: Surge, inquit, & bibe aquam, quæ divino munere tibi ac pluribus exhibetur. Ad hujus vocis auditum ſurrexit mulier à ſomno, non modicum confortata; & accipiens filicem, quæ juxta ſe erat, radicitus evulſit à terrâ: effodiensque ligno parvulo circumquaque, viventem reperit aquam; quæ cùm primò videretur parvula ſtilla, ſubitò divinâ virtute crevit in fontem. Bibit itaque mulier, & ſatiata oculos lavit: quos cùm longâ priùs haberet ægritudine obumbratos, novâ ex tunc ſenſit luce perfuſos. Feſtinavit ad domum mulier, tam ſtupendum miraculum ad gloriam S.Franciſci denuncians univerſis. Concurrerunt undique multi ad miraculi famam, experientiâ magiſtrâ diſcentes mirabilem illius aquæ virtutem: dum ad ipſius, contactum confeſſione præmiſsâ, à variis morborum cladibus plurimi liberabantur. Perſeverat uſque hodie fons ibi perſpicuus: & in honore B. Franciſci ibidem Oratorium eſt conſtructum.

In Hiſpaniâ apud S. Facundum, viri cujuſdam ceraſum arefactam, ad virorem frondium, florum, & fructuum contra ſpem mirabiliter revocavit. Incolas quoque terræ apud Vileſios, à vermium peſte corrodentium vineas circumquaque, miraculoſo ſuffragio liberavit. Sacerdotis cujuſdam juxta Palentiam, horreum quoddam, quod vermibus frumentariis repleri quolibet anno ſolitum erat, ſibi fideliter commendatum penitus expurgavit. Terram quoque domini cujuſdam de Petrâ malâ in regno Apuliæ, ſibi ſuppliciter commendatam, ab odioſâ peſte brutorum penitus ſervavit indemnem: cùm tamen in circuitu omnia eſſent prædictâ peſtilentiâ devorata.

Vir quidam Martinus nomine, cùm longè à caſtro ſuo boves minaſſet ad paſcua; crus unius bovis, caſu quodam ſic fuit deſperatè confractum, ut nihil eſſet ſibi de remedio aliquo cogitandum. Dum autem pro decoriatione foret ſolicitus, & inſtrumentum, cum quo id faceret, non haberet: domum reverſus, B. Franciſco bovis curam reliquit, ipſumque fideli Sancti cuſtodiæ fiducialiter commendavit; ne ante ſuum reditum devoraretur à lupis. Summo itaque mane ad bovem in ſilvâ relictum, cum excoriatore reverſus: paſcentem ipſum ita reinvênit incolumem, quòd nequaquam crus fractum ab altero diſcernebat. Gratias egit bono paſtori, qui diligentem de bove ſuo curam habuit, & medelam donavit. Succurrere novit humilis Sanctus omnibus invocantibus ipſum: nec quantumcunque parvas neceſſitates hominum dedignatur; Nam viro cuidam de Amiterno, jumentum reſtituit furto ſublatum: Mulieri cuidam de Interduco catinum novum in multas partes caſu diviſum, integrè reparavit: Viro etiam cuidam de monte Ulmi in Marchiâ, conſolidavit vomerem in fruſta confractum.

In Sabinenſi diœceſi, vetula quædam octogenaria erat; cujus filia moriens, lactentem infantulum dereliquit. Cùm igitur anus paupercula, plena eſſet inopiâ, & vacua lacte; nullaque eſſet mulier, quæ ſitienti parvulo lactis ſtillicidium, juxta quod exigebat neceſſitas, erogaret: quò ſe verteret vetula penitus ignorabat. Debilitato verò infantulo, nocte quadam omni humano deſtituta ſubſidio: ad beati Patris Franciſci auxilium implorandum, lacrymarum imbre perfuſa, totâ ſe mente convertit. Adfuit ſtatim innocentis amator ætatis: Ego, inquiens, ſum Franciſcus, ò mulier, quem cum tantis

lacrymis

lacrymis invocaſti. Pone, ait, mammas tuas in ore puerili: quoniam abundanter tibi lac Dominus dabit. Implevit anus Sancti mandatum: & ſtatim octogenariæ mammæ lactis copiam effuderunt. Innotuit omnibus mirabile ſancti donum: multis tam viris, quàm mulieribus accelerantibus ad videndum: Et quia quod teſtabantur oculi, lingua impugnare non poterat: excitabantur omnes ad laudandum Deum, in Sancti ſui virtute mirabili, & amabili pietate.

Apud Spoletum, vir & uxor unicum habentes filium, quotidie illùm velut hereditarium opprobrium deplorabant. Brachiis ſiquidem collo connexis, junctiſque genibus pectori, & pedibus natibus alligatis; non hominis proles, ſed monſtrum quoddam potius videbatur. vehementiori mulier ex hoc afflicta dolore, crebris gemitibus clamabat ad Chriſtum, S. Franciſci auxilium invocando: ut infelici ſibi, & in tali opprobrio conſtitutæ, ſuccurrere dignaretur. Nocte igitur quadam, cùm propter hujuſmodi triſtitiam, triſtis eam ſomnus arriperet; apparuit ei S. Franciſcus, piis eam affatibus mulcens: inſuper & ſuadens, quòd ad locum propinquum ſuo nomini dedicatum, deferret puerum; ut ex aquâ putei loci illius, in nomine Domini ſuperfuſus, plenam reciperet ſoſpitatem. Negligente autem illâ Sancti adimplere mandatum, ſecundò replicavit id ipſum. Tertiò quoque apparens, mulierem cum puero uſque ad januam dicti loci, præambulo ducatu perduxit. Supervenientes autem nobiles quædam matronæ devotionis cauſsâ ad prædictum locum, eis à muliere præfatâ diligenter expoſitâ viſione, unà cum ipsâ puerum fratribus præſentârunt: & haurientes aquam de puteo, earum nobilior propriis manibus

lavit

lavit infantem. Statim puer omnibus membris ad ſua loca productis, ſanus apparuit: & magnitudo miraculi, omnibus admirationem induxit.

Apud Segufiam juvenis quidam de Riparolio; Ubertinus nomine, Ordinem Fratrum Minorum ingreſſus; novitiatus ſui tempore, horridi cujuſdam perturbatione pavoris incurrit amentiam: totiuſque dextræ partis paralyſis morbo graviſſimo, auditum & linguam cum motu amiſit & ſenſu. Cùm autem ſic miſerabilis, non ſine Fratrum multâ mœſtitiâ per plures dies in lectulo decubaſſet: B. Franciſci ſollemnitas ſupervênit. In cujus vigiliâ, conceſſo ſibi aliquo lucido intervallo; pium Patrem licet voce informi, corde tamen fideli, prout poterat, invocabat. Horâ verò matutinali, fratribus omnibus in Eccleſiâ laudibus divinis intentis; ecce B. Pater, habitu fratrum indutus, in infirmariæ loco, præfato novitio aſtitit, lumenque non modicum in habitaculo illo refulſit; & extenſam manum ſuper dextrum illius latus, à capite ad uſque pedes ſuaviter contingendo deducens, digitos in auriculas miſit: quodamque in dextro humero impreſſo charactere: hoc tibi, ait, ſignum erit, quòd Deus per me, cujus exemplo ductus Religionem intraſti, plenè te reſtituit ſanitati. Chordâque illum ſuccingens, quia ſine chordâ jacebat, dixit ad eum: Surgens Eccleſiam intra; ut laudes Deo debitas, cum fratribus devotus exſolvas. Quibus dictis, cùm puer ipſum manibus vellet contingere, & pedum ejus deoſculari veſtigia, ut gratias ageret: ab ejus adſpectu B. Pater abſceſſit; & juvenis recuperatâ ſanitate corporis, cum rationis induſtriâ, vivacitate ſenſuum & loquelâ, Eccleſiam ingreſſus, cum multâ fratrum & ſæcularium admiratione, qui tunc aderant,

rant,

rant, & juvenem paralyticum viderant & amentem, laudibus divinis interfuit; & per ordinem narrato miraculo, multos ad Chriſti & B. Franciſci devotionem accendit.

In caſtro Chore Oſtienſis diœceſis, vir quidam ſic crus ex toto perdiderat, ut nullo modo progredi, vel movere ſe poſſet. Poſitus itaque in anguſtiâ vehementi, & auxilio deſperatus humano: cœpit nocte quadam, ac ſi præſentem cerneret B. Franciſcum, talem coram eo aſſumere materiam querulandi: Adjuva me, S. Franciſce, recolens meum ſervitium, & devotionem tibi impenſam. Nam in aſino meo te portavi; ſanctos pedes tuos, & ſanctas manus tuas oſculatus fui; ſemper tibi devotus, ſemper benevolus extiti: & ecce morior doloris hujus duriſſimo cruciatu. His pulſatus querelis, ſtatim adfuit beneficiorum memor, & devotioni gratus: & vigilanti viro cum uno fratre apparuit. Ad vocationem ejus ſe veniſſe dixit, & tuliſſe remedia ſanitatis. Tetigit locum doloris cum baculo parvulo, qui figuram Tau in ſe habebat: & fracto mox apoſtemate, perfectam tribuit ſanitatem. Et quod mirabilius eſt, ſacrum ſignum Tau impreſſum ſuper locum ſanati ulceris, ad miraculi memoriam dereliquit. Hoc ſigno S. Franciſcus ſuas conſignabat litteras, quoties charitatis cauſsâ ſcriptum aliquod dirigebat.

Sed ecce, dum per diverſa miracula glorioſi Patris Franciſci, mens narrationis varietate diſtracta decurrit, promerente ipſo Crucis glorioſo Signifero, in ſignum ſalutis Tau, non ſine divinâ directione pervenit: ut ex hoc poſſimus advertere, quòd ſicut crux militanti poſt Chriſtum, fuit ſublimitas meriti ad ſalutem; ſic & trium-

phanti

phanti cum Chriſto, facta eſt firmitas teſtimonii ad honorem. Hoc quippe crucis myſterium magnum & mirum, in quo chariſmata gratiarum, & merita virtutum, & theſauri ſapientiæ & ſcientiæ tam altâ profunditate velantur; ut à mundi ſapientibus & prudentibus ſit occultum: tam plenè fuit huic Chriſti parvulo revelatum; ut omnis vita ipſius, non niſi crucis veſtigia ſequeretur, non niſi crucis dulcedinem ſaperet, non niſi crucis gloriam prædicaret. Verè namque in ſuæ converſionis principio dicere cum Apoſtolo potuit; *Mihi autem abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti*: Non minùs etiam verè in converſationis progreſſu addere valuit; *Quicunque hanc regulam ſecuti fuerint, pax ſuper illos, & miſericordia.* Veriſſimè autem in conſumatione potuit ſubinferre; *Stigmata Domini Jeſu in corpore meo porto.* Sed & illud nos quotidie deſideramus ab ipſo audire; *Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, cum ſpiritu veſtro, fratres, Amen.*

Gloriare igitur jam ſecurè in Crucis gloriâ, Chriſti Signifer glorioſe: quoniam à Cruce incipiens, ſecundùm Crucis regulam proceſſiſti: & tandem in Cruce perficiens, per Crucis teſtimonium, quantæ gloriæ ſis in cælo, cunctis fidelibus innoteſcit. Securè jam te ſequantur, qui exeunt ex Ægypto: quia per baculum Crucis Chriſti, mari diviſo, deſerta tranſibunt, in repromiſſam viventium terram; Jordane mortalitatis tranſmiſſo, per ipſius Crucis mirandam potentiam ingreſſuri. Quò nos introducat verus populi Ductor, & Salvator Jeſus Chriſtus crucifixus, per merita ſervi ſui Franciſci. Ad laudem & gloriam unius Dei & trini, qui vivit & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

CAN-

CANZONE

DI MONSIGNOR

MAFFEO VENIERO

ARCIVESCOVO DI CORFU.

Sopra il Monte dell'Alvernia, dove S. Franceſco ricevette le ſacre Stimmate.

SACRATI *Horrori, ove la folta chioma*
De l'aſpro monte antico verno imbiãca;
Che da la parte manca
L'Arno rimira, e dopò ſe naſconde
L'altero Fiume, ch'apre il ſeno à Roma;
Irrigator de le Latine ſponde.
Quì valli ime, e profonde
Vedi, & impenetrabili Caverne,
Rotte pietre, e ſoſpeſe
Produr gelide, e nude arbori eccelſe:
L'inhoſpito paeſe
Per habitar con Dio Sant'huomo ſcelſe.
O pie memorie eterne!
Che gli cederon poi le pietre iſteſſe;
E'l ſuo Signore in lui ſe ſteſſo impreſſe:

Faticoſi ſentier, ſpelonche oſcure,
Che Dio ſi ſcopre, ove ſi cela il Sole,
Erta, e ſaſſoſa mole,
Rupi, e ruine, ahi che ſtupori havete?
Ecco in mezo le nevi alme ſecure
Arder, e benedir zelanti, e liete.
Quì ſtrade herme, e ſecrete
Premean quei ſacri piè poveri, e ſcalzi,
Scalzi, e tanto pregiati,
Ch'in eſſi ſi degnar l'eterne piante
Stampar ſegni beati
De le lor piaghe, redentrici, e ſante.
Così fedel t'inalzi,
Che ti trasformi al fin co'l proprio oggetto,
Man con man, piè con piè, petto con petto.

Prendi le piaghe ſue, felici doglie:
Che pietà le bramò, pietà le diede.
Sanguinoſa mercede
Chiedeſti, orando, à feritor clemente.
Et egli per temprar l'acceſe voglie,
T'aperſe il petto, e ti beò la mente.
Alma, che duol non ſente,
Se non quel duol, che'l ſuo dolor ſia poco
A l'infinito merto,
Ch'acquiſtò in terra il Creator del Cielo.
Ma dal Coſtato aperto
Riceve più mercè, ſcopre più zelo.
O zelo, o vivo foco!
Spirto di ferma fede, hor godi, & hora
L'amor, che ti ferì, mira, & adora.

O tu

O tu prode Hannibal; che quì d'intorno
Sol co'l tuo nome impallidir faceſti,
Superbo, hor che direſti,
Ch'un'huom cinto di fune, inerme, imbelle,
Di te reſti più chiaro, e più del giorno,
E co'l lacero piè calchi le ſtelle?
Veder voti, e facelle
A' ſuoi vil panni, e di color di terra,
I dator di Corone
In humil maeſtà chinarſi a' piedi.
Torrenti di perſone
Tal'hor vedreſti qui; ma nulla vedi,
Fabro, e foco di guerra.
Reggono gli altri i tuoi perduti Imperi;
Ma tu dov'hora ſei? che puoi? che ſperi?

Foſti ben tu forza fatal di Marte;
Ma il Santo cor, viva virtù d'amore:
Ei pace, e tu rigore,
Ardir, odii, e rapine al Mondo inſegni.
O d'inquetar' altrui mirabil'arte!
Feroce vincitor d'honori indegni,
Hor và, pigliati i Regni,
Che'l tuo fero valor vinſe, e travolſe;
Che quei, ch'andò mendico,
D'un'ampio Regno è poſſeſſor felice:
E tu di te nemico,
Poco dal tuo furor ſperar ti lice.
Morte il tuo ben ti tolſe;
Ed ei, che non curò coſa mortale;
Hebbe vita al morir, morte al natale.

Vive, vinſe, & amò gli emuli, e i vinti
Manſueto Guerrier d'arme di luce:
E tu Campion, e Duce
Ben feſti un tempo inenarrabil prove;
Ma ſon gli ardori de' tuoi ſdegni eſtinti,
Tronche l'opere tue ſtupende, e nove.
Queſti, che non ſi muove,
Fiſſo penſier da un'incavata pietra,
Di là da i Monti e'l Mare,
Vince genti ſtraniere, anime ignote;
Prede dilette, e care,
In ſervitù beate, in Dio divote.
Et hor priega, & impetra,
Soſtien, ſana, e ſerena alme, & affina;
Povero habitator di grotta alpina.

Di te rimbomba il grido, e tu no'l ſenti
Morto al piacer de l'immortal tuo nome.
Honor rapido, oh come
La credula ſperanza alletti, e chiame:
E di quanto deſii, tanto ti penti;
Che'l cibo d'una voglia a l'altra è fame.
Che tante avide brame?
Che tanto affaticar ſpeme tradita?
Se di noſtra natura
Velociſſimo è il corſo, incerto il campo,
Che ci luſingha, e fura?
Un'abiſſo è il voler, la vita un lampo.
E ſe manca la vita,
Chi ti giova la fama? egri conforti;
La gloria è viva a' vivi, è morta a' morti.

Ma tu,

Ma tu, ch' à gran ragion fuggiſti il Mondo,
Vedi, che di là sù ſi ſcerne a pena.
O di patria ſerena
Humil di Dio, diſpregiator d' honori,
Ch'uſcendo di camin cieco, e profondo,
Il Ciel t'aperſe in fronte almi ſplendori;
Tu tempra i noſtri cori
Con gli amati tuoi guai ſtanco, e ferito:
Plachi l'onde al deſio
De l'altrui vita la tua vita acerba:
Ergi, & affiſſa in Dio
La ſpeme, fuor di Dio vile, e ſuperba:
Et al mio ſtile ardito
Perdona: e ſien queſte palpebre in tanto
Labbra de gli occhi, e le parole il pianto:

Mente, che mai non poſa;
Come ne' ſuoi deſir creſce, e ſormonta?
E che farà dogliosa,
S'ogni contento human cade, e tramonta?
Stolta, peni, e vacilli:
Del bramar, de l'haver t'angi, e contriſti:
Poco vuoi, molto perdi, e nulla acquiſti.

MAG 2013852
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google